

వివేకానందము

1976

No.

2774

The Nellore Progressive Union.

శ్రీ నెల్లూరు వర్ధమాన సమాజము, నెల్లూరు.

శ్రీ తిక్కన గ్రంథాలయము.

వేంకటరాయశాస్త్రి సంస్కృత గ్రంథాలయము

THE CORONATION LIBRARY

శ్రీ P. V. త్రిపుర సుబ్బారావు గారి

గారిచే బహుకృతము.

L. P. Hall, Nellore.

ప్రతులు ౧౦౦౦

సర్వస్వామ్యసంకలితము

PRINTED AT
ORIENT PRESS, TENALI
1949

గ్రంథ ప్రాప్తిస్థానము :

శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి,

44 జీరా

సికింద్రాబాద్ (దక్కన్)

SWAMI VIVEKANAND

ప్రస్తావన

వివేకానందస్వామి యన్న నాకుఁ బరమగౌరవము. వారి దివ్యప్రతికృతి నేఁబది యేండ్లనాఁడు ఏనుముహూర్తమునఁజూచితినో, శాంభవీముద్రాముద్రితములైన తన్నేత్రకమలముల దృష్టిచేత నతిమాత్ర మాకృష్టాఁడనైతిని. నాఁటఁ గోలె, శ్రీవారి దిగ్విజయాది వృత్తాంతములు వినుటయు, తదుపజ్ఞములైన యుపన్యాసాదికములు చదువుటయు నియమముగా నాకుఁ దటస్థించుచుండెడివి. వారిగ్రంథములలో నేను తొఁగ్దొత్తఁ జదివినది 'రాజయోగము'. 'త్రయ మేకత్ర సంయమః' ఇత్యాదిపాఠంజల యోగనూత్రములకు వారు వ్రాసిన వివరణము పఠించుటవలనను, ఆగ్రంథమునకు ఉపోద్ఘాతముగా వారు నెలకొల్పిన యెన్నిదధ్యాయములలోని విషయము పరిశీలించుటవల్లను, యోగశాస్త్రము యొక్క ప్రామాణికత్వమును, తదభిఖ్యాతవిభూతులయొక్క యాధార్థ్యమును నా డెందమున కసందిగ్ధముగఁ బొడకట్టెను. ఆవల నన్నాకర్షించినవి వారి 'జ్ఞానయోగ' భాషితములు. వీని నే నెన్ని మారులు చదివితినో చెప్పఁజాలను. నా చదువుట మూలమున ఆసంపుటములు రెండుమార్లు శిథిలములై పోఁగా నేఁడు మూడవది తాదృశావస్థాపన్నమై యున్నది. వానిలోఁ గొన్ని భాగములు నేఁడును నాకు ముఖ్యములు. కాని గ్రంథమును స్మృతివిధేయము కావించుకొనుట వేఱు. అందలి యాశయముల ననుభవమునకుఁ దెచ్చుకొనుట వేఱు. శ్రీవారిమాటల కెంత పాటవము కలదోకాని, నేఁడు చదువుచున్నను, వానికి నిర్విరోధముగ హృదయమునఁ జొచ్చుకొనిపోవు వాఁడిమి కలదు. నాక్షాత్కారవంతుల వాక్కుల కట్టి ప్రభావ ముండునుగాఁబోలు.

2. ప్రాచీనభారతమునకు శ్రీశంకరభగవత్పాదులెట్టివారో, నవీనప్రపంచ చమునకు వివేకానందు లెట్టివారనుట నిక్కువము. శంకరుని యద్వైతడిండియారవములు భారతదేశైకవిశ్రుతములు కాఁగా, శ్రీస్వామివారివి అరణ్యానుల సతిక్రమించి, కొండలను చీల్చుకొని, సముద్రముల దాటి, సర్వదేశములఁ బ్రతిధ్వనించినవి. వీ రిద్వరు ప్రతిపాదించు తత్త్వము ఒక్కటే యైనను - వినియోగవిషయమున భేదము కానవచ్చుచున్నది. సాధనచతుష్టయసంపన్నుఁడగు పరివ్రాట్టునకుఁగాని బ్రహ్మతత్త్వము చెప్పఁగూడ దనుట శంకరుల మతము. జాతిమతనిరపేక్షముగ జిజ్ఞాసువుల కెల్లరకుజెప్పవలయుననుట వివేకానందుని మతము. (318) దీనాతి దీనులై దాసాను దాసులై విదేశ

ప్రభువులకు కేలొగ్గి యున్న యస్మద్దేశీయజనసహస్రములఁజూచి, వీరియందడఁగి యభివ్యక్తముగాకున్న యాత్మస్వరూపమును జ్ఞప్తి నేసిన, వీరు ఆత్మగౌరవము నధిగమించి, ఆధ్యాత్మికబలమువడసి, మానవులలో మానవులై, సాధువులలో సాధువులై, వీరులలోవీరులై తలయెత్తికొని తిరుగఁగలరని వివేకానందుని నిశ్చయము. పాశ్చాత్యుల స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నమును, భారతీయుల (పారతంత్ర్యేఽపి) ధన్యత్వమును జూచిన శ్రీవారి కిట్లుతోచుట వింతకాదు. సత్యమొక్కటియే యయ్య దేశకాలనిమిత్తములఁజేసి, బోధించువిధులు భేదిల్లుచుండుననుటయే యిందలి రహస్యము. శంకరులుముక్తలయ్యా, జగన్మిథ్యాత్వ దర్శనము కలవారయ్యు చేసినపని యంతయు, వ్రాసినగ్రంథములన్నియు జగముకొఱకే. అట్లే వివేకానందుఁడును, శంకరుఁడు, తనరచనలచే జనుల కపునర్భవమునకు దారిఁజూపఁగా వివేకానందులు భవ మెత్తినమానవులు భౌతికముగా, నైతికముగా నార్థికముగా సభివర్ధిల్లుటకుగూడ వలయునుప దేశములును గావించియున్నారు. గృహస్థులకుఁగాదు సన్న్యాసులకే ఇట్టిది సాధ్యమనియు, కర్తవ్యమనియు స్వామివారితలంపు. (711)

3. శ్రీవారి గ్రంథములఁ బెక్కిండ్లుగాఁ జనువుచుండినవాడ నయ్యు, వారి చరిత్రము మాత్రము, మొన్న మొన్నటిదాఁక సాకల్యముగా నెఱుంగకుంటిని. శ్రీవారి చరిత్రములు చిన్న చిన్న వెన్నో యున్నవి. కాని పెద్దవానిలోఁ బేర్కొనఁదగినవి 1988 సం॥ మన్మితులు శ్రీబులుసు వేంకటేశ్వరులు బి.ఏ. గారు వ్రాసిన దొకటియు, 1989 సం॥ మాననీయులు శ్రీ చిరంతనానందస్వామి రామకృష్ణమఠముగారు రచించిన దొకటియు ఈ రెండును చక్కని వచనగ్రంథములు. స్వామివారి చరిత్రము పద్యాత్మకముగా నున్న నెంతో హృద్యముగా నుండునని నే ననుకొనుచుండువాడను. కాని చరిత్రము దృష్టి వేఱు. కవిత్యము దృష్టి వేఱు. చరిత్రమునకు సత్యము ప్రధానము. కవిత్యమునకు రసము ప్రధానము. ఒకవంక రసము చెడకుండ, ఒకవంక సత్యముడివోవకుండ వ్రాయుట అసిధారావ్రతము. అందువల్లనే గీర్వాణభాషలో నున్న శంకరాదుల చరిత్రములు అత్యుక్తభూయిష్ఠములై, చారిత్రకదృష్టికల వారి కసంగతములై, విశ్వాసము కొలుపుటకుమాఱు వివేకులను విచికిత్సపూల్చేసి, ఉద్దిష్టప్రయోజనమునకు దవిష్టలను, జేయుచున్నవి. ఇందుకు నేఁడు విద్యారణ్యునిపేరఁ బరఁగుచున్న శంకరవిజయకావ్యమే ప్రబల దృష్టాంతము.

4. శ్రీ శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణ శాస్త్రులవారు ఈ చూపుల రెంటి జోడించి తమ 'వివేకానందము' అతి నిపుణముగ నిర్వహించి రనుట యందు యేమాత్ర మతిశయోక్తి లేదు. నిర్దిష్టాంశమును పరిత్యజనచిత్త భిత్తికిలఁ జిత్రించుటకు శాస్త్రులవారు ఉపమ, ఉత్ప్రేక్ష మొదలగు నలంకృతుల నాశ్రయించినను, ఇతివృత్తకథనమున రేఖామాత్రమైన సత్యమున కెడసి నడచినవారు కారు. అసలు శ్రీవారి చరిత్రమే యద్భుతముల కాకర మైనది. శైశవము దొరఁకొని నిన్యాణమువఱకుఁ గల తదీయోదంతములన్నియు అతిలోకమహత్త్వ సంపన్నములు. వాని నెల్ల శాస్త్రులవారు రమణీయముగను, రసోచితముగను, దిద్దితీర్చి మనకుఁ బ్రత్యక్షము గావించియున్నారు. అన్నియు నొక్కయెత్తు, అగస్త్యుఁ డొకయెత్తు ఆన్నట్లు శృంగారమును (అందును దదా భాసమును) పాకము చెడకుండ వర్ణించుట సుకరమైన పనికాదు. అది ముదిరె నేని, అశ్లీల మగును. లేకున్న రసపరిణతికే రాకయుండును. జగద్గురుని 'స్త్రీపరాజ్ముఖత' నభివర్ణించుచు, శాస్త్రులవారు రచించిన సందర్భములు మూఁడును మిగుల నాగరికములుగా నున్నవి. ఆ కామినుల ప్రహేళనము లును వారికిశ్రీ స్వామివారి ప్రత్యుత్తరములును అంత సుకుమారముగ వాక్చుచ్చుట శాస్త్రులవారికే సాధ్యమైనది. అందుఁ గొంత వేర్పఱిచి యిట సుద్ధరించుటకన్న హాసిం జదువుకొను కార్యము పాఠకులకే వదలివేయుచున్నాను. అవకాశముకొలది శాస్త్రులవారు ఇతరరసములనుగూడ చక్కఁగా పరిపోషించి యున్నారు. ఉదాహరణమునకు రికిరి పద్యమున హాస్యరస మెట్లు వెల్లివిరియుచున్నదో చూడుఁడు. ఇట్లే యితరఘట్టములును—అతి హృద్యములుగా నున్నవి. ఉండకేమి? శాస్త్రులవారి పొండితి సర్వతోముఖము. ఎక్కడ నేని యొక సాహసము కానవచ్చిన అది "తేజీయసాం నదోషాయ" యనుటకు లక్ష్యము. పాణినీయ వ్యాకరణమునందెంతెంత పరిశ్రమము సేయకున్న 'తత్సమచంద్రిక' వంటి గ్రంథము వ్రాయుటకు సాధ్యమగును? తెనుంగు బాసమాత్ర మబ్బెసింది గీర్వాణాగమప్రాథోక్తి ఫలముల కాససేయు కవి వామనులకు అది నిశ్శ్రేణికవంటిది కాదా? అట్లే కావ్యాలంకార సంగ్రహమునకు (నరసభూపాలీయము). వీరు వ్రాసినవివృతీయు నలంకారశాస్త్రమున వీరుకావించిన యుదాత్తకృషికి ఎత్తిన పతాకగా నున్నది. ఇట్లేవ్వరునురచింప సాహసింపని వ్యాకరణ, అలంకార శాస్త్రముల నాంధ్రభాషలో రచించి భాషోద్ధరణమును గావించుటయేకాక ఆంధ్రభాషకుఁ గొంగ్రొత్తలగు జాతక

కథాగుచ్చము మొదలయిన యుత్తమకావ్యములను రచించియు సత్కవిగాఁ గీర్తితు లయిరి. ఎన్నియున్నను ప్రస్థానముల గృతశ్రీములు కాని వారు, శ్రీ వివేకానందస్వామి హృదయమున నూకముగ నవగతము చేసికొన నేరరు. ఆ విషయమునను పీఠపశ్చిములుగానే యున్నారు. పరమతపోగరిష్ఠులగు (బ్రహ్మశ్రీ) మేడవరపు సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలవారు వీరి కద్వైత తత్వోపదేశ్టులని యెఱుంగుటకు నే నెంతయు సంతోషుడైనను.

ఇన్ని తెఱింగుల యోగ్యతగల శాస్త్రిలవారికి వివేకానందస్వామి జీవితము పద్య ప్రబంధముగా నిబంధింపఁ దలంపు కలుగుట పాఠకుల భాగ్యవిశేషము. దానిం గృతిగొన్న మానెయ్యరు, బంధుసింధుచంద్రాయమాణులు మహోదయులు చి॥ పులిగుండ్లవేంకటకృష్ణయ్యగారి ధన్యత్వము నేమని కొనియాడవలయును? వివేకానందుని యాశీర్వాదము క్షేత్రీపురప్రభువునకుం బోలె ఈ కృతిపరిగ్రహము ఆ జాయాపతులకు-సత్సంతానప్రదము, సర్వాభీష్టదాయకమునగుగావుతమని సర్వశక్తిసమన్వితుడగుపరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాను. వస్తుగౌరవము వక్తృగౌరవము—రెండునుం గల ఈగ్రంథము ఆంధ్రదేశమున బహుళప్రచారముం బొరసి విద్వాంసులయు, విద్యార్థులయుఁ గరముల నలంకరించి వెద్దల స్వస్వరూపావబోధనమునకును పిన్నల లోకకల్యాణ హేతుకార్యనిర్వాహమునకును తరలించు. గావుత మని యాశంసించుచున్నాను.

నెల్లూరు }
9—7—1949 }

దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మ

విజ్ఞప్తి

నా యీ గ్రంథ రచనకుఁ బూజ్య శ్రీ చిరంతనానంద స్వాములవారి వివేకానంద జీవిత చరిత్రమే యొజ్జ బంతి. కాని రెండు విషయములు శ్రీ స్వాములవారు సూక్ష్మముగా నూచించిన వానిని (౧) తన్నుఁ జేపట్టినచో ధనికురాలగు నొక వనిత యాతని దారిద్ర్యమును రూపుమాపుదు నని పలుక నరేంద్రుఁ డా ప్రస్తావనమును దృఢీకరించెను; (౨) ఇట్లే మరియొక యువతి యాతని వ్యామోహితునిఁ జేయుట కై యత్నింప నాతఁ డిట్లు తన విశుద్ధ హృదయమును వెల్లడించెను. (చూ. దారిద్ర్యము. దైవ ప్రార్థన పుట 52) కల్పించి విస్తరించితిని. ఇవి చరిత్రాంశములు గాకున్నను వివేకానందుని విశుద్ధబ్రహ్మచర్య వ్యంజకములు. ఈ కల్పనము కావ్యశిల్ప దృష్టితో విమర్శించినచో దూష్యము గాదని నా నమ్మకము.

ఈ కావ్యమున న, ణ ల ప్రాసము, రేఫ శకటరేఫ ప్రాసము, సబిందు నిర్బిందుక ప్రాసము, నన్నయ ప్రయుక్తమైన 'లేకను,' "లుక్సంశ్లేషేనాచిద్రుతస్య" అని సూత్రించియుఁ దత్ప్రయుక్తమైన 'అన్నిష్టసఖ' వంటి అచ్చుతోడి సంశ్లేషమును, నిట్లే కొన్నింటినిఁ బూర్వుల ననుసరించియుఁ గొన్నింటిని స్వతంత్రించియుఁ బ్రయోగించితిని. మరియు రేఫ శకటరేఫ నియమములు, అర్ధానుస్వార నియమములును మత భేదములు పెక్కులుండుటవలన విశేషించి పాటింపలేదు. రెండు తావులందు యతిభంగము గలిగినది. వానిని సాధు పత్రమున సంస్కరించుకొంటిని. సామాన్యముగా నేను రస

మును గుఱించివలె యతిప్రసాదమును గుఱించి శ్రద్ధవహింపను. అవి యాదృచ్ఛికముగానే పడును. ఒకచోఁ బడకుంటయుఁ గలదు. అవి పడనిచో దోషి నైతి నని భావింపను. పలన నివన్నియు రసదోషములు గావు. నిజముగా 'రసాపకర్షకా దోషాః' అనుచోఁ బ్రతి దోషమును రసాపకర్షము గాక రసాపకర్షకమైనది మాత్రమే దోషముగాఁ బరిగణింపఁబడునని యర్థము

నా యీ 'కావ్యకన్య కమూల్యమైన 'ప్రస్తావనా' రూప మగుఁ కల్యాణతిలకమును దిద్ది దీవించిన నా పూజ్య మిత్రులు అభినవ 'తిక్కన (శ్రీ) దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారికి నా కృతజ్ఞతా పూర్వక వందనములు.

మరియు నా గ్రంథమును గూర్చి విన్నంతమాత్రముననే దీని సంతకము నొందఁ గోరి తమ కొరికిని నానుఁ దెలిపి నా గ్రంథమునకు నుదా తతను జేకూర్చిన శ్రీ శ్రీ పులుగుండ్ల వేంకటకృష్ణయ్య, బి. ఏ., బి. యల్. గారికి భగవంతుఁడు దీర్ఘాయురారోగ్యములను, ధన కనక వస్తు వాహన సమృద్ధియుఁ, బుత్ర పౌత్రాభివృద్ధియుఁ బ్రసాదించుఁ గాత మని ప్రార్థించుచున్నాను

గ్రంథకర్త.

కృతికర్త

కృతిధర్త

కృతిపతి వంశావళి

కం. “శ్రీ కృష్ణంభోట్లు” సమా

ఖ్యాతుఁడు పులుగుండ్రకులుఁడు ద్వారావతి ము

న్నాకృష్ణుని చందంబునఁ

బ్రాకట ‘వెలుపూఁడి’ పురినిఁ బావనపఱచెన్.

౧

కం. వెలలేని శోత్రియకమున

వెలలేని తపఃప్రభావ, వృత్తోజ్జ్వల కీ

ర్తుల, సతఁ డానల్లిండగు

వెలుపూఁడినిఁజేసివైచె వెలిపూఁడినిఁగాన్.

౨

కం. అతనిగృహంబున సతతము

శ్రుతిఘోష ప్రతిధ్వనించు; సూరిస్తుత్యం

డతఁ డా కర్మ బ్రహ్మ

ప్రతిపాదికి జైమినికి సరాసరి వచ్చున్.

౩

ఉ. ఆ పులుగుండ్ర వంశ కల

శాగిబుధియందు శశాంకుఁడట్లు శ్రీ

‘పాపయ’ ధీవరుండు ప్రభ

వంబు వహించి కళాప్రపూర్ణుడై

లోపములేక యెందు, నతి

లోక పవిత్ర చరిత్రుడై ప్రతి
ప్రాపనముం బొనర్చెను ది

శావలయంబునఁ గీర్తిచంద్రికల్.

౪

కం. శ్రీలుండగు నాతని యి

ల్లాలు సతీరత్నమగు 'మహాలక్ష్మి' గుణా
వాలము; తనపతి దిద్దెను

వాలాయము మాధవునిఁగఁ బాపయనాముక్.

౫

కం. పిలిపించి పెట్టుచుండును

గలకాలము భిక్షువులకుఁ గడుపారఁగ; గు
డ్డలు గుడుసులిచ్చు; నొసఁగును

వలసిన; వా యమ్మ దీనబాంధవి తలఁవన్.

౬

కం. ఆపుణ్యదంపతుల కొగి

శ్రీపతిపాదాబ్జచంచరీకమనస్కుల్

బొపనిషదపథవర్తను

తాపుత్రులు 'చెంచురామయ'యు 'సుబ్బయ'యున్.

౭

కం. 'శ్రీరామయ్య'యుఁ గలిగిరి

ధీరులు; తేతాగ్నులో? శ్రుతిత్రయమో? యం
చూరూరఁ జెప్పికొందురు

వారిని నాబాల వృద్ధ పౌరజనంబుల్.

౮

గీ. 'చెంచుసుబ్బయ్య', 'పాపయ్య', ప్రాంచితమతి
యైన 'వేంటకృష్ణయ్య' యార్యచరితు
లైన 'సుందరరామ', 'రంగయలు' 'శార
దాంబ' యును చెంచురామయ్య లొరసతతి.

నీ. శ్రోత్రియాగ్రణి బుధస్తుత్యండు 'చెంచు సు
బ్బయ్య' పెండ్లాడె 'లక్ష్మమ్మదేవి'
నల 'రెవెన్యూ' శాఖ యం 'దినస్పెక్టరె'
'పాపయ్య' మనియె 'సుబ్బమ్మ'తోడ
ఆర్య 'సుందరరామయ' 'సబుమేజిస్ట్రీటు'
'శ్రీరామసుబ్బమ్మ' చెట్టవట్టె
రైల్వేమహోద్యోగి 'రంగయ్య'బుధుండు 'స
రస్వతీ'దేవితో రాణనొందె

గీ. భ్రాతృపంచకమున రహిఁ దారకాళి సు
ధాంశుఁడట్లు కృష్ణయామ్యుఁ, డతని
యువతి యన్న పూర్ణయును రోహిణివిధానఁ
బరగుచుండ్రు కనులపండువుగను.

కం. పరువు, బ్రతిష్ఠయు, శీలము
వరకీర్తియు, దానధర్మపరతయు నీయె
ల్లరికినిఁ బితృవంబగు సిరి ;
సరాసరిగఁ బంచుకొనిరి శ్లాఘ్యులు భ్రాతల్.

గీ. వీరి సోదరి శ్రీమతి శారదాంబ
గృహిణిగాఁగొని పెద్ద యదృష్టమొంటె
ననఘ దుర్భాన్యయుండు 'పిచ్చయ్యశర్మ'
వడసి 'కష్టము' శాఖలో బ్రముఖపదవి.

౧౨

కం. ధీమహితుఁడు 'కృష్ణయ' మ
ధ్యేమణివలె భ్రాతృతతిని దీపించుచు శ్ర
ద్ధా మేధాదిక సుగుణ
స్తోమము రూపొందినట్లు శోభిలుచుండెన్.

౧౩

కం. 'పులుగుండల చెంచురామయ'
లలామ భూతుండు పెద్దలకు, విప్రులకుం
దలబంతి; తపోమహితుఁడు
వెలింగె శ్రీరాముడన్న విఖ్యాతిమెయిన్.

౧౪

కం. అడుగనివారిది పాపము
పుడుకుల మాఁకనఁగ నతఁడు ముప్రోద్ధులు బి
ట్టిడుచుండు; వానిచేతికి
నుడుపుదురు నరంబు లేదనుచు నెల్లదునున్.

౧౫

గీ. అతని యర్ధాంగలక్ష్మి 'కామాక్షి' పేర;
శీల సంపద కామెను సీత యండ్రు
పుణ్యులగు వారి శుభనామమును స్మరింపఁ
గలుషకాండంబు పంచబంగళమగును.

౧౬

కం. చరియించుచుండ మున్నూ

టరువదినా శ్చేన్వేవో వ్రతాదులు; గావిం

తురు దంపతిపూజలు ; భూ

సురసంతర్పణ లొనర్తు శోభితభక్తి.

౧౭

కం. విని దీనాక్రందనమును

గనికరమున మనసుగరఁగఁ 'గామాక్షమ' దాఁ

దినఁబోవు కబళమెత్తుక

కొనిపోయియు వారికొసఁగి కొను సంప్రీతి.

౧౮

ఆ. వె. దివ్యమూర్తులయిన దేవకీ వసుదేవు

లకును గృష్ణుఁడట్టులను జనించె

విబుధవినుతగుణుఁడు వేంకటకృష్ణయ్య

ధన్యులైనయట్టి దంపతులకు.

౧౯

ఆ. వె. అత్యుదారులయిన యా దంపతు లపత్య

హీనులకు స్వపుత్రదాన మొసఁగి

మొగినిఁ గాచినారు పున్నామనరకంబు

నందుఁ గూలకుండ నార్ద్రమతులు.

౨౦

కం. అల కృష్ణుఁడు నంద యశో

దల నటు తనపాలకులగు తలదండ్రులఁ బు

ణ్యుల 'రంగమ' 'పిచ్చయ్య'ల

నెలయించెను గృష్ణయూర్యుఁ డెల్లరు మెచ్చ.

- ౨౧

ఆ. వె. ద త్తపుత్తుడయ్య బత్తిమై 'వేంకట
కృష్ణు' డౌరసుండె యీతడనగఁ
బెంచుకొన్నయట్టి పితరులు ముదమొందఁ
గన్నవారి నట్లె కాంచదొడఁగె.

౨౨

గీ. కర్ణునిగాంచు నల రాధకరణి, గృష్ణుఁ
గనుఁగొను యశోదసరణి, రంగమ్మ తనదు
పెంపుడుకొమారుడనుచు భావించ దెదను;
కృష్ణయ్యార్యుని జననినం చెపుడు దలచు.

౨౩

నీ. అహరహంబును బ్రాహ్మమందు మెల్కని పోయి
పాదాభివందన వ్రతమొనర్చు;
బరమభాగ్యంబకా భావించి యనుదినం
బొగి మైలపుట్టంబు లుడుకుచుండు;
సాయాహ్నములయందు శ్రద్ధమైదరిఁజేరి
తమిఁ దదీయోపదేశములు వినును;
గనుదమ్ములకు నద్దుకొని రాతిరులఁ బాద
సంవాహనక్రియల్ సలుపుచుండు;

గీ. నడుగులకు నెల్లవేళల మడుఁగులొత్తు
చాదిదంపతులనుబోలె నవితరంబుఁ
గొలఁదిమీఱినబత్తిమై గొలుచుచుండుఁ
దల్లిదండ్రులఁ గృష్ణయ్య ధర్మవిధిని.

౨౪

కం. క్షితినిక్ వేంకటకృష్ణయ

'పితృపైతామహకులంబు పెంపడరంగ న

ద్భుతముగ మాతామహకుల

మతిలోకంబైనయట్టి యశమున వెలింగె,

౨౫

సీ. వైదికాచారసంపత్తి లెస్సగంగల్లి

నిత్యాగ్నిహోత్రయై నెఱి వెలింగె

వేళపాళలులేక విధివిరామములేక

తనయింట నన్నసత్త్రమును నడపె

స్వపరహస్తముల ద్రవ్యంబును గడియించి

యిచ్చియజ్ఞంబు సేయించెఁ బ్రీతి

లోకతంత్రమున నలోకసామాన్యంబు

ప్రజ్ఞ సంపాదించి ప్రౌఢిమెఱసె

గీ. అల చతుర్వేది సత్కుల కలశవార్ధి ।

సోముఁడైనట్టి 'సుండరరామ'యాద్యుఁ

డల్ల వేంకటకృష్ణయ్య తల్లితండ్రు;

అతని కాతండ్రి సముడందు రవని జనులు.

౨౬

కం. దేవబ్రాహ్మణగోగణ

సేవాపరతంత్రుఁ డతఁ; డశేషజనంబుల్

జేవెట్టుచుందు రాతని

కావించిన మేళు పెద్దగాఁ బేర్కొనుచున్.

౨౭

మ. ఓతి 'శ్రీరామయ'నాఁగ 'రాఘవయ'నా,
 శ్రీ 'రామచంద్రయ్య' నా
 సుతు లా 'సుందరరామ' యాద్యునికి సం
 శోభిల్లినా ద్దుగ్ధు ; రా
 యతపుణ్యల్ సుతలైరి 'రంగమ'యుఁ 'గా
 మాక్షమ్మ' 'సుబ్బమ్మ' శ్రీ
 మతి 'రామమ్మ'యు వేంకటాదియగుల
 క్షమ్మన్నవా రేవురుక్ష .

౨౮

కం. శ్రీరామయ పుణ్యోజ్జ్వల
 చారిత్రను 'వేంకమా'ంబ సతిగాఁగొనియెక్ష
 శ్రీరాముఁడు సీతనువలె;
 వారలదాంపత్య మలరెఁ బ్రస్తుత్యంబై.

౨౯

కం. నూరాఱులిచ్చి బుధులకు
 శ్రీరామయ గౌరవంబుసేయు; నతఁడు నె
 స్లూరి పురిం గట్టించె; ను
 దారుఁడు సంస్కృత కళాసదనమందు గదిక్ష.

30

గీ. వారి కుదయించె 'సత్యగోపాలు'డనఁగఁ
 గొడుకు; మన కృతిభర్తకుఁ గుడిబుజంబు;
 మరియు "వేంకటలక్ష్మమ్మ" నిరుపమాన
 వర్తన కొమార్తై; కృతిపతి ప్రథమభార్య.

3౧

కం. నయధూర్వహుండు 'కాంగ్రెస్'
 ప్రియుండు శ్రీరాఘవయ్య పెండ్లింటికిఁ జ
 న్నయటుల్ చెఱసాలకుఁ జనె
 వ్యయించె జీవితము లోకబాంధవునిగతిన్. 32

కం. ఘనుడై 'హిందూబాంధవి'
 యను పత్రిక, నిరువదేడు లాదట నడిపిం
 చెను రాఘవయ్య దా నిలి
 పిన శ్రీమత్తిలకవిప్రవిద్యాలయమున్. 33

ఆ. వె. ఇతని పుత్త్రుండు కృష్ణయ్య బాల్యంబు
 నందె జ్ఞానవృద్ధుఁ డయ్యె నపుర!
 అతఁడు దొంటిజన్మమందు యోగభ్రష్టుఁ
 డయి, జనించె నిప్పు డనుచుఁ దోచు. 34

మ. జనసమ్మాన్యఁడు 'పల్లిపా'డను నెడన్
 స్థాపించి కృష్ణయ్య పె
 ల్చిన సేవాశ్రమమొండు; జాతికుల వై
 షమ్యంబుఁ బోద్రోలి సే
 వను గావించుచు, యోగసాధనల న
 భ్యాసించుచున్, గర్భయో
 గనిరూఢుండయి దివ్యజీవనముతో
 గాబంబుఁబుచ్చెన్ దగన్. 35

కం. స్పృహణీయగుణం డాతఁడు
మహాత్మగాంధీపదయుగము మరియు గొలుచుచున్
సహవాసంబు 'సబర్మతి
మహాశ్రమ'మునందుఁజేసి మాన్యతకెక్కెన్. 31

కం. "అరవిందు" సేవ సేయుచు
నరవిందాశ్రమమునందు నతఁడున్నాఁడి
త్తఱి; బుణ్యజీవులందుం
బరగుచు నున్నాఁ డతఁడు ప్రప్రథముండై. 32

గీ. అతఁడు శ్రీ 'యరవిందు' జీవితము వ్రాసె ;
రహిసి "విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల"
కంకురార్పణకరులయం డాతఁ డొకఁడు ;
అంధభారతి సేవకుం డయ్యె నిట్లు. 33

గీ. భ్రాతలందుఁ దృతీయుండు రామచంద్రుఁ
డన్నలకుఁ దీసిపోని సమర్థునండు
ఏకవృక్షఫలంబులం దెచట నేని
నాకృతింగాక గుణభేద మరయఁగలదె? 34

కం. కృతిపతి వేంకటకృష్ణయ
సుతునింగాఁ జూచుకొనుచు 'స్ఫోటక'పరిషీ
డితు నతనిఁగాంచి, తామూ
ర్చితుఁడయ్యెను; వానికెంతప్రేమయె? తలఁపన్. 35

కం. వ్యవహారంబుల దక్షుం

డవనీసురవగుల సభ కుపాధ్యక్షుంజై

ప్రవచింపరాని సేవను

స్తవనీయుఁడు సేసె రామచంద్రయ్య దగ్గఁ.

౪౦

ఆ. వె. ప్రాచ్యవిద్యలం దపారాభిమానంబు

రామచంద్రయ్యుఁడు ప్రకృతియగుట

సలిపె 'సింహపురి'ని సంస్కృతపాఠశా

లకు సహస్రరూప్య నికర మీవి.

౪౧

కం. దయ బీదలందు, కాంగ్రెస్

ప్రియత్వ, మత్యార్జవంబు త్రికరణములలో,

నయశాలిత్వముఁ గలిగి వి

జయియై పోలుపారె రామచంద్రయ్య కడుగ్.

౪౩

కం. శ్రీదుక్కిణీ వధూ ట్యవ

తారంబగు 'దుక్కిణీ'ని నతఁడు పెండిలియై

శౌరియనఁ జెలఁగి కాంచెను

మారుండనదగ్గ యొక కుమారకమణినిగ్.

౪౪

గీ. కడుపునంబెట్టుకొని, తన్నుఁ గాంచి, పెంచి

పెద్దగావించి చదువుఁజెప్పించి యింత

యింటివాని నొనర్చిన యీడ్పు లిట్టి

మాతులులభక్తి గృష్ణయ్య ప్రాతిఁగొలుచు.

౪౫

మ. మన శ్రీవేంకట కృపార్యునికి స
 మ్మాన్యంపుజారిత్య, మా
 అనివాదాన్యక, మాత్మబాంధవసుహృ
 ద్రాశి ప్రియంభావుక
 త్వ నయం, బుత్కటకావ్యగానరసలు
 భిత్వంబు, సారశ్య, ము
 గ్గునద్రదావించెనొ తల్లి బాల్యమునఁ జే
 కూరెఁ సమృద్ధంబుగఁ.

మ. ధనసంపాదకు లెందఱోకలరు; ల
 భద్రవ్య మీకృష్ణయా
 ర్యుని చందంబున దీనమానవుల శ్రే
 యోవృద్ధికై యిచ్చువా
 ర్గనరా రొక్కరు; నానువంశికముగాఁ
 బ్రాపించెనో దాన ధ
 ర్మనిరూఢత్వము, సాధుశీలమును, సా
 మంజస్య మవ్వానికిఁ.

| శా. నాకుఁమిత్రుఁడు నాకుమిత్రుఁడని వి
 న్నాణంబుగా నెవ్వనిఁ
 వాకొం దెల్ల; రజాతశత్రుఁడని సం
 భావిత్రు వేనిం బ్రజల్;

లోకారాధనమన్న వేనిమదిఁ గ
 ల్లుం బెద్దయుత్సాహ; మా
 శ్రీకృష్ణయ్యకు న్న్యాయవాది మణికి
 జేపెట్టుదున్ నిచ్చలున్.

౪౪

చ. పెనఁగఁడు పేర్పతివలకు;
 బీదలపాలిటి పెన్నిధానమై
 యొనరుచు గుప్తదానముల;
 నోపఁడు స్తోత్రములం బొనర్చుచో
 వినయవిధేయవృత్తులకు
 వేంకటకృష్ణయ యాటపట్టగున్;
 దన పులుగుండ్ల నంశము న
 తండు వెలుంగఁగఁజేసె దీపమై.

కం. ఈచేత గడించిన ధన
 మాచే వెచ్చించుచుండు నర్హకృతులకై;
 దాచినది ప్రాచి దనుకొను;
 |యాచకకల్పకమనంగ నాతఁడె పుడమిన్.

౫౦

మ. పెనుఝంఝూహతి నావ దీర్ఘమయి పో,
 బిట్టూర్చుచున్ వార్ధిలో
 మునుఁగంబోయెడు కన్య 'యాంధ్రసభ' న
 మ్మొదింపఁగాఁ బ్రాణర

క్షణముం జేసి యొకింటిదానిగ నొగిం

గావించె 'కృష్ణయ్య' యొ
య్యన ; కృష్ణయ్యకు నా ర్తరక్షణగుణం
బాచారధర్మంబ పో !

౧౧

సీ. 'అభినవతిక్కన' యని పేర్గనిన పెద్ద
తనకు 'దుర్భాశర్మ' ధర్మదోగ్ధ
'సరసకపిందుడ' బిరుదొందు 'మోచెర్ల
రామకృష్ణయ్య' స్వప్రాణసఖుడు
గుణోత్తరుడు 'సత్య గోపాలకృష్ణుండు'
గలకాలముం దన కార్యదర్శి
అల్ల కోటాన్వయుండగు శ్రీనివాసరా
వలరారు నిజబహిఃప్రాణమట్లు.

గీ. భారతీమహాదేవి పూజారులమగు
మాదృశులు చుట్ట పక్కముల్; మాన్యతముండు
బుధవిధేయుడైన పులుగుండ్ల వేంకట
కృష్ణయార్యునిదె యదృష్టమన్న.

౧౨

గీ. 'అన్నపూర్ణమ్మ' యతనియిల్లాలు సాధ్వి
'వేంకటేశ' 'సీతమ్మల' ప్రియతనూజ
నిట్టలము పుట్టినింటికి మెట్టినింటి
కనముం దెచ్చిన శ్లాఘ్యురా లామె నిజము.

౧౩

కం. పతి శుశ్రూషయు, నభ్యా
గతపూజయు, దైవభక్తి, కరుణార్ద్రమన
స్కృతయును బెట్టని సొమ్ములు
మతిమతియగు 'నన్నపూర్ణ'మకు సత్యముగఁ. ౫౪

కం. ఆయమ్మకు నాయయ్యకు
నీయిల నేయమ్మగాని యేయయ్యయుఁ గా
నీ యుండరు పోలంగా;
వేయేలా? సాటివత్తు పీరికి పీరే. ౫౫

కం. ప్రవరున కతనిపురంధ్రకి
నవతారము లనఁగవచ్చు నల 'వేంకట కృ
ష్ణ' విబుధవర్యుఁడు, నాతని
యువతీమణి 'యన్నపూర్ణ'యును దలపోయఁ. ౫౬

కం. అంకితమొనర్తు శ్రీమద్
'వేంకట కృష్ణయ'కు నా'వివేకానందం'
బంకించుత నీయుభయం
బింక మిథోఁలంకరిష్ణు వృత్తి నెసఁగుచుఁ. ౫౭

2
729

వివేకానందము

అవతారిక

కం. అలకాయస్థ క్షత్రియ
 కులంబునను దత్తనామ గోత్రమునందున్
 నెలనలెఁ గడలిని, బాలుఁడు
 గలిగెను దశదిశలఁగాయఁగా వెన్నెలలన్.

౧

మ. తొలి నీ భారతఖండమెల్ల నభియు
 క్తుండై ప్రయాణించి వా
 గ్బలులన్ భిన్నమతస్థులన్ గెలిచి య
 ద్వైతంబు స్థాపించు ధీ
 బలుఁ డుర్విం డిగె శంకరుండు భగవ
 త్పాదుండు పాశ్చాత్య దే .
 శ్య లలామంబుల శిక్షసేయఁగ వివే
 కానందనామంబునన్.

౨

కం. వీరేశ్వరాంశభవుండై
 'వీరేశ్వరుడ'య్యె; ముద్దు పేరట 'బీలే';
 ధారుణి 'నరే' 'నరేంద్రుడు'
 నా రూఢి వహించెఁ జిన్ననాఁ డంకితుండై.

౩

గీ. బ్రహ్మసాక్షాత్కృతిం బొంది రామకృష్ణ
పరమహంసానుకంప సుప్రతిభుఁ డతఁడు
స్వామియై వివేకానంద నామమొంది
యార్షసంస్కృతి నాఁటె ఖండాంతరముల.

౧. బాల్యము

గీ. భవ్యభస్మావలేప మాపాదముఖము,
జడలమొత్తంబుఁ దల, దోలు నొడలియందుఁ
బూని తిరుగాడు బైరాగి కానఁబడినఁ
బరమశివుఁడంచును నరేంద్రుఁ డెరఁగుచుండు.

గీ. తాత సన్నా యసి ; జనకుండు ధర్మమూర్తి;
జనని సద్భక్తురాలి ; భువి సంక్రమింప
కాస్తీ పాస్తులు పొలిసిన నాత్మజునకుఁ
దఱచుగా నానువంశిక ధర్మమంటు.

కం. ఇటువదియై దేండ్లకె తా
విరాగియై యూబినుండి వెలికుటికిన య
ప్పరమగవంబగు 'దుర్గా
చరణుని' దనతాత గుఱిచి సాదుల నడుగున్.

మ. 'నిను యాచించి గ్రహించి తెమ్మనిరి సూ !
నీతాతగా'రంచు డా
య నరేంద్రుం డదినమ్మి బాల్యమున నా
యాకంతికా, కర్తికా

మణి ముద్రాకటకాంబరంబులను స

మృగ్భక్తిమై నిచ్చు చుం
డును సన్న్యాసులకు సతంబుఁ దలి దం

ద్రుల్ చూడరా నట్లుగన్.

౮

కం. పరిపక్వయశావసంబునఁ

బరిత్యజించెఁ దనతాత భార్యాసుతులన్ ;

నెఱదాత తండ్రి ; త్యాగము

నరేంద్రు కులవృత్తియగుట న్యాయంబె కదా !

౯

గీ. ధ్యానమునఁజేసి జడగట్టుఁ దల యటంచు

విని నరేంద్రుండు ధ్యానించి పెద్దతడవు

తడవికొని చూచుఁ ; గ్రమ్మఱ ధ్యానమగ్నుఁ

డగును ; వెండియుఁ గనుఁ ; జేయు మగిడి యట్లె. ౧౦

కం. నడినెత్తి కెత్తి కురులను

ముడివైచి, యలంది భస్మమును మేనెల్లన్,

నడుమున ధరించి కావిని

బుడుతఁడగు నరేంద్రుఁ డద్దమునఁ జూచుకొనున్. ౧౧

గీ. జనని భువనేశ్వరీదేవి శైశవమున

రామకథ నుగ్గుఁబాలతో రంగరించి

పోసెనో ! యేమొ ! వినఁజెవి గోసికొనును

వీణవలె నామె పాడెడు వేళలందు.

౧౨

గీ. ఎవరు రామాయణముఁ బఠియించుచున్నఁ
 గేలుమోడిచి కూర్చుండి యాలకించు;
 హనుమ త్యాగంబునకు, భక్తి కక్క-జపడి
 లక్ష్యముగఁ బెట్టుకొనియె బాల్యమున నతఁడు. ౧౩

మ. “హనుమంతుండు నసించు రేలరఁటి తోఁ
 టం”దంచు నాలించి బా
 లనరేంద్రుం డొకనాఁడు వేచి నిసిఁ జా
 లాసేపు సంతపుడై
 చనుదేరఁ భువనేశ్వరమ్మ యిటు లా
 శ్వాసించె; ‘నాతండు రా
 మునికార్యార్థము పోయియుండు; మరి రే
 పో! మాపో! రావచ్చులే!’ ౧౪

కం. తన తోడిబాలకులతోఁ
 జనితోటకుఁ గ్రీడలాడి సాయాహ్నము కాన్
 “మన మందఱ మిట ధ్యానం
 బొనరింత”మ టంచుఁ గూరుచుండె నతఁ డటన్ ౧౫

గీ. యోగసిద్ధుం డతండు గూర్చున్న తృప్తి నె
 నిర్వికల్పసమాధి మునింగి పోయె;
 గనులు మూయుచుఁ దెలుచుచుఁ గదలుకొనుచు
 నట్టిటులు సూచుచుండె నయ్యర్థకతతి. ౧౬

మ. సరిగా బా రెడుదూరమం దొకమహా

సర్పంబు మందానిలాం

కురపంక్తిం బడగెత్తి మేయఁగని గ

గ్గోలాందుచున్ లేచి బా

లురు పర్వెత్తి యెలుంగు రాల్పడఁగఁ బి

ల్పుల్ పిల్చినం దన్ను, బి

గ్గరఁ జప్పట్లను గొట్టినం గదలఁడుం

గందోయినిన్ విప్పఁడున్.

౧౭

కం. పఱచి చొరంబడె బుట్టను

సరీసృపము రిప్పుమంచు శాబకతతిప

ల్లఱపులకుఁ బెద్దతడవుకు

నరేంద్రుఁ డీక్షించె దెఱచి నయనయుగంబున్.

౧౮

గీ. అతఁడు వీరేశ్వరశివాంశ మందుఁ బుట్టె;

నాతఁడు నంద్రేందుఁ; డింక భయం బదేల?

ఎఱుఁగుఁ బా మీరహస్యంబు; నెఱుఁగ లేక

పిల్లకాయలు కడిది క్షోభిల్లి రెడఁద.

౧౯

గీ. ఉర్వి వీరేశ్వరాంశమై యుదితుడైన

వాడగుట నానంద్రేందుండు బాల్యమందె

ధ్యాననిష్ఠాగరిష్ఠత్వ మందికొనియె;

సంక్రమింపవె పూర్వవాసనలు జీవి?

—౨౦

౨ పాఠశాలా జీవితము

గీ. తారకావళిలోనఁ జంద్రముఁడునోలెఁ
దరుగణంబునఁ జందనతరువునోలె
ముత్తైసరమున నాయకముత్తై మల్లు
క్రకాలె నాతండు దరగతిబాలురందు.

౨౧

కం. తనకడకు రమ్మటంచును
దనకడఁ గూర్చుండు మనుచుఁ 'దనకడ' ననుచున్
అనుదినము దోడిబాలకు
లు సరేంద్రుం బిలుతు రతని లోకోత్తరతన్.

౨౨

ఆ. వే. ఆనరేంద్రచంద్రుఁ డకుదెంచని దినం బ
మాస యంట; పూర్ణిమాదినంబ
వచ్చినట్టినాఁడు పాఠశాలాకలా
ఘటకు; వానినిండుఁ బలుకనేల?

౨౩

కం. తనదగు కరరేఖావళిఁ
గనంబఱచి తోడిబాలకశ్రేణికిఁ దె
ల్పును "నేను సన్ననించెద"
నని సాముద్రకుఁడు నొడివె నని హర్ష మునన్.

౨౪

కం. ఒకకాల్ క్రీడాస్థలమున
నొకకాల్ బడియందు వాని; కొకనాఁడును బు
స్తకమంటు పాపమునఁబోఁ
డొకటవ వాఁడుగఁ బరీక్ష ను ప్తీర్ణుడగున్.

౨౫

మ. తన బోధించెడి పాఠముల్ విన కెదో

ధాన్యంబునక మగ్నుడై
న నరేంద్రుంగని యొజ్జ కోపితమతిం
దండింపఁ బ్రశ్నింప, వెం
టనె తూచా లును దప్ప కాత్మగును నో
టక నచ్చె నేవాక్యముల్
మును వానిక సరిఁబల్కె దేశికుఁడు లో
లో నక్కజం బందగఁక.

— ౧౬

గీ. దిప్పకాయలలో రణదిప్పకాయ

ప్రాజ్ఞమండలమునయందుఁ బ్రాజ్ఞతముఁడు
అయి నరేంద్రుండు బాల్యంబునందు నా న
రేంద్రుఁడగు కృష్ణునిబోలి యిల వెలింగె.

— ౧౭

కం. మొదలం దరగతి పెద్దె,

పిదపం బడిపెద్దయగుచు, వెనుకఁ గ్రమముగాఁ
బెదపెద్దలలోఁ బెద్దయి
యెదిగెను వామనుని భాతి నెల్లయుఁ దానై.

— ౧౮

మ. తమ జీతంబులు గట్టలేక, యొక పొ

త్తంబే గొనంజాల కం
గమునం దాలించి చింకిపాతల స్వక
క్ష్యాబాలురం గూడి మా

డి మెలంగం గొడుకాడు పిల్లలకు హృ
 ప్రింగూర్పు నాయాయి లో
 పములం దీటిచి చేసి నేస్తమును సౌ
 భ్రాత్రంబుఁ బొటించుచున్.

గీ. “జాతిమతభేదములు లేవు; జాతి యొకటె;
 స్పృశ్యతాస్పృశ్యతలు లేవు; స్పృశ్య తెల్ల”
 రన్న యద్వైతసిద్ధాంత మా సరేంద్రుఁ
 డింట వాదించుఁ బెద్దలు గంటగింప.

కం. అనయము సీతారాములఁ
 దనగదిఁగుడ్యమున వ్రేల్చి తత్పరమతి న
 ర్చనలను ముప్పొద్దు లొన
 ర్చును; భజనలుసేయు నతఁడు ప్రోజ్వలభక్తి

మ. తలుపుల్ మూసి ప్రశాంతమానసమునన్
 ధ్యానించు చాదిన్యమూ
 ర్తులమ్రోలం దగఁ గూరుచు న్నతనికై
 దుఃఖించుచుం దల్లిదం
 డ్రులు గాలించిరి పట్న మెల్లఁ; దుదిగ
 వ్తోజాలిరింట్లో గదిక్
 దలుపుం గ్రుద్ది కడుంగడు న్నఱచి దీ
 ర్ణద్వారులై యెట్టులో!

ఆ.వె. “పాలుగాలు ముద్దుబాలకుం డితఁడేమి ?

ఇట్టి ధ్యానసిద్ధి యేమి ? తలఁప

భువి జనించెనో ? తపోభ్రష్టుఁ డెవఁడేని ”

ననుచు సంశయాశు లయిరి వారు.

33

కం. అందంబునఁ జందంబున

నందక వాఙ్మనసముల కుదాహరణంబై

మందికి, నాతఁడు శైశవ

మందును సడిసన్న యశము నంది వెలింగెన్.

34

కం. ఒకనాఁడు క్రీస్తుమత బో

ధకుఁ డొకచో నొక్కరుండు తత్రత్యుల క

జ్ఞ కులంబునకుం గఱపుచు

స్వకీయమతధర్మనిష్ఠ వైశిష్ట్యంబున్.

35

కం. “శ్రీకృష్ణుఁడు దేవుండే ?

పోకిరియై చెఱచెఱ బెక్కుపొలఁతుకల; నసం

ఖ్యాకము లొనర్చెఁ జౌర్యము;

లేకగణినిఁ బూజ్యుఁ డాతఁ ? డీరలె చెప్పుడి !

36

కం. పరులొనరించినఁ బాపము;

హరి యొనరింపంగఁ బుణ్యమగునే ? దీనిం

బరికించి యేమొ ? యని ర

క్కఱ ‘మహతాం నాస్తి పాతక ’ మ్మని విబుధుల్.

37

గీ. నాను డిలఁ గద్దు “ రామాయణమ్ము రంకు;
భారతము బొంకు; వేయేల భాగవతము
బండుబూ”తంచు నీ గ్రంథవార మెల్ల
మీరు ప్రామాణికముగ నమ్మెదరు గాదె ?

ఆ. వె. రుబ్బురాయి శంకరుఁడు ; పంగనామంబుఁ
బెట్ట దాని కగును విష్ణుమూర్తి ;
ఆంజనేయుఁ డయ్యె నంటింపఁగాఁ దోఁక ;
దొండమిడ వినాయకుండు నయ్యె.

కం. కృతదురిత ఫలంబులు క్షితి
శతజన్మము లనుభవింతు జనులని హిందూ
మతమను : మా కీర్తిస్తుప్రభు
పు తగ్గొ క్షమియించి యిచ్చు బోఁ మోక్షంబు

కం. అనుచుఁ హైందవదేవత
లను వారి పురాణగాథలను దెగడుచు ని
ట్లనె “ నేమిసేయు విగ్రహ
ము నాదు దండమున లెస్స పూజింపంగల్. ”?

మ. అనుచుం బామరలోకపండితుఁడు కై
స్తాచార్యుఁ డాడంగఁ ద
జ్జనముల్ నమ్మక నమ్ముచుఁ నగుచుఁ ద
త్సంబద్ధ హాస్యోక్తులన్

వినుచుండంగ నరేంద్రుఁ డాఁగి యెటకో
 విచ్చేయు చాలించి జ
 ల్పన లాపాదశిరంబుగాఁ బ్రబల కో
 పజ్వాలలం గ్రాఁగుచున్

౪౨

కం. “ మీ దేవుఁడైన క్రీస్తును
 నా దండముచేతఁ బూజనముసేయు ” మటం
 చా దేశించును మాకన
 మీఁదికిఁ గ్రిందికినిఁ జూచి మెరమెరతోడన్

౪౩

కం. “ మరణానంతర మీదృశు
 నరకంబునఁ గట్టితోయు నాదేవుఁ ” డనెన్
 దొర ; “ఱింపకోతవట్టును
 బరపరమని యముఁడు నిన్నుఁబట్టి ” యని మరిన్

౪౪

గీ. ఆ రక్షమైన సనాతనంబైన ధర్మ
 తత్త్వమెఱుంగంగఁ బ్రకృతిశాస్త్రములు దగవు ;
 దల్లక్రిందులుగాఁ గృత్యతపము సేసి
 యేనిఁ బశ్చిమబుద్ధుల కెఱుంగరాదు.”

౪౫

గీ. అనిన యకుతోభయు నరేంద్రుఁ గని యలరుచు
 సభ్యులందఱు చప్పట్లు చఱచి నగిరి
 మొగము వెలవెలఁబాఱ నా బోధకుండు
 నిలువఁజాలక చనె నెత్తి దులుపుకొనుచు.

౪౬

3. కళాశాలా జీవితము

గీ. శైశవముతోడ నా పాఠశాల వదలి
జన్వనముతో మహాకళాశాలఁ జొచ్చె
వ్యాసవ కృత్వ చర్చాసభల సతండె
యందేవేసిన చేయియై యలరె నందు.

౪౭

శా. వ్యాయామం బొనరించి మల్లురకుఁ మా
ర్తాండుం డనం బెక్కు ప
ర్యాయంబుల్ కొనె మల్లయుద్ధముల శ్లా
ఘ్యంబైన కాన్కల్ ; కుశా
గ్రీయప్రజ్ఞయుఁ గాత్రపుష్టియును నే
కీభూతమై కూరుచున్
శ్రేయోరాశి; నదే నరేంద్రునికిఁ దె
చ్చెం బో ! నరేంద్రత్వమున్. ౪౮

సీ. బాహుప్పళించెనా ! ప్రతిమల్లుండు పఠించు
స్ఫూర్జఘభాంతి సర్జనుని పేళ్లు
గానంబుఁబాడెనా ! గండుఁగోయిలశంకఁ
'గో' యని బాలకుల్ కూయుచుండ్రు
పాకంబొనర్చెనా ! పాచకాశ్రేసరుల్
నల భీమసేనుల నాల్కలూఱు
వాదించెనా ! తర్కవాక్చణుల్ కాణాద
గౌతములేని మూకత వహింతు

గీ. మూఢవిశ్వాసములకు దంభోళి యతఁడు
భయతమస్కాండమునకు భాస్వంతఁ డతఁడు
సత్త్వసాహసములకుఁ గేసరి యతఁడు
గలఁడె ? యట్టిండు గండరగండఁ డొకఁడు ?

౪౯

కం. చదువుల సరస్వతి, యవర
మదనుఁడు, దేశాభిమాని, మహనీయగు
స్పదుఁడు, బలదర్పసింహము,
వెదకినఁ గనరాదు వెలితి వీన మతనిలోక.

౫౦

గీ. ఆకళాశాలప్రాచార్యుఁ డానరేంఁదు
సర్వతోముఖవిజ్ఞాన చణతఁ గాంచి
తన్నుఁ దనతోడే విబుధబృందమ్ముఁ దలఁచు
దివిటికడ వెల్వెలంబాటు దీపములుగ.

౫౧

గీ. యశావనారంభమందు సూనాయుధుండు
పొంచి యునకుల డెండముల్ చించువాఁడు
ఆనరేంఁదుని హృదయంబుఁ బూని యేనిఁ
దాఁకలేడయ్యె నుగ్రావతార మనియొ ?

౫౨

ఆ. వె విరులపొదల వైపుఁ బరికింప సహచరుల్
వానిదృష్టి మఠమువైపు మరలె;
ధనచయార్జనమునఁ దమకింప వారు త
పోధనార్థ మతఁడు పోవనుండె.

౫౩

గీ. తాల్చి యాంగ్లేయవేషమ్ముఁ దారుచుండ
వా, రతఁడు గోరెఁ గాషాయవస్త్రములను
“ఊరియందఱి దొకత్రోవ ; యుల్లిపికట్టె
దొక్కత్రోవ” వని వా రెక్కసక్కె మాడ.

౫౪

కం. “ నలసారము సంసార ము
ఖలదుఃఖానహము ; భయనికేతన ; మతిచం
చలము ; పరాధీనం ; బిం
దుల జీవనమేల నమ్ముదురు తత్వజ్ఞుల్.”

గీ. “ మశానినాథ ! కుటుంబజంబాలపటల
మగ్న మాదృశగృహమేధి మండలంబు
నుద్ధరింపంగ నౌషధ మొండు గలదె ?
యుష్మదంఘ్రిరజోలేశ మొండుదక్క.”

గీ. అని గృహస్థాశ్రమమ్ము దూషణ మొనర్చు
నయ్యయి పురాణసూక్తుల నాలకించి
“ అకట ! ఆబ్రహ్మమశక ముత్సుకము లోక
మీ గృహస్థత్వకై” యంచు నేవగించు.

౫౫

నీ. దర్పకాంతకుండయ్య దారుకావనపురం
ధ్రుల వెంటనంటి శర్వుండు చెఱిచెఁ
దనుఁదాఁకు పాపసంతతి నిల్వనం గాల్చు
ననలుండు మునికాంతలను గ్రహించె

మొగి మూడుకాళ్ళుల ముసలియయ్యను సుర
జ్యేష్ఠుండు దనకూతు చెట్టవట్టె
శతమఖుండయ్యను గ్రతుభుగీశ్వరుడయ్య
శక్రుండు రంభాది సతులఁ గూడె.

గీ. ఒకరిఁగా ; దిర్వురినిఁగాద ; వికవిక నగ
నలుగురుఁ బదాఱువేపురు చెలులఁ గలఁచె
గృష్ఠుఁ డనతారపురుషుఁడై యిస్సి ! యనుచు
నా నరేంద్రుఁ డసహ్యించె నాత్మ వారి. ౫౬

ఉ. కన్నియ గోరు రూపము, ద
గం జనయిత్రి వరించు భాగ్య సం
పన్నత; తండ్రి యిష్టపడు
మాన్యచరిత్రము, బంధులెన్ను వి
ద్యోన్నతియుం, గులీనతయు
నొప్పు నరేంద్రుని కీయఁగ న్నె సం
పన్నులు “ మేము మే ” మనుచు
వచ్చిరి యాతని తండ్రియొద్దకున్. ౫౭

మ. “ పదివేయాఱులు గట్నమిత్తు ” మనుచున్
“ స్వర్ణాభిషేకంబు న
ల్పద ” మంచుం “ బరదేశవిద్యలకు ను
ద్యేలంబుగా శుక్ర మి

చ్చెడ" మం చొండొరులం గడుం గడచుచున్

శ్రీమంతులౌ గేస్తు లా

డుదు రాబాలుని తండ్రితో సుతల

నీటుల్ గోటులుం దెల్పుచున్.

౫౮

కం. జనసీజనకులు తగు యువ

తినిఁ బెండిలి సేయఁగా మదిం దలఁచిరి; త

త్తనయుండు ముక్తియువతిని

మనంబున వరించియున్న మాటెఱుంగ రయో ! ౫౯

మ. తలిదండ్రుల్ స్వపరాజ్ఞుఖత్వము వినం

దద్దన్ వగం గూలి పోఁ

గలరంచున్ వచియింప కవ్విధిఁ "గళా

కార్తార్యమార్జించి య

వ్వలఁ బాణౌకరణంబుఁ జేసికొనఁగా

వాంఛింతు ; నీపై నికన్

బలవంతం బొనరింపఁబోకుఁ డనుచుం

బ్రాధించు "బీలే" కడున్.

౬౦

౪ గవేషణ

కం. "భగవత్సత్త్వార్థమే

యగుఁ బరలక్ష్యం; బిఁకం గృహస్థాశ్రమ మం

దు గజేంద్రుండు మకరమునకుఁ

బగిదిని జీవుండు చిక్కువడనేల యిసీ!"

౬౧

కం. పురుషార్థంబులఁ గడపటి
దరయన్ సన్న్యాససాధ్య; మత్తటి గృహియై
తరువాత సన్న్యాసించుట
బురదం దిగి కాలుకడుగు పోలికి గాదే? ౬౨

చ. తెలిసియు లెస్స లాతి కుప
దేశమొనర్పఁగఁజాలి స్వీయబో
ధలఁ జరియింపఁజాలఁగు గ
దా! శకునంబులఁజెప్పు బల్లియే
తెలియక చేటుపాటుఁ, గుడి
తింబడినట్టులు జీవి యక్కటా!
కలుషమహాబ్ధియందు మును
కల్ వయిచున్ సతమున్ గృహస్థుఁడై.

గీ, క్షితి స్వగమ్యస్థలంబు ప్రాగ్దిక్కుగాఁగఁ
బల్చిమాశకుఁ బయనించు వాని పగిది
లక్ష్యమగు మోక్ష మొందఁజాలఁడు గృహస్థు;
ప్రాప్త్యమగు నది సన్న్యాసపథముతోన. ౬౪

కం. ఈ వెట్టిచదువు లేటికి ?
జీవితలక్ష్యమగు మోక్షసిద్ధికి నై నేఁ
గావించు యత్నమును ; గురు
దేవుని శోధించుకొని సుధీరత్నంబున్. ” ౬౫

కం. అని నిశ్చయించి బడికిం

జనకయు, నొకవేళఁ జన్న శ్రద్ధాళువుగా
వినకయు మతి మాలినగతిఁ

గనంబడుచునుండఁ గొంతకాలము దాఁకఁ.

౬౬

నీ. తలదాల్చి జడలమొత్తము గాత్రమున భూతి

మెత్తి వర్తిలెడు మేటి జటుల

నుటవుగా మెయి ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రంబులఁ

దీర్చి దిద్దిన సద్రస్వతి వ్రజంబు

మొగినిఁ గూర్మమయూరముఖ్యాసనములచే

హఠయోగనిష్ఠాతులైన మునులఁ

దలఁకిందుగాఁ గృతఞ్చతప మాచరించుచు

నణిమాదిసిద్ధిఁ గన్నట్టి యతుల

గీ. బత్తి దర్శించుకొని వారివారి నాతఁ

డాత్రపాటునఁ బ్రశ్నించు నవిరతంబు

“బ్రహ్మసాక్షాత్కృతిని మీరు నడసినారె?”

యనుచు విని తత్సమాధానమును ముడుంగు.

౬౭

ఆ.వె. భువి మహర్షి యన్న పొగడికగన్న దే

వేంద్రనాథుఁగాంచి యిట్టు లడిగె

“స్వామి! తమకుఁ గానవచ్చెనే? భగవంతుఁ?”

డనుడు మాఱుపలుకఁడయ్యె నతఁడు.

౬౮

మ. కనుఁ గ్రైస్తాలయముల్ ; మసీదుల నమా
 జ్ఞాపించుఁ ; జొత్తెంచుఁ బ్రా
 ర్థనకై బ్రహ్మసమాజ మందిరములన్
 రాత్రిందివం బిట్లు తి
 ర్గినఁ బెక్కేండ్లు నరేందు) మానసము సం
 తృప్తంబు గాదయ్యె దే
 వుని సాక్షాత్కృతి నాఁడునాటికి నభిః
 పుష్పంబుగాఁ దేలుటన్.

౬౯

మ. భగవద్దర్శనముం బొనర్ప మదిఁ దీ
 వ్రంబయ్యె సంకల్ప “మె
 వ్వగ దర్శింతును ? జూచినార మనుచున్
 వాక్రువ్వ రెవ్వారు ; శా
 స్త్రుగణం బాతని దివ్యరూపము నవి
 శ్రాంతంబుఁ గీర్తించు చుం
 డు ; గురుం డెవ్వఁడు దివ్యదృష్టి నిడి “క
 న్నొ”మ్మంచుఁ జూపించునో?

౭౦

కం. చనుఁ బవలు, రేయి, వారము
 లును, బక్షంబులు, నల నెలలును, నిటులే యేం
 డును బూండ్లు ; జీమ సేయును
 ఘనగంగాయాత్ర ; నేను గడచన నైతిన్.

౭౧

ఆ. వె. చక్రవాళరేఖ చందాన వెనువెన్న
కరుగుచుండు నతడుఁ దరియకొలఁదిఁ
బట్టియిచ్చునట్టి పరమకృపాళుండు
దొరకు నాకెవండు ధరణియందు ?”

22

కం. అనుచున్ క్షణక్షణంబును
మనమున దర్శనముకొఱకు మ్రగ్గుచు నన్నం
బును బొసీయంబును గై
కొనకయును దదేకచింతఁ గుములుచు నున్నన్.

23

గీ. v తనదుబాంధవుడగు “రామదత్తుఁ” డతని
చిత్తవృత్తిని గ్రహించి చెప్పె నిటులు
ఏగుము ! నరేంద్ర ! యలదక్షిణేశ్వరమున
రామకృష్ణాఖ్యుఁ డొక మహాద్రష్ట గ్రాలు.

24

కం. చదువకయ సంగ్రహించెను
జదువుల సారంబు నెల్ల; సాగరమును ని
ర్మథియింపక సుధఁగొన్నటు
లదసీయచరిత్ర మద్భుతావహము సుమీ !

25

కం. సమలోష్ఠకాంచనుం డా
యమి; పసిడినిఁ బాఱవేయు నావల; కూహిం
పుము ! తజ్జితేంద్రియత్వము
స్వమానినిని ‘జనని !’ యంచు సంబోధించున్.

26

ఆ.వె. మఱుగుదొడ్డు లూడ్చె; మాలమాదిగల యు
 చ్చిప్త మెంచె యజ్ఞశేష మంచు
 విప్రనంశ్యుడయ్యు; భేదభావం బిట్లు
 పోలియఁజేసి బ్రహ్మభూయ మొందె.

22

మ. అల 'తోతాపురిపేరి' దిన్వయతి శి
 వ్యత్వంబునం జిత్తవృ
 త్తి లయంబొందఁగ నిర్వికల్పకసమా
 ధిం బొంది బ్రహ్మిష్ఠుడై
 కలకాలంబును గాళికామహిత ప
 త్కంజద్విరేఫంబునై
 యలరారుం జుమి రామకృష్ణుడు పురా
 ణ ర్షీంద్రదేశీయుడై.

2౩

కం. గురులకు గురులనడగు పె
 క్కురు తచ్చిష్యు లటఁ దేనిఁగూర్చి యెఱిఁగినన్
 ఎఱుగంబడు సర్వం బా
 పరతత్వము గోచరించె వాని కిఁకేలా?

2౪

కం. పడుకొన్నఁ గూరుచున్నను
 నడచుచున్నను నతండు నమ్ము ! సమాధి
 స్థుడుగానె తోచు మనలకుఁ;
 బుడమిని నీనాడు లేరమూదృశయోగుల్.

౨౦

ఆ.వె. అతనిఁ 'బరమహంస' యండ్రు; కుటిచుం
డని, బహూదకుండు, హంస, పరమ
హంస, లనియుఁగలరు యతులుత్తరోత్తరో
త్తములటంచు విబుధతతి వచించు.

౫౧

కం. స్వయముగఁ దీర్ణుండగు వాఁ
డయి పరులఁ దరింపఁజేయు నర్హుం; జేలా
హయిరాణి? యెండమావుల
కయి పర్వెత్తుచుఁ దటాక మదిగో; గనుమా!" ౫౨

కం. వినినంత నె యప్పలుకులు
మనోన్యథాభార మెల్ల మటుమాయంబ
య్యెను; దేలికయ్యెను నరేం
ద్రునికి; భవిష్యంపు నీడ దోచదె? దొలుతక. ౫౩

కం. "మును రామకృష్ణఁగూఁటిచి
వినియుంటినిఁగాని యింత వింతగ విననై
తిని; నతనిపేరు వినిన నె
మనః ప్రసన్నత్వ మొదవె మాయురె?" యనుచుక. ౫౪

గీ. ఆనరేంద్రుడు దద్దర్శనాభిలాష
నిలువెడలుచుండ మ్రోగె దేనశముగంట;
ముంగిటను నిండుకుండతో ముత్తయిదువ
యెదురుగావచ్చె; గాంచెనో యిద్ది లేదో? ౫౫

౫. రామకృష్ణ సందర్శనము

గీ. ఆశ్రమద్వారమందున్న యలరుఁజెట్టు
లఘ్యపాద్యంబు లొసఁగె; విహంగవితతి
స్వాగతంబు సమర్పించె నానరేంద్రు
నకు ముదంబయ్యె నాపూజనంబుఁ గాంచ.

౮౬

మ. చని వీక్షించెను జీర్ణ పర్ణకుటి వృ
క్షచ్ఛాయఁ గూర్చున్న వా
నిని, సంతర్కఘోడయ్యు వేనికొఱకొ
నిష్టపచిత్తంబు శో
డ నిరీక్షించుచునున్న వాడనుచుఁద
ట్టంజేయు వానిక, మహా
ర్షినిఁ, బూతాత్ముని రామకృష్ణుని, జగ
చ్ఛ్రేయోభిలాషిం దగక.

౮౭

గీ. తప్పిపోయియుఁ గాననాంతరమునందుఁ
దన్ను వెదకుచు నచ్చు నత్సమును గాంచు
ధేను వస రామకృష్ణుండు శ్రీనరేంద్రుఁ
దన సమీపాగతునిఁ గాంచి కొనె ముదంబు.

౮౮

గీ. ఆ నరేంద్రుని, యొక్కొక్కయడుగు దఱియ
నెక్క నొక్కొక్కకళ రామకృష్ణు మోము
నట్లు కళలెక్కుకొలఁది నత్యాచుతమగు
నా నరేంద్రుని హృత్తమం బడగఁదొడఁగె.

౮౯

గీ. తటిసి సాష్టాంగమెరఁగి తత్పాదపద్మ
ములను గన్దోయి కద్ద, సమ్మోదపడుచుఁ
బరమహంస స్పృశించి తచ్చిరము లేపి
బాష్పగద్గదకంతుడై పలికె నిట్లు.

౯౦

గీ. “ఎంతకాలాన కిచ్చటి కేఁగుడెంచి?
తింత వైరభ్రాణ్య మేల వహించి నోయి!
నీదు సందర్శనమునకై నీవెఱుఁగవు
వాచియున్నవి నాకనుల్ పాస్తవముగ.”

౯౧

కం, అని తనదు ప్రాతచుట్టం
బనఁగా శ్రీరామకృష్ణుఁ డాడుచు వానిం
గొనిపోయి పర్ణశాలకుఁ
దినిపించెను గొన్ని మధురదివ్యఫలంబుల్.

౯౨

కం. నిలఁబడి బద్ధాంజలియై
పలికెం దగఁ బరమహంస “పరశివుఁడవు; చిం
తిల దీనోద్ధరణార్థం
బిలపై జన్మించినాఁడ వేలా పెక్కుల్?”

౯౩

మ. అనుచున్ వాని శరీరమంటుచును గా
థాశ్లేషముం జేయు చా
తని నెమ్మొమున మోముఁగ్రుచ్చుడు విరు
ద్ధంబైన తత్త్వత్రియల్

కని యున్నావుడో? యంచు నెంచు; ముఖరే
ఖల్ గాంచి బ్రహ్మజ్ఞుడో?
యని శంకించు; నరేంద్రుఁ డయ్యె విచికి
త్సాయ త్తచిత్తుం డిటుల్.

౯౮

కం. బాలోన్మత్తపిశాచులఁ
బోలెం గాన్పించు జ్ఞాని; బుధవరు లెఱుంగం
జాలుదురు దద్విభేదముఁ
బాలను మజ్జిగను దెలియు వడువునఁ బుడమిన్.

౯౯

గీ. అంత శాంతిల్లఁ బారవశ్యంబు రామ
కృష్ణుఁ డాదటఁ గోర నరేంద్రుఁ డచట
నమ్రత సేఘంబువర్పించు నవ్విధమున
నామసంకీర్తనంబు నొనర్పఁ దొడఁగె.

౧౦౦

కం.* “మనసా! స్వదేశమునకుం
జనుమా! పరదేశమైన సంసారమునం
దనయముఁ బరిభ్రమింతువు
మునుఁగుచుఁ దేలుచును దుఃఖముల నహరహమున్”

౧౦౧

ఆ. వె. ఇట్లుపాడ, రామకృష్ణుని చిత్తంబు
పోయెనో స్వదేశమున? కతండు
గొనెనో? యోగనిద్ర; గూర్చున్నవాఁ డట్లై
కదలకుండనుండఁ గనులు మూసి.

౧౦౨

* “మన్ చలూ నిజనికేతనె,
సంసార విదేశే విదేశీర్ నేషే భ్రమకనో అకారణె.”

గీ. ఎంతకాలంబు పాడెనో యెఱుగఁడాన
రేంఁదు; డా రామకృష్ణుండు నెఱుగకుండె
నెంతతడ వాసమాధిలో నిట్టులుండె;
జాలతడవున కిర్వురుక్ మేలుకొనిరి.

౯౯

కం. పరులనువలెఁ బ్రశ్నించెను
నరేంఁదుఁ డాతని “మహాత్మా! నాకుం జెప్పుఁడా!
దరిసించితిరే మీరలు
పరాత్పరు?” నటన్న లెస్స వదనము విఱియిక్. ౧౦౦

కం. “అఁడుగో నోయీ! కానం
బడు భగవంతుండు నాల్గు వలఁకుల; నినుఁజూ
చెదురీతిఁ జూతు; నిక వే
మడుఁగుల విస్పష్టముగను మరియుం జూతుక్. ౧౦౧

ఆ. వె. చూడఁగలవు నన్నుఁజూచిన స్త్రీవు; నా
తోడఁబోలె మాటలాడఁగలవు;
పడుగుపేకలుగను వ్యాపించె భగవానుఁ;
డేల కానరాక మూల డాఁగు? ౧౦౨

కం. రవికోటిభాసమానుం
డవలోక్యుండు గాక యుండునా? నాతంఁడ్రీ!
అవలంబించు నె మూకత?
ప్రవచింపక తా సహస్ర)వదనుం డయ్యుక్. ౧౦౩

కం. నరమాత్రుడైన తేనిం
దరిసింపంగా, గడింపఁ దదనుగ్రహ మి
ద్ధర దుశ్శకంబు ; సులభమె ?
కరణాగోచరునిఁ గాంచఁగా భగవంతుఁ ? ౧౦౪

గీ. ఉదధి మధియింప నుబికెఁ బీయూషఘటము ;
జ్వలన మావిర్భవించుఁ గాఢముఁ గలంప;
బహు తపః క్లేశములఁగాని భవ్యమైన
బ్రహ్మసాక్షాత్కృతిం బొందరాదు సుమ్ము ! ౧౦౫

ఆ. మబ్బువాయఁ జంద్రమండల మట్టులు,
మునుఁగుఁదీయఁ బసిఁడిబొమ్మ యట్లుఁ,
బాయఁజేయఁ దనదు ప్రతిబంధకతమంబు
రవిసహస్రకాంతిఁ గ్రాలు నతఁడు. ౧౦౬

గీ. తల్లికై చంటిబిడ్డచందమునఁ, బ్రియుని
ప్రాప్తికయి చూచు ప్రోషితపతిక పగిది,
దేవతాదర్శనమునకై తీండ్రమైన
తహతహనహింప నతఁడు ప్రత్యక్షుడగును. ౧౦౭

కం. తనపొక్కిటి కస్తురివల
పును దెలియక నలుఁగడలకుఁ బొరిఁ బఱచు మృగం
బన జనుఁడు లోనివానినిఁ
గనఁజాలక లోకమెల్లఁ గట్టా ! తిరుగున్. ” ౧౦౮

కం. అనవుడు సరేంద్రుఁ డిట్లును

కొనె ; “దేవునిఁగంటినన్న కోవిదుఁ గనుఁగొం

టిని నైదంప్రభమ్యము

గ నేడు ; నాపంట పండుఁ గాఁబోలు నిఁకన్. ౧౦౯

కం. భగవద్దానము వినఁగ నె

యగు మాతృస్వరము విన్న యర్భకునివలెం;

దగులున్ సమాధినిష

న్నగపడు నిర్మిథ్యుడుగ నె యులోకింపన్. ౧౧౦

మ. తొలిచేతల్ పలుకుల్ మదిన్ వెడఁగుగాఁ

దోఁపించెఁ గానీ నము

జ్వలతన్నేత్రయుగంబు వెల్వ డెడి తే

జోరేఖ లేమందు ? శృం

ఖలలై నన్నుఁ గడింది గట్టివయిచెన్ ;

గ్రమంబు లవ్వాని సూ

క్తులు గాఢానుభవప్రకాశకము లెం

దుం జూడఁబో ! యీదృశున్. ౧౧౧

కం. వెలి కుబ్జుచుండెనో లో

పలఁగల తచ్చుద్ధస త్వభావుంజ మనన్

బలితుండై యాపదశిఖ

మలోకసామాన్యమగు మహా త్వమునఁ దగెన్. ౧౧౨

ఆ.నె. పరుసవేది సోకు వడసిన యినుము బం

గారమయినపగిది ధీరవర్యు

రామకృష్ణుస్పర్శఁ బ్రాపించి క్రొత్త తే

జమున నెలుఁగుచున్న సరణి నుంటి.

౧౧౩

గీ. భవసకొణస్థమగు తేనెపట్టుఁ గనక

కాని కానలఁబడినట్లు కానఁబోక

ప్రక్కనేయున్న బ్రహ్మాఘ్నఁ వ్యర్థముగను

దేశదేశంబులం జెడఁదిరిగికొంటి. ”

౧౧౪

కం. అని తాఁ దరించినట్లే

యనుకొని “ప్రొద్దయ్యె నేటి ; కానతిఁగొని నేఁ

జని మగిడివత్తు ” ననుకొని

పునరాగమమునకు శపథము నొసర్చి చనెన్.

౧౧౫

గీ. పంపెనేకాని “క్రమ్మఱి వచ్చునా? న

రేంఁద్రుఁ డని రామకృష్ణుండు, నెపుడు మరల

నాశ్రమంబున కేగుదు?” నని నరేంఁద్రుఁ

డును విటీవిటులట్లు కొట్టుకొని రెడఁద.

౧౧౬

గీ. పయనమగు; నేదొ యడ్డంకివచ్చి యాఁగు

సగము దవ్వేగి వెనుకకు జను నతండు;

తొందరించినకొలఁదియు దూరదూర

మరుగు వాంఛితమైన లక్ష్యంపుసిద్ధి.

౧౧౭

కం. మగల నొకానొక దినమున

నరేంద్రుఁ డాపూజ్య దర్శనముసేసి యద

శ్చరణాంబురుహద్వయమున

కెరగఁగ నాతాఁకుకతన నేమి వచింతున్?

౧౧౮

మ. భ్రమియింపందొడఁగెం జరాచరపదా

ర్థంబుల్, కుటీరంబు నం

దుముహూర్తంబున; నాశ్రమియతరుసం

దోహం బొగి న్నూర్థ్వమూ

లమథశ్శాఖముగా గనంబడె; గరా

శంబైన వాత్యక్ స్వదే

హము గారాకన మింటిపై సుడియుచు

న్నట్లయ్యె జిత్రంబుగన్.

౧౧౯

కం. క్రమముగ నీయావద్వి

శ్వమునుం దానును లయంబుఁ బ్రాపించు విధం

బు మదిం దోఁప నరేంద్రుం

డమాంతముగ నటించె: గడు భయంబున నిట్టుల్. ౧౨౦

ఆ.వె. “నన్ను మీ రేమిచేయుచున్నారు స్వామి !

ఇల్లువాకిలి గలదు నా; కింటియొద్దఁ

దల్లిదండ్రులు గలరు; భ్రాతలును గలరు;

బ్రదుకనీయుండు పదియేండ్లపాటు నన్ను.”

౧౨౧

కం. అని విహ్వలగాత్రుండయి
మనంబు ఘూర్ణిల్ల, నోటిమాటలు దడఁబా
టును బొంద, మోడ్చి క్లెగ్గో
యినఁ గలియఁగఁ దెలివిమఱివులిటు బిట్టఱచెన్. ౧౨౨

కం. శిరసునఁ గరతలమిడ నం
త రామకృష్ణుండు స్వస్థతంగొనె నతఁ; డ
త్తఱినిం ధుపా నడంగిన
తెఱఁగున దారుణపరిస్థితి ప్రశాంతిల్లెన్. ౧౨౩

కం. నివురుచు నరేంద్రువెన్నును
సవిస్తరముగా నెఱుంగఁజాలుదు వాఁగూ
యివిశేషము; లియ్యది చా
లు వత్స ! నేటి కని దయ విఱోకించె దగన్. ౧౨౪

కం. మరియొక్కదినమునం దా
నరేంద్రు నొడలంట నాక్షణముననె బాహ్య
స్మరణంబుదొలఁగి యాతఁడు
తురీయదశ నందికొన్న ఘోరఁ గనఁబడెన్. ౧౨౫

ఆ.వె. ఆనరేంద్రు డిట్టు లాయాయి యనుభూతు
లందు “చింద్రజాలమా? యథార్థ
మా? యిదెల్ల” నంచు మనసునఁ జింతించు
నమ్ముచుండు; మరల నమ్ముకుండు. ౧౨౬

కం. “ ఇదమీత్యం ”బని వానికిఁ
దదీయమగు తత్త్వ మనగతము గాదయ్యెన్
మది బలవంతమొనర్చును
బదింబదిగఁ దన్ను శిష్యభావము నొందన్.

౧౨౭

కం. అలరామకృష్ణఁ డొకపరి
నలరంగఁ దపస్సమాధి నగపడె సప్త
ద్వలలో నొకరుఁడు వసుధా
తలంబున నరేంద్రుఁడై నతారించి నటుల్.

౧౨౮

కం. మరియొక్కదివసమున గో
చరించెను నరేంద్రు భావించరితం బెల్లం
గరబదరసమానంబుగ
నిరంతరధ్యానయోగనిష్ఠం జెలఁగన్.

౧౨౯

కం. విడువంజాలక విడుచును
వెడలంగాఁజాల కెట్లా! వెడలుచునుండన్
ముడివడఁగఁ బ్రీతి భక్తుల
నెడందలుగడు, గురు శిష్యు లేకమయి రిటుల్.

౧౩౦

మ. తనకుం దెల్పిన నాఁటి కెవ్విధముచే
తం గాని రాకుండెనే
ని నరేంద్రుం డలరామకృష్ణుఁడు విష
ణ్ణీభూతచిత్తంబుతోఁ

జని కాలీచరణారవిందముల ప

జ్ఞాన వ్రాలి వేడుక "నరేం
ద్రుని రప్పింపవె ? తల్లి ! వానిముఖచం
ద్రుం జూపవే ?" యంచునుక. ౧౩౧

కం. నలుగడల నరేంద్రుండే;
యలస్వప్న సమాధులందు నాతఁడె ఖోచెకె;
బిలుచు 'నరేంద్రా !' యని య
న్యల; బ్రహ్మపదార్థమయ్యె యోగి కతఁ డిటుల్. ౧౩౨

కం. ఒకబాలునికై యిటు వా
ర్థకనిర్మగ్నుడగు తాను దపియించుట యే
టి కటంచు ముడుచుఁ దన మో
మొకతృటి; ధ్యానించు మరల నొకతృటి నతనిక. ౧౩౩

గీ. రామకృష్ణుండు శిష్యవర్గంబుతోడ
నా నరేంద్రునిఁగూఁటిచి యాడు నిట్లు
"పోడశదళాబ్జములు మీరు; చూడుఁ డీన
రేంద్రుండు సహస్రదళపద్మ; మిది నిజంబు. ౧౩౪

గీ. బురదఁదాఁకని కుమ్మరిపురుగుపగిదిఁ
బద్ధినీప త్రమంటని వాకిణ మటు
క్షితిని సంసారయాత్ర సాగించుచున్నఁ
గామరాగవిలిప్తుండు గాఁ డతండు. ౧౩౫

గీ. ఆతనిది వేయునేల విహంగయాత్ర;
అరసిచూడఁ బిసీలికాయాత్ర మీది;
హస్తమశకాంతరంబుండె నాతనికిని
మీకును; జగద్గురుత్వార్హతాకుఁ డతఁడు ౧౩౬

గీ. అతనికథ వే; అతండు దైవాంశమందు
సిద్ధుఁడయి పుట్టె; నికఁగాఁడు బద్ధుఁ; డిట్టి
రవతరింతురు లోకకల్యాణమునకుఁ
జాల నరుదుగ జనతప్రశ్నల మహిమ. ౧౩౭

మ. తను బంధించిన మేఘమండలముఁ ద
ద్దం జీల్చిచెండాడి తె
స్స నిజద్యోతుల నల్లడంబఱచు కం
జాతాపు చందంబు దోఁ
ప నరేంద్రుండు స్వమాయఁ జీల్చుకొని ది
వ్యజ్యోతిహోఁ లోకమె
ల్లను వెల్లించు దినంబు రాఁగలదు స్వ
ల్పంబైన కాలంబునకే. ౧౩౮

కం. కమలాక్షుండో? కాఁడో?
విమర్శ గావింపుఁ డీరె వీనిని; సంశ్లా
ఘ్యములైన యోగికన్నులు
సుమి! వీనివి; లేదు బయలిచూ పీతనికికే. ౧౩౯

మ. నను శంకింతుగదా! నరేంద్రునిపయిన్
 నా కింత మోజేల! యం
 చును మీరెల్లరు; నిందువల్ల నె చుడీ!
 సూదంటురా యిన్నతు
 న్కను మాద్రీ దనవంకకున్ జగము నా
 కర్పించి శాసింప జా
 లు; నరేంద్రదాహ్వాన మర్థవంతమయి పో
 ల్చుం గాళికాసత్కృపన్.

౧౪౦

గీ. అతఁడు గోమారసముం దిన్న నంట దఘము;
 కాల్చు జ్ఞానాగ్ని యెట్టి దుష్కలుషమైన;
 నిత్యశుద్ధుండు, బుద్ధుండు, నిత్యముక్తుఁ
 డతని కాతండె సాటి; లే డన్యుఁ డొకఁడు.

౧౪౧

కం. శివుఁ డాతఁడు; శక్తిని నే;
 నివి యుభయము గూడెనేని నేలా పెక్కుల్,
 ప్రవచింపఁగఁ! బశ్చిమదిశ
 రవిబింబం బుదయమొంది రారాజిల్లున్.

౧౪౨

చ. అని నచియించుచుండ హృద
 యంబు ముడుంగఁగ లజ్జ రామకృ
 ష్ణునికి నరేంద్రుఁ డిట్లనె; “న
 నుం గుఱియించి బహూక్తు లిట్లు లా

డిన మిము వెంగళప్పని క

డింది హసింపరె? ముక్కు-పచ్చలా

అని నను మీర్జగద్గురున

నౌదునటందురు; నవ్వుటాలకో? ౧౪౩

గీ. “సకలవిద్యాచయం బపోసానముఁ గొని

గురుతపస్సిద్ధి నార్జించుకొన్న విజ్ఞు

లీ మహాభాగులేడ! నేనేడ! నిట్లు

పలుకకుం”డన బమలాడెఁ బరమహంస. ౧౪౪

గీ. “ఇవి స్వభావోక్తులేకాని యెంచఁబోకుఁ

డభిశయోక్తులటంచు; మాయమ్మ దెలిపె

వీని భూతభవిష్యకథానకములు;

నమ్ముడా! నాదు బ్రత్యక్షరమ్ము మీరు.” ౧౪౫

కం. అనుచుఁ శిష్యులతోఁ బ

ల్కి “నరేంద్ర! నినుంగుఱించి తేనివి పలుకం

బనియేమి? నాదు నుడువులు

విను; తూచాతప్ప; దేల వేపలుకు?” లనెన్. ౧౪౬

కం. పరశివునిమూర్తి యంచును

నరేంద్రు శుశ్రూషఁ గైకొనంబోవఁడు; దాఁ

బరశిష్యులతోపాటుగఁ

బరికింపఁడు పరమహంస పావను నతనిన్. ౧౪౭

కం. ఎవరే దెగడ నరేంద్రుని

“శివనిందాపాపమునకు సిద్ధపడితి రొ

క్కొ ? విమర్శింపకుఁ డాతని

నెవ రర్థముసేసికొందు రిట్టి”డని యనున్.

౧౪౮

కం. గురుదేవుం డివ్విధమున

నరేంద్రుఁ గావించు మన్ననం గనుఁగొని యా

పరశిష్యగణము రెండవ

గురుదేవునిఁగాఁ దలంచుకొనుచుం గొలుచున్.

౧౪౯

గీ. ఆనరేంద్రుండు బ్రాహ్మమతావలంబి

విగ్రహారాధనంబన్న విముఖుఁ డగుటఁ

గాళికాపూజనాదులఁ గాంచి నవ్వు;

మరిమరియు రామకృష్ణుండు మందలించు.

౧౫౦

కం. “ ఈ నవ్వి ననోట నె నీ

వీ నా కాళింగుఁడనెంచి యేడ్చువు సుమ్మీ !

జ్ఞానలవదుర్విదగు వి

ధానన్ మాటాడ” కంచు దద్దయుఁ దెగడున్.

౧౫౧

మ. ప్రవరోత్తంసుఁడు రామకృష్ణముని “ స

ర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ ” య

న్న వచోఽర్థంబును దెల్పు మొట్టమొదటన్

“నాబల్ల, నాకట్ట, నా

యవి సర్వంబగు వస్తువుల్ బళిర ! బ్ర
హ్మంబంట ! నీ ! కాదోకో ?
అవి వేకం బిది ” యంచు జేయు నపహా
స్యం బానరేంద్రుం డొగిన్. ౧౫౨

ఆ. “ జగము మిథ్యయంట; స్పష్టంబుగా నిట్టు
లలరుచుండ నెట్టులగును మిథ్య ?
వస్తుజాల మింత భాసిల్ల “ నేహ నా
నా స్తి కించ ” ననగ నగునె ? ” యనును. ౧౫౩

గీ. మొదట నద్వైతసిద్ధాంత మడుకదయ్యె;
దలకు రోకలి చుట్టుచందమున నుండె;
నానరేంద్రుని యశాదల హస్తముంచి
చొచ్చెను సమాధి రామకృష్ణుం డొకపు. ౧౫౪

ఆ.వె. ఆనరేంద్రుడును సమాధినిష్ఠుం డయ్యె;
దెరను దీసినట్టి కరణి నంత
నద్భుతముగఁగాంచె నండపిండాత్మక
మయిన జగము బ్రహ్మమయము గాఁగ. ౧౫౫

కం. తన బల్లయుఁ దన కజ్జయు,
దన నానావస్తుతతియుఁ దగ బ్రహ్మంబై
కనఁబడె నరేంద్రునకు; నా
ఘనుని సహస్రార మది వికస్వరమయ్యెన్. ౧౫౬

గీ. అమృతవారాశి నిర్మగ్నుఁ డట్టు లతఁడు
బ్రహ్మమున మున్గి లెస్స దివానిశంబు
పొరి మనశ్శాంతి, నానందమును వహించు
చెల్ల బాహ్యప్రపంచంబు నెఱుంగకుండె.

౧౫౭

కం. పగలు క్రమేణ గతించిన
పగిదిం దదవస్థ గడవ వచ్చెను నిశతీ
రుగ జాగ్రద్దశ ; యతనికి
నగపడె లోకంబు నీరసాత్మకమగుచున్.

౧౫౮

ఆ.వె. స్వానుభూతితోడ నద్వైతసిద్ధాంత
మయ్యె నాతనికిఁ గరామలకము
ఇనుమజించె రామకృష్ణునిపై భక్తి;
నెడఁద శంకలెల్ల నింకిపోయె.

౧౫౯

గీ. ఆమహాత్ముని తాఁకుచే నబ్బె దసకు
నిట్టి దివ్యానుభూతి ; యీ ఋషివిధమున
స్వయముగ సమాధిలోఁ బ్రవేశంబునేత
తనదు గుఱియంచును నరేంద్రుఁ డనుకొనె మది.

౧౬౦

ఆ.వె. “పసిఁడి సానరాయిపైనిఁ గీచినఁగాని
మేలు గీళ్ళు మనకుఁ దేల ; వట్ల
ననుఁ బరీక్ష సేసి నామాటలకుఁ గల
విలువఁ దెలియుఁడనుచుఁ బలికె మౌని.

౧౬౧

మ. అరిగెక బైటికి రామకృష్ణుఁ డొకనాఁ ;

డవ్వేళ కచ్చొటికిం

దరిసింపం జనుదెంచి లేమిఁగని త

త్తల్పంబులో నొక్క రూ

క రహిం బెట్టి నరేంద్రుఁ; డందుఁ బడుకొఁ

గా రామకృష్ణుండు దు

ర్భరనహ్నిం బొరలించినట్లాడలు త

ప్రబయ్యె నొందెక వ్యశన్. ౧౬౨

కం. కడుంగడు క్షోభిల్లుచు నా

తఁడు పానుపుడిగై; శిష్యతతి కనుఁగొని “యీ

బెడఁదేమని పురుగేదే

నడుగునఁ గలదేమొ?” యంచు నది గదిలింపక. ౧౬౩

ఆ. వె. రూప్యమొకటి పెద్దమోఁగుచు ఖంగున

“నేనె” యంచుఁ బడెను నేలమీఁద

రామకృష్ణుఁ డంతఁ బ్రశ్నింప నద్దాని

కత, నరేంద్రుఁ డరిగెఁగదలి యచట.

౧౬౪

కం. నిజగురుని కామకాంచన

విజయంబును గాంచి శిష్యబృందము కడు న

క్కజమొందె; లజ్జతు నరేం

ద్రుఁజూచి మెచ్చుకొని గురుఁడు దోసముదులిపె.

కం. తఱచుగ నిట్లు నరేంద్రుఁడు
పరీక్షగావించి గురుని జ్వలనంబున బం
గరుపూస నట్లెఱింగెను
బలిష్ఠమెఱింపు తత్ప్రభావం బెల్లెన్.

౧౬౬

కం. కనువిందగు తనప్రియు నినుఁ
గనుఁగొన్న సరోజకోరకముపగిది నరేం
ద్రుని. గన్న రామకృష్ణుని
మనంబు సంపుల్లమగును; మరి యట్లయ్యున్.

౧౬౭

మ. తనపైనింగల భక్తిచందమును శో
ధన్ జేయఁగాఁ దొంటిగీ
తిని వీక్షింపక రామకృష్ణుఁడు కడున్
ధిక్కారముల్ సేయు; నే
పనిఁ గావించిన నెగ్గులెంచును; బదుల్
వల్కుండు వెంటాడుచు
న్న; నరేంద్రుండు యథాపురంబు కొలువన్
వచ్చున్ దృఢాభక్తియై.

౧౬౮

మ. “చనుదెంతేల ? నరేంద్ర! ప్రత్యహము నా
సామీప్య; మే నొక్కమా
టను మాటాడక మోమునెత్తి, యతికం
టనైన వీక్షింపకుం

టినిఁ; జీకొట్టితి బిట్ట"టంచు గురుఁడా

జెక "దేవ! మీ రేమిసే

సిన దర్శింపక యుండలే"నని వచిం

చెక శిష్యుఁ డుద్బాహ్నుడై. ౧౬౯

కం. చనుచుండె నరేంద్రుఁడు దొలి

దినముల నపుడపుడు; పిదప దినదినమును భ

క్తినిబద్ధాంజలి గురుఁగను;

జనకున్నం దలఁచుఁ 'దప్పసలిపితి' ననుచుక. ౧౭౦

కం. గురుదేవుండు నరేంద్రునిఁ

బరికింపఁగ మనసుపుట్టఁ బయనంబై రా

తిరిఁ బెంజీకటి నాతని

యిరవున కేతెంచుఁ దిరుగు చీమాసందుల్. ౧౭౧

చ. పితరులు రామకృష్ణుపయిఁ

బెద్దయు బత్తినిఁ జూపుచుండియుక

నుతుఁడు విరాగియై యతని

సూక్తులలోఁబడి సన్న్యసించి సం

సృతిఁ ద్యజియించునో యని వ

హింత్రుభయంబును గోపమాత్మ; స్నే

హితుఁడును శాత్రవుండును న

రేంద్రుని దేశికుఁడయ్యె వారికిక. ౧౭౨

కం. జననీజనకుల ప్రీతికై
చనును నరేంద్రుండు పాశ్యశాలకు సతతం
బును, దసపితృణ మివ్విధ
మున నిర్యాతన మొనర్పఁబూనెనొ బుద్ధిక్ ౧౭౩

౬. స్త్రీపరాజ్ఞాఖత్వము (౧)

కం. కాళీఘట్టంబునఁ బర
బాలురతోఁ గూడిమాడి బాడుగ నిడుచున్
బీలే ' వసించుచుండె వి
శాలంబగు నొక్కగదిని సౌధంబుపయిన్. ౧౭౪

గీ. ఏకసంధాగ్రహుండు వీరేశ్వరుండు
చదువఁ డ్రశాంత మన్యుల చందమునను
బరమభాగవతుండనఁ బరవశుడయి
ధ్యానమొనరించు భక్తి గీర్తనము సేయు. ౧౭౫

కం. భగవత్సంకీర్తనమున
బగలును రేలును మునుంగఁ బ్రహ్లాదుఁ డనన్
మిగిలిన బాలురు వీనిని
నగుదురు దెగడుదురు చాటునన్ మూర్ఖునుచున్. ౧౭౬

గీ. కంటవత్తిడి తార్పరీక్షకుఁ బరింత్తు
దెలియ దాతండు పొత్తమ్ముఁ దెలిచిన కత
అగ్రతాంబూల మతనిదే యాపరీక్ష
నక్కజంపడి లజ్జింతు రతనిఁగాంచి. ౧౭౭

గీ. చనక యొక్కొక్కతటిఁ గళాశాల కతఁడు
మధురముగఁ గీర్తనముసేయు మఱచి తన్ను;
రాళ్లుగరఁగును; మొలకెత్తు మ్రోళ్లు; చూచి
గండుగోయిలపిండు వాకట్టుఁబొందు.

౧౭౮

శా. యాతాయాతజనంబు లాఁగి యదసీ

యంబౌ శ్రవఃపేయసం

గీతంబున్ వినుచున్ దమున్ మఱచి యా

క్రేవన్ వినొదిం త్రహి

వ్రాతంబట్లు శిరంబులం గదుపుచుం

బల్బాఱు; లాతఁడు ద

ద్వీతీమానినఁ బాడుచున్నటులె ప్ల

దింత్రాత్మ స్వాదించుచున్.

౧౭౯

కం. ఒకనాఁ డాతని సంగీ

తకముతఱిని నచ్చినిలిచె ద్వారస్తంభ

ద్వికమునకుఁజూచి కేల్గవ

నొకబాలవితంతు పంగజోన్మాదమునన్.

౧౮౦

కం. ప్రతివేళిని యానుందరి

యతనిం క్రేగంట గాంచు; హసిత మొనర్చున్;

మతిమాలి వానియెదిటికిఁ

బ్రతిగమనముసేసివచ్చు బాటను జనుచోన్.

౧౮౧

గీ. ప్రాప్తాసాయాహ్నముల వీధి రాకపోక
లాచరించెడి తటి దీర్ఘమైన వాని
నీడ దనమీదఁబడునట్లు నెలఁత నడచు
చతనిఁగొఁగిలిగొన్నట్టు లలరుచుండు. ౧౮౨

నీ. అభ్యంజనంబాడి యారఁబెట్టినకురుల్
వింజామరంబయి వీవఁదొడఁగె
శృంగారరసమును జిమ్ము చూడ్కుల కల్వ
విరిదండ లెదయందు వ్రేలఁదొడఁగె
జలుఁగురైకఁబిగిల్చి వెలికుబ్బు గుబ్బల
జంట గన్నడఁ బైఁట జాఱఁదొడఁగె
నాలింగనస్పృహయాళువు లంగక
మ్ములు గడుంగడుగగుర్పొడువఁదొడఁగె

గీ. అఱముడింగిన కన్ను వామరలతోడ
మోదమున ముస్కలాడు నెమ్మాముతోడ
నలసుధాజలయంత్రహా గళముతోడఁ
బాడుచున్న యువం గన్ను బాల నిలువ. ౧౮౩

గీ. నాగకన్యకచండానఁ దీఁగఁబోఁడి
డాసి యాతనియెదుట నాడందొడంగె;
బాహ్యమెఱుఁగదు వలరాజుపట్టియుంట;
బాహ్యమెఱుఁగం డతండును భక్తిచేత ౧౮౪

వి పే కా న ం ద ము

కం. తరుణుండు మాని గానముఁ

దెఱచెన్ నయనములు; కాని తేజవమొగముచం
దురుఁగాంచి వాని యాతా

మరదోయియుముచ్చముడిఁగె మరలంద్రుటిలోన్. ౧౮౫

గీ. మరల జతనంబుతోఁ గనుల్ దెఱచి దాని

వైఖరి గ్రహించి యశాదలవాంచి పలికె;

“జెల్లెలా! నన్నుఁజూడవచ్చితివె? పేర్ని

నేనె రావలె ననుకొందు నిన్నుఁజూడ

౧౮౬

గీ. బావ పోయినదుఃఖంబు పారమెయిద

కున్న నినుఁ బరామర్శింపకున్న యన్న

నన్ను మన్నించివచ్చిన నిన్నుఁగాంచ

స్థిగిలుచునుంటి; వెఱతును శిరసు నెత్త.

౧౮౭

కం. పతిశోకముచే హృదయము

కుతకుతలాడంగ శాంతిగూరమి నీదుః

స్థితి కౌషధంబుకై న

చ్చితివని శంకించుచుంటిఁ జెల్లెల! యదెకా?

౧౮౮

కం. “మరణంబె ప్రకృతి జీవుల

కరయఁగ జీవితమె వికృతి” యని బుధులు వచిం

తురు; విధి గడవఁగరానిది

పరితాప మెడంద వ్రీల్చి వ్రయ్య లొనర్చున్.

౧౮౯

ఉ. నిద్దురలేచి తొంటికర

నిం బ్రణమిల్లుము ! భర్తచిత్రముం ;
బ్రౌద్దుట సాయపుండటిని

బూజలొనర్పుము వానివిగ్రహం ;
బద్ధము కన్నుదోయికిని

నా భగవానుని విగ్రహంబుతో ;
నద్దెయ నీకుఁగూర్చును మ

హత్తరశాంతిని నమ్ము ! సోదరీ ! ౧౯౦

కం. పరులను భావించువు సో

దరులని; నర్తిలుదు దేవతాభక్తిని; నీ

వెఱుఁగుదువు పుణ్యసాధ్య

చరితములు; వచింపఁదగ్గ సంగతు లున్నే ? ౧౯౧

మ. చనుమీ ! సోదరీ ! యింటి ; కింకెపుడు నీ

చందాస రాఁబోకు ! ని

న్ననుమానింతురు ; సాధ్య మైతిలికె క

ట్టా ! యెట్టి నీలాపనిం

దను గల్పించెను ; గాకిమూఁక యనుచున్

నమ్మందగున్ లోకమున్ ;

మనుమీ ! సందగపట్టరానిగతి మా

స్వంబైన శీలంబునన్ . ౧౯..౨

చ. అని వచియించినం జనక

యట్టులె చి త్తరూబొమ్మకై నడిం
గనుచుఁ, దనుం గటాక్షతతిఁ

గట్టుచునున్న లతాంగిఁబాసి యీ
ఘనుఁ డురిత్రాళ్ళు ద్రెంచుకొని

క్రన్నన బైటికిఁ గాలుదూసి వ
చ్చిన హరిణంబురీతి నిలి

చెం దిగి సౌధమునుండి క్రిందికిఁ గా

౭. స్త్రీపరాజ్ఞుభివ్యము (౨)

కం. చ నె నొకనాఁడు నరేంద్రుఁడు

వనంబునకు స్వీయసఖులప్రార్థనఁ దద్వా

హనముపయిక్ వాహ్యళికి

వినోదమొప్పార సంజవేళం బ్రియతక్.

౧౯౪

కం. ఫలములతోడ, రసాయన

ములతోడ, మిత్రాయితోడఁ బాలుపారఁగ వె

న్నెలవిందు లారగించిరి

యల చెలికాం డ్రచటి రమ్యహర్ష్యమునందుక్.

౧౯౫

ఆ. పుచ్చపువ్వుచందమునఁ బండువెన్నెల

గనులవిందుగాఁగఁ గాయుచుండె

మలయమారుతములు మలయుచుండెను ; గీగ

ళారికాళిపాడె శ్రావ్యగీతి.

౧౯౬

కం. ఆటలతో, బాటలతో,
మాటలతో నొకరినొకరు మరియు గడచి పూఁ
దోట విహరించి “మన మీ
పూట వసంతమిట బ్రాద్మనోయె” నని రొగిన్. ౧౯౭

కం. “అదిపాడుమోయి ! బీలే !
ఇది పా”డని తమకుఁ దమకు హితమగు పాటల్
పదుగురుఁ బాడించుచు న
య్యదన న్నాయాసపఱచి రాతనినిఁ గడున్. ౧౯౮

ఆ.వె. “విశ్రమింపు” మనుచు బీలేకు గదిసూపఁ
బోయి యతఁడు దలుపు మూసి పండ్ల;
వెలిసె నంత గదిని గలగల మంజీర
కంకణారవములఁ గలికి యొకతె. ౧౯౯

కం. తెరచాటున నిలఁబడెనో !
పరికింపఁగరాక కలదో ? పానుపుక్రిందన్;
అఱబిత్తలయై కన్నులు
మిఱుమిట్టులు గొలుపుచున్న మెయిజిగి మెరయన్. ౨౦౦

కం. కొరడోవలె జడో
శరములతోవలె గటాక్షజాలముతోఁ దా
గుఱిసేసి గుండ్లతోవలె
నరుదెంచెను ఊమ్మలొడ్డి యతనిందాఁకన్. ౨౦౧

కం. జిలుగుల, లలితాంగమ్మల,
నలరునరుల, నలపుజిమ్ము చది మోహిని నాఁ
దళుకులు బెళుకులు, గులుకులు
నొలికించుచు నడచి పాన్పునొద్దకా నిలిచెకా. ౨౦౨

చ. తెలిచి యతండు గల్గెనను
దివ్యవిలాసినినోలె నున్న య
తైలవనుగాంచి యద్భుతము
తీక నడిఁ దల్పము డిగ్గి “అమ్మ! యె
వ్వరితవు? మూసినట్టిదగు
ద్వారము మూసినయట్టులుండె; నె
క్కరణినిఁ జొచ్చి తీగడిఁ ద
గం బ్రతిబింబకమద్దమం దటుల్. ౨౦౩

కం. పరపురుషుడనగు నాద
గ్గతి కిట్టి నిశీధమౌ దొకర్త విటుల్ నీ
వరుదెంచుట గర్హము; నీ
చరిత్రమున మచ్చవ్రాట్టు సాధ్వి! చను” మనెకా. ౨౦౪

కం. కలకలనవ్వులు దీపపు
నెలుంగుఁ గీడ్పఱచి పండువెన్నెలఁగాయకా
బలుకులఁ గురియుచుఁ దియ్యని
పులకండంబులు నచించెఁ బూఁబోడి యిటుల్. ౨౦౫

కం, “ ఇది నాగది ; యిది నాపా
 న్నిదిగో ! నీసఖులు నాకు హీతసఖులు ; భవ
 త్సదృశుల కాతిథ్యంబిడు
 చుఁ దలంతున్ సతత మొంద శోభనశతమున్. ౨౦౬

కం. పరపురుషులు స్వపురుషులని
 పరికింపము మేము భేదభావము ; మాకె
 ల్లరును సఖులె ; మాచరితము
 సరసస్తుత్యము ; సదా వసరితమె మాకున్. ౨౦౭

కం. “కొను మిదె ! పాద్యం ” బని యా
 తనిపయిఁ బన్నీరు సల్లి తడయక “యిదె! కై
 కొను మ్మర్మ”మంచుఁ దనకర
 మునఁ గల మల్లియలు వినరిపుచ్చె నతనిపై. ౨౦౮

ఆ. వె. బెడఁదవచ్చెనంచుఁ వెన్మ వెన్మకు రోసి
 జరిగె మొగముముడిఁచి ; జాఱఁబైట
 వానికేలువట్టఁ జాతె నాజంతయు ;
 నందకతఁడు సురిగె నందు నిందు. ౨౦౯

కం. దినమును నిశఁచందంబున
 నిను సంధ్యాకాంతవోలె నెన్నో గతులర్
 గొని, వానిఁబట్ట యత్నిం
 చిన నాజన్మని కతండు చేపడఁ డయ్యెన్. ౨౧౦

కం. గలగలమ్రోయఁగ నూపుర
ములు పరుగిడు చతనిఁ బట్టు పూనికిఁ బడె గా
భులకడ్డఁగఁ బావడ కు
చ్చెలు ; కుమతుల తలపులెల్ల సిద్ధము లగునే ? ౨౧౧

కం. వలఁజిక్కి చించి యెట్లో
వెలికుఱికిన పులుఁగునోల “ బీతే ” వడి నీ
వలఁబడి గ్రహించి యది మి
త్రులకుఁబ్రని వారిఁజూడ రోసి మదిఁ జనెన్. ౨౧౨

కం. ప్రవరాఘ్నుని యవతారమొ ?
నవీన లీలాశుకుండొ ? నారీనిముఖుం
డవసని మరొక్కఁ డెన్వఁడు ?
పుపువిల్తుని దాసులయిరి మువ్వసుమూర్తుల్. ౨౧౩

౨ దారిద్ర్యము - దైవప్రార్థన

కం. జనకుండు విశ్వనాథుండు
చనస్వర్గంబున కొనరెచ్చ నహగమనం బా
యనపెనుకలిమియు నాతని
వెనువెంట నె పుణ్యసాధి వితమునఁ గట్టా ! ౨౧౪

గీ. తల్లి భువనేశ్వరీదేవి తారు దోడఁ
బుట్టుపులు నల్వరును బాసిపోవలిబ్బి
నెండబెట్టకు నీరెల్ల నింకిపోవ
బైటఁబడినట్టి చేపలపాటు గొనిరి. ౨౧౫

ఉ. గుండిగలోనికాపురము

గుప్పిటిలోనికివచ్చె; జుట్టమొ
క్కండును జూడరాడు; చెలి

కాఁ డొకఁడేనియుఁ బల్కరింప రాఁ
డండకు; నుత్తమర్ణులు గ

టా! యమకింకరులట్లు చుట్టి; రా
లెం; డిల సందుఁజూచి కబ

ళింపఁ బయింబడు నెల్లనర్థముల్.

కం. అఱకడుపుతోడ మాసిన

చిరిగినపుట్టంబుతోడఁ జెప్పలయిన లే

కరుగుఁ గళాశాలకు నా

నరేంద్రుఁ డోర్పుమెయిఁ గాలినడఁ గడుదవ్వుల్. ౨౧౭

చ. వెలితిపడండు లేదనుచు;

స్వీయకుటుంబపుఁ గష్టపాటు లె
ట్టులా? గ్రహించి యొజ్జలు క

డుం దయనొంది నరేంద్రు విందుకై
పిలుతురు; పస్తుఁబండుకొనఁ

బిన్నలుఁబెద్దలు నింటఁదాఁ దినం
దలఁచునె? తెల్పి యేనెపమొ!

తప్పకొనుం బలుమాటు లొప్పుగన్.

కం. తన బడిజీతముఁ గట్టిరి;
తనయింటికి భోజ్యవస్తువతియు ధరింపరి
గను నూత్నవస్త్రజాలం
బనిపిరి; యాతం డెఱుంగఁడయ్యెను వేనో?
౨౧౯

కం. “పనిచితి వీవే”యని యే
జనములొ! తెచ్చిచ్చిరంచు శాలాచాక్ర్యం
డును, జనయిత్రియుఁ దెలిపిరి;
యనేకయత్నము లొనర్చె నాచూకీ గొనక. ౨౨౦

కం. ధనయావనవరలాన
ణ్యసిధానంబయిన యొక్కయంగన యమ్మో
హనమూర్తికొఱకు డెందం
బున నువ్వీళ్లు నింటిముం దరుగుతటిక. ౨౨౧

కం. ప్రతిదినముఁ గళాశాలకు
గతాగతంబుల నొనర్చు కాలంబున నా
సతి చక్కఁగ ముస్తాబై
రతివలె నమ్మదనమూర్తి రహి నీక్రించుక. ౨౨౨

ఆ. వె. వెడలునపుడు వానివెంబడింజని మళ్లు;
నచ్చునపు డొనర్చు స్వాగతంబు;
మల్లెపూలఁజల్లు; నల్లకల్వలు గప్ప
మగువచూపు వాని మార్గమందు. ౨౨౩

గీ. ముక్కునకుసూటిగ నతండు పోవుఁగాని
శిరసుఁ బ్రక్కకుఁద్రిప్పి వీక్షింపఁ జెవరిఁ;
గలికియొక్కతె తనపైనిఁ గన్ను వేసి
యిట్టులు వ్యయించుచుంట నూహింపఁ డయ్యె. ౨౨౪

చ. “త్రికరణశుద్ధిగా నిను వ
రించితిఁ; దావకపాదపద్మసే
వకుఁ దపియించుచుంటి; నెల
ప్రాయము జన్నియవట్టియుంటి; మ
త్సకలముతోడ నాకగుము
స్వామివి; నాదగుకొర్కిఁ గాయ సే
యకు; దయసేసి మామకగృ
హం బొనరింపుము! స్వర్గభూమిగఁ.

కం. ఈయాపదాస్తియును నీ
దే; యేఁ బ్రతినిధిని; విని త్వదీయస్థితి నా
థా! యవ్వి యివ్వి పంచితి
నీయానతిఁగొనక; సైపు నేరనుయేనిఁ.” ౨౨౬

కం. అని వ్రాయఁబడిన యొక లే
ఖను గ్రిందటనున్న సంతకముఁగని తన వీ
ధినినున్న జమిందారుని
తనయయని గ్రహించి రోసి దానినిఁ జించెఁ. ౨౨౭

కం. అనాఁటినుండి నూతనం

డా నవలాయంతివీధి కడుగునిడక చు

టైనను మరొక్కమార్గము

లో నిచ్చలు రాకపోకలు పొనర్చు దగ్గ. ౨౨౮

కం. ఒకదినము తపాలావాఁ

డొక మడఁచినకమ్మదెచ్చె; నొగిఁ దెలునంగా

నొక పదివేరూకల “చె

క్కు” కానఁబడి యక్కజంబుఁగొలిపె నతనికి. ౨౨౯

కం. “కనువిందైతివి; మును నా

పెనిమిటితో నాగ్రహంబు విజయంచేయన్;

నినుఁజూపి యేగుగడగాఁ

జ నె నాతఁడు నెలకుముందు స్వర్గంబునకున్. ౨౩౦

కం. వినితివి నాదౌర్భాగ్యము;

వినితి భవద్దుర్గతియును; వెనుకెవ్వరులే

ర్విను నాకు; నీవె సర్వం

బనుకొంటిని; భర్తృమిత్రుఁ డాత్మీయుఁ డెకా! ౨౩౧

కం. ఈపైకము నీకిమ్మని

నాపతి నెలవిచ్చె; నీవు నాకగుదువటం

చూపిరితో నుంటినిఁ గా

కీపాటికి నతనివెంట నేఁగియ యుందున్. ౨౩౨

గీ. జలధరమునకుఁ జాతకలలననోలె

జాబిలికి వెన్నెలపులుంగుచందమునను
స్వాతివాసకు శుక్తియువలెనె యోన
రేంద్ర! నీరాకకై పెద్ద యెదురుసూతు.”

౨౩౩

కం. అని యున్న జాబునుం గని

ననఁబోడి తలం పెఱింగి నానాకథలున్
వినియుంట దానిఁగూఱిచి

వెనువెంట నె యతఁడు ద్రిప్పివేసెను “చెక్కున్.” ౨౩౪

కం. నిరతము దారిద్ర్యాంబుధిఁ

దరింపఁదరిలేక బిట్టు తప్పుండయ్యున్

సిరిరా మోఁకాలోడ్డిన

నరేంద్రుఁడు యతీంద్రుఁడే యనం జెల్లదొక్కో? ౨౩౫

కం. ఒకనాఁడు రామకృష్ణుని

నికటమునకుఁ జని స్వకీయనిష్ఠురదారి

ద్రవ్యకళోరయాతనలు విని

చి కరంగఁగఁజేసె నతనిచిత్తంబు గడున్. ౨౩౬

గీ. “మనవియొనరించి లోకైకమాతయైన

కాళికాదేవి నా కనుగ్రహము సూపు

క్రమముఁ జింతింపుఁ; డాతల్లి “కాదు నాదు”

భక్తజనకల్పవల్లి మీ ప్రార్థనంబు.” ౨౩౭

గీ. అని సరేంద్రుండు మ్రోల దీనానసమున
నిలువ శ్రీరామకృష్ణుండు వలికె నిల్లు
“వేడనైతిని మున్నెంక వేడఁబోవ
వెడఁగుకోర్కులు నాకేనిఁ బెఱలకేని.”

౨౩౮

కం. అని నిర్మోగమోటంబుగఁ
గనికర మది లేనివానిగతి నని “ఓయీ !
చని నీవయి ధ్యానింపుము
మనోరథముఁ దెల్పి లోకమాతను భక్తి.”

౨౩౯

చ. అనుడు సరేంద్రుఁడేగి విన
యంబున సాగిలి దేవిముందటం
దనమదికోరికిఁ మఱచి
“తల్లి! మరల్చి ప్రపంచదృష్టి నా
కనయ మొసంగుమమ్మ! భవ
దంఘ్రిసరోరుహభక్తి, జ్ఞానముం
గనుఁగొని నన్ను సంసరణ
కూపమునుండి సముద్ధరింపుమా! ౨౪౦

మ. అని ప్రార్థించి కడిందినచ్చె; “గురుఁ డ
భ్యర్చించితే?” యన్నఁ జే
సినవిజ్ఞాపనఁదెల్పె; “గ్రమ్మఱను సం
సేవించి యాచింపుమీ!

య నె; నాతండును మోకటిల్లి మరలం
 బ్రాధించె ము న్నట్లె; “పా
 మ్మ” నె నాచార్యుడు వెండియు న్నత డదే
 యర్థించె జిత్రంబుగఁ. ౨౮౧

గీ. కాళికాదేవి సత్కటాక్షంబు; రామ
 కృష్ణుని మనోరథంబు; నీ క్షితిపురంధ్ర
 దివ్యచిత్తం బదేయేమొ! తెలియు నేరి?
 కా సరేంద్రుండు ముమ్మాలు నట్లె కోరె. ౨౮౨

గీ. పేడకై కామధేనువు వేడు నెవడు?
 గోచికై చక్రవర్తిని గోరు నేడు?
 అర్థి చింతామణిని దేవి నాశ్రయించి
 పామరుడుదక్క గోరఁ డప్పగిది నెవడు? ౨౮౩

గీ. దేవి దర్శింప డెందంబు దిరిగిపోయెఁ
 బ్రా క్తనంబైన పుణ్యంబుపండి యప్పు;
 డై హికకలాపమందు నిరీహుడయ్యె;
 నక్కజంపడె దవర్ష కతఁడె కడిది. ౨౮౪

కం. పలికెనిటు రామకృష్ణుడు;
 “బలవత్తర మీశ్వరేచ్ఛ; ప్రాపింతువు ని
 ర్మలభ క్తిజ్ఞానంబులె;
 యలకాళీమాతహృదయ మార్ద్రము నీపై.” ౨౮౫

౯. ఉపదేశము

గీ. తదుపదేశంబు శ్రుతిసమ్మతంబ యయ్యు
గాదు ప్రభుసమ్మితం ; బింకఁ గమ్మనిదయ
మిత్రసమ్మితమై సమున్నేష మొసఁగి
హృదికి నానందసందోహ మిచ్చుచుండు. ౨౪౬

కం. ఒకనాఁడు సరేంద్రాదులు
ఒకచోఁ గూర్చుండి “ దేవుఁడున్నాఁడె ? త్రయీ
ప్రకరం బపౌరుషేయమె ?
సకలంబగు శాస్త్రచయమొ సత్యమె ”! యనుచున్. ౨౪౭

గీ. కడచి యొండొరులను దర్శి కౌశలంబు
నెలయ వాదోపవాదముల్ సలుపుచుండి;
రద్ది గూలించి నగుచు నేమనక గురుఁడు
వెడలె నదివైపు వారును వెంబడింప. ౨౪౮

మ. కనుఁగొం చాతటమందు నొండొరులతోఁ
గాట్లాడుచుం, జించుకొం
చునుగొంతుల్, బహుభంగులన్ మొఱుఁగు కొం
చుం, బైకి దూఁకాడుచుం
డినకొన్నింటిని, మెల్లఁగా మెదలకా
టెంకిం గనంబడ్డ పీ
న్దును భక్షించెడి శ్వావరాహకములం
గొన్నింటినిన్, నవ్వుచున్. ౨౪౯

కం. కనుఁగొనుఁడని శిష్యాళికిఁ
గనంబఱచె ; వారు దాని గ్రహించి నతా
ననులై స్వశుష్క-తర్క-ము
లను రేపక ధ్యానయోగలగునులయిరికె. ౨౫౦

కం. “తనుఁదాను దెలిసికొనుటే
సనాతనంబైన ధర్మసారము ; వడ్డ
ర్శనములు వేదంబులు నా
ల్లును జదివినఁ దల్లక్రిందులుగ నృథయ నుండి ! ౨౫౧

కం. తనుఁదా జయించు నాతని
కనులకు సాక్షాత్కరించుఁ; గా కవ్వధిఁ జే
సిన నేండ్లుఁబూండ్లుఁ దపముల
నణుమాత్రంబేని దేవుఁ డగపడఁడు నుండి ! ౨౫౨

గీ. ఏడ్చిననె పిల్లనుం దల్లి యెత్తికొనును ;
గ్రాఁగిననె లెప్పు పాలు మీఁగడ లభించు
గాఢసంతాపమునఁజేసి కలుగుఁగాని
దైవసందర్శనము;గా దయత్నముగ మీకు. ౨౫౩

కం. ప్రతిమానపుఁడును మాధవు
ప్రతిబింబ మటంచు మీరు భావించుచు సం
తతమును సేవిపుఁడు ; న
ర్ణతారతమ్యంబు క్షాళనముసేయుఁ డెదక. ౨౫౪

గీ. మీరు త్రికరణశుద్ధులై మెలఁగికొండు !
 సరకు సేయకుఁ డన్యదూషణము లెపుడు;
 కుక్క-మొఱుఁగుల జీటికింగొను నె యేన్గు ?”
 లనుచుఁ బ్రత్యుత్తరించు శిష్యాళి కతఁడు.

కం. గురు దేవునోటిప్రత్య
 క్షర మసిధారావ్రతంబు చందంబున నా
 చరణమొనర్చి నరేంద్రుఁడు
 పరశిష్యగణంబునందుఁ బ్రముఖుం డయ్యెన్.

కం. అరిషడ్వర్గముఁద్రుంచెను
 విరాగదివ్యాస్త్రమూని వీరేశ్వరతన్ ;
 ధరణి సనాతనధర్మో
 ధరణమొనర్పన్ నరేంద్రతన్ మది నూ నెన్.

మ. తన శిష్యావళిలో నరేంద్రుఁడొకఁడే
 తారాగణంబందుఁ జం
 ద్రునిచందంబున వెల్లుటంగని తదిం
 దుం డెప్పుడున్ వృద్ధిబొం
 ద, నమాపాస్యలుఁ, గృష్ణపక్షములు క్షీ
 ణత్వంబు గల్పింపకుం
 డను, బ్రార్థించును రామకృష్ణుఁడు జగ
 న్మాతన్ మహాకాళినిన్.

గీ. రామకృష్ణుని వదనచంద్రామృతంబు
నానరేంద్రచకోరకం బానుచుండుఁ ;
దరుగ దొకబిందువేని సుధారసమునఁ;
దనియదు చకోర మెన్నాళ్లు ద్రావుచున్న. ౨౫౯

కం. “తన యాధ్యాత్మిక సంపద
కనంతరీయుండు నరేంద్రుఁ డభయమిడి మిముం
గనిపెట్టు నాతఁ”డని ప
లెను శిష్యులతోడ రామకృష్ణుఁ డొకతటి. ౨౬౦

మ. దినముల్ రాత్రులు నిర్వికల్పకసమా
ధి మున్గిబ్రహ్మైకని
ప్ర వినోదించెడి భాగ్యలబ్ధి కభిలా
షం దెల్పు శిష్యుం ‘ డెఱుం
గవుకాఁబోలును దానికంటె శతభా
గాణేయమైనట్టి భా
గ్యవిశేషంబును నున్నదోయి ! ” యని య
య్యాచార్యుఁ డున్నేత్రుడై. ౨౬౧

గీ. నిర్గుణబ్రహ్మ మొండె ధ్యానించు కొనుచు
నకలకర్మోపరతుడౌ టసాంప్రతంబు ;
స్వయముగాఁ దీర్ణుడగువాఁడు సలుపవలయుఁ
బరుల నుత్తీర్ణులుగఁ; గా కెవండు సలుపు? ౨౬౨

ఆ.వె. ఒక్క దివ్వె వెలిగి పెక్కింటి దూదివ
త్తులను దివ్వియలుగ సలుపువగిది
దీర్ఘఁడైనవాఁడు దీనుల లాఁతులఁ
దగవుసుమ్ము ! తీర్ణులుగ నొనర్ప.

— ౨౬౩

క. అరయఁగ సగుణబ్రహ్మము
చరాచరంబైన జగము ; జగతీరూపుఁ
బరమాత్మను సేవించుటె
పరులఁ దరింపించుటనఁగ భావింపు మెదఁ.

— ౨౬౪

సీ. కడుపుఁజిచ్చార్పఁ గ్రుక్కెడు గంజి దొరకక
మలమల పలుమంది మాఁడుచుండ్రు
మానసంరక్షకై మేనిపై జింకిపాఁ
తయులేక పెక్కండ్రు తలఁకుచుండ్రు
తగు మందుమాఁకులొప్పుఁగు పథ్యపానముల్
వడయక కొందఱు మడియుచుండ్రు
కడు మూఁఘ్నులై నిరక్షురకుఱ్ఱులై యథః
పతిత్తులై యెందఱో బ్రతుకుచుండ్రు.

గీ. మనలలోపల నున్నట్లై తనరుఁగాదె ?
భగవదంశంబు వీరి లోపల నరేంద్ర !
ఇట్టి దీనులసేవయు నేలపెక్కు ?
భగవదారాధనంబని వలయుఁడలఁస.

— ౨౬౫

కం. కనులర్పించెను శ్రుణ్ణికః;
 దినగా బెబ్బలికొసంగె దేహంబు నహో!
 ఘనుడుగద ! బోధిసత్త్వుడు;
 మనెదాత్మీకుడయ్యు విడక మానవసేవల్. ౨౬౬

కం. వెలుపల, లోపల, సమగతి
 నలయును బ్రహ్మనుభూతి వడయంగా, భా
 సిలు పంచదారగోలీ
 వెలుపల లోపలను నేకవిధి రుచిగొనమే ? ౨౬౭

కం. పరికింపరాక పరులకు
 ధరణీగర్భంబునందు దాగిన గని నా
 నరుడే గిరిగుహయందో
 నిరతంబు సమాధిలో మునింగిన ఫలమే ? ౨౬౮

గీ. పడయుదువులెమ్ము ! నిర్వికల్పకసమాధి
 నలతితడవుల ; నదియె లక్ష్మ్యంబుగాదు ;
 సగుణనిర్గుణముల నిట్లు సమరసముగ
 జీవి యనుభూతినందు లే శ్రేష్ఠతరము." ౨౬౯

కం. అని తగ నుపదేశింపం
 గ నరేంద్రుండెట్లు నిర్వికల్పసమాధిన్
 మునుంగందలంచె నొకపరి;
 ననయము గాలంబు వుచ్చె ధ్యానేకరతిన్ ౨౭౦

కం. ఒక దివసంబున నాక

స్మికంబుగా ధ్యాననిష్ఠ మెలఁగ నరేంద్రుం
డు కనంబడెఁ దలవెనుకల

నొకానొకటి దివ్యమైన జ్యోతి ఘనంబై.

—౨౨౧

కం. క్రమముగఁ బెదపెట్టె యా

క్రమించె నాసాంద్రకాంతిరాశి; నరేంద్రుం
డమనస్కుండై యద్దా

న మజ్జనోన్మజ్జనము లొనర్చుచు నుండెన్

—౨౨౨

ఆ.వె. ఒక్కతూరి నటచు; నొకతూరి నవ్వు; వే

ఱొక్కతూరి వెక్కి వెక్కి యేడ్చు;

ఆ నరేంద్రుఁ, డిట్టు లాగూదశాంతర

ములను బొందె బెద్ద ప్రొద్దుదాఁక.

—౨౨౩

కం. అతఁ డొకదినమున “ధ్యాన

స్థితుండనైయున్న నన్ను స్పృశియింపు” మనన్

గుతుకమునఁ దోడిశిష్యుఁడు

కృతతత్కార్యుండుగాఁగ నేమందునికన్.

—౨౨౪

మ. వడఁకెన్ వైద్యుతయంత్రమున్ గరమునన్

స్పర్శించినట్టుల్ గడు

నడు నాపాదశిఖంబుగా నొడలు; క

ద్దమ్ముల్ పడెన్ మూత; ల

ప్పుడు బాహ్యస్మరణంబు మెల్ల మెలఁగాఁ
బోయెన్; సహాధ్యాయ శి
ష్యుఁడు ప్రాపించి సమాధినిష్ఠను సము
ద్ద్యోతిల్లెఁ దత్తుల్యుడై.

౨౭౫

౧౦. రామకృష్ణ నిర్యాణము

కం. మొలకై తిరామకృష్ణుని
గళంబున వ్రణంబొకండు గ్రమముగ గడ్డై
బలపడి, వాచి, కడుంగడు
నలోకసామాన్యమైన వ్యథ నిడుచుండెన్.

౨౭౬

ఆ. వె. తెఱువరాకనోరు, తినరాకయన్నంబు,
గుటకపడక కొలఁదిక్రోలునీరు
నిద్రలే కతండు నీరసించియు మానఁ
బోక శిష్యతతికి బోధసేయు.

౨౭౭

ఆ. వె. పలుకఁబోయియాఁగుఁ; బలుకుచు సగములో
మ్రింగిమ్రింగి బాధమీఱ మానుఁ;
గఱపవలయు దానిఁ గనుదోయితోఁ, బెద్ద
మూల్గుతోడఁ, గఱపఁబూనెఁ దుదికి.

౨౭౮

మ. కనుసన్నంగొని రామకృష్ణుఁ దఱియం
గై మోడ్పుతో భక్తిమూ
ర్తి నరేంద్రుండు; దదేకదృష్టిఁగనె నా
దివ్యరి చంద్రుండు; ఛా

త్రునిగాత్రంబున సూక్ష్మసూక్ష్మమగు నే
 దోశ క్తి యీమాటకం
 దని దొక్కుమ్మడిఁ జొచ్చె; వీడె నతఁ డ
 ద్వానన్ స్వబాహ్యస్మృతిన్. ౨౭౯

కం. ఆతఁ డలఁతితడవులకుఁ బ్రా
 క్స్మృతిగొనె; దివ్యామృతంబు సేవించిన య
 ట్లతిమాత్రదర్శనీయ
 ద్యుతితతితోడం దదాస్యతో యజ మలరెన్. ౨౮౦

మ. భగవానుండగు రామకృష్ణుఁ డతనిన్
 బాష్పాయమాణాక్షుఁడై
 తగ వీక్షించుచు నిల్లువల్కెను; “నరేం
 ద్రా! అమ్మ నాసంచితం
 బగు నాధ్యాత్మికశక్తు లన్నిటిని నీ
 కై ధారవోయించి రి
 క్తుఁగఁజేసె న్నను; యావదా స్తియును నీ
 కున్ సంక్రమించెం జూమీ! ౨౮౧

కం. విను! విశ్వశ్రేయోర్థము
 వినియోగింపంగవలయు వీనినని జగ
 జ్జననీచిత్తము; తుదిదీ
 వస యిదే”యని యుంచెఁగేలు వానితలపయిన్. ౨౮౨

కం. కనుచున్న యానరేంద్రుని
కనులకొ నీర్దిరిగె; బలుకఁగా మాటయు నో
టను రాదయ్యెను; ముడిఁగెను;
వినయంబున శిరసువాంచి విరచించె నతుల్. ౨౦౩

గీ. రెండునాళ్లకు రామకృష్ణుఁడు దనమ
నాత్మతోఁ బంచభూతంబు లానరేంద్రు
నాత్మమునఁ బంచభూతంబులందుఁ జేర్చి
నట్లు నెల్లరుగన నదృశ్యత్వ మొందె. ౨౦౪

కం. గురుదేవు నస్థిపాత్రను;
గురుదేవునిమూర్తి నట్లు గొనివచ్చి గుఱో
త్తరుఁడు సరేంద్రుం డొదల
ధరించి 'బేలూరు'నందు స్థాపనసేసెన్. ౨౦౫

కం. “గురుదేవుం డేగెను నూ
క్షురూపమున లోకమెల్లఁజరియింప జనో
ద్ధరణార్థం; బాతని నూ
లరూప మీయస్థిపాత్రలక్షణ మయ్యెన్.” ౨౦౬

కం. అని సోదరశిష్యులఁ గని
“మనకిది పుణ్యస్థలంబు; మహిమండలికిన్
ఘనమైనజ్ఞాన కేంద్రము;
జనిత్రు కొటానకొట్లు జగదాస్తు లిటన్.” ౨౦౭

గీ. అనిపలికి గోడిశిష్యాళి యనుసరింపఁ
బూని సన్నాతమును మంత్రపూర్వకముగ
నామతమునందు జపతపోధ్యాననిష్ఠ
లాచరించుచునుండే నత్యంతదీక్ష.

౨౦౮

కం. అదిలేదని యిదిలేదని
మదినిం జింతిలక యాసమయమునఁ దడుకె
య్యదిదొరకిన నదికుడుచుచు
సుదీర్ఘ కాలము తపస్సుఁ జొక్కిరి వారల్.

౨౦౯

చ. అనయముఁ గోడికూఁతసమ

యంబున మేల్కని దివ్యనామకీ
ర్తనమొనరించి స్నాతులయి
ప్రాప్తమునందుఁ దపంబునందు వా
ర్జునిఁగెడివారు; ప్రొద్దుపొడు
పు న్నొకనాఁడును బ్రొద్దుగ్రుంకుట
న్నరయ; తొక్కొకప్పు డశ
నస్మృతిలేకయునుండి రత్తటిక.

౨౧౦

చ. అలఁదివిభూతి నాముఖప

దాంతము గాత్రమునందుఁ గావించి
రలుధరియించి కేల దుద
రాకలతానళముల్ వహించి మో

ములఁ దగ బ్రహ్మతేజమున

ముజ్జ్వలతఁ దపమాచరించు వా
రలలశివావతారముల

రమ్యతఁబొల్చిరికన్నువిందులై. ౨౯౧

౧౧. పుణ్యక్షేత్ర సందర్శనము.

కం. క్షితి నాసేతుహిమాచల

గతపుణ్యక్షేత్రములను గనుఁగొని తత్ర

స్థితదివ్యదుల దర్శిం

చి తదనుగ్రహమునొంద స్థిరచిత్తుండై

౨౯౨

గీ. తొడరి గోధేనువును లేఁగదూడలట్లు

దన్ను వెంటాడు తన సహాధ్యాయగణము

నెట్టులెట్టులొ ! విడి యీనరేంద్రుఁ డచట

భిక్షువృత్తినిఁగొని యాదిభిక్షువనఁగ.

౨౯౩

గీ. పృథివి సంసారసాగరద్వీపమైన

వారణాసినిఁగాంచి ప్రపథమమందు

మోక్షకాంక్షుల ముంగొంగు ముత్యమైన

విశ్వనాథుని బెద్ద సేవించె భక్తి.

౨౯౪

సీ. రామరాజ్య “మయోధ్య” బ్రాపించె ; దివ్యంబు

“బృందావనంబు” దర్శించుకొనియె

వలఁగొనె బుణ్య “గోవర్ధన శైలంబు ;

జనియె “రాధాకుండమునకు” బ్రీతిఁ

బ్రహ్మతమగు “హరిద్వారంబునకుఁ బోయె ;
 నిలఁ గీర్త్యమగు “హృషీకేశ”మరిగెఁ
 బరమపావనమైన “వైద్యనాథము”ఁజేరె ;
 “బదరికావన”మందు బసనొనర్చె

గీ. రహినిఁ “గర్జప్రయాగ” “నుద్రప్రయాగ”
 “శ్రీనగర” మన్న ఊత్ర మీక్షించుకొనుచు
 ‘వివిదిపానంద’ నామంబుఁ బేర్చిదాల్చి
 యానరేంద్రుండు ‘హస్తి’ కరుగుడెంచె. ౨౯౫

మ. భగవద్దర్శన మాచరించుకొనుచున్
 భక్త్యున్నతిన్ బుణ్యని
 మ్నుగలన్ స్నానమొనర్చుచున్ సలుపుచున్
 నానాతపశ్చర్యలన్
 దగ దివ్యానుభవంబుఁ బొందుకొను చా
 ర్తప్రాణి సంసేవయే
 భగవత్సేవయకా మదిందలంచుచుం
 బైనించె దేశంబులన్. ౨౯౬

కం. నడచుచు నడచుచు నొకచో
 బడలి తగుచ్చాయ సతఁడు పండం జని యొ
 క్కఁడు పీల్చుచున్న చిలుమును
 నడిగెన్ ; వాఁడిక జరిగి యవ్వల కనియెన్. ౨౯౭

ఆ.శ. స్వామి ! అంటరానివాడను ; మీరలు

పుణ్యమూర్తులయిన భూసురులరు ;

కలుషమంటు నాదు చిలుముగొట్టము ముట్టఁ;

గడగియేని నద్ది కడుగరాదు. ”

౨౯౮

చ. అని పలుకక గ్రహింపకది

యాతఁడు గొంచెముదవ్వుపోయి నె

మ్మనమున “నీచరాచర స

మస్తమునుకొ భగవత్స్వరూప మం

చనుకొని జాతిభేదముల

నంతముసేసియు సన్న్యసించియుం

గొన వెనుకాడితిం జిలుము

గొట్టమిసీ! యతినన్న సిగ్గగుక. ౨౯౯

గీ. తరతరంబులనుండి చిత్తమునయందుఁ

బాతుకొని వేఱుదన్నెను వాసనాళి;

ఏతడున్నూలనంబు నెన్నెన్నొత్ూర్లు

సలిపినను జాక వెండియు మొలకలెత్తె.”

౩౦౦

కం. అనితన్నుఁ దెగడికొంచును

వెనుకకు విచ్చేసి యాయవెనుకాడెడు మా

లని వేడి చిలుముగొట్టం

బును గైకొని కూరుచుండి పొగబీల్చి చనెక. ౩౦౧

౩౦౧

కం. చనుచుం జనుచు న్నొకపరిఁ
“దనకేది యీనాడయాచితముగ లభించుం
దినుదును దానిన”యని దీ
త్తునుగొని చనుచుండె నతఁడు గారడవిఁబడిన్. 30-౨

ఆ.వె. పెనమువోలె నేల బిట్టుఁగాలుచునుండె;
నిప్పుఁ జెరుగుచుండె నిగిడి గాలి;
దారిడొంక లేని తావున నెట్టెటో
దారిఁజేసికొను చతండు నడచు. 303

ఆ.వె. మండుచుండె గడుపు; నెండుచుం జను గొంతు;
బొబ్బలెక్కి కాళ్లు పుండువాతె;
నడుగుదీసి యడుగునిడఁజాలఁడయ్యెను;
నీడయేనిఁ దనకుఁ దోడులేద. 30౪

ఉ. అత్తటి నాయతీశ్వరుఁడు
హత్తినబత్తిని రామకృష్ణునిం
జిత్తమునన్ స్మరించుచు గృ
శించిన నాఁగకసాఁగె; వృద్ధుఁ డె
లైత్తి యెవండో? “ఆఁగుము న
రేంద్ర! నరేంద్ర!”యటంచుఁబిల్చుచున్
నెత్తినిమూటతోడ నత
నిం దఱియంజని పల్కె నివ్విధిన్. 30౫

కం. “ఆకొన్నాడవు పాపము!

ఈకూటినిఁ గుడిచి, క్రొలి యీచన్నీటిఁ,

జేకొనితగు విశ్రాంతిని

నేకడ కేనియును బిదపనేఁగుము తండ్రీ!”

30౬

కం. అని మూటనొసఁగి “నాకత

వినుతును బిమ్మటను; ముందు వేగఁగొనుము! భో

జన; మింతలోనవచ్చెడ”

నని క్రమ్మట రాకయేఁగె నాతం డెటకో!

30౭

కం. అమృతంబు నారగించిన

క్రమంబున నరేంద్రుఁ డపుడు గజబలుఁడై చి

త్తమునందు రామకృష్ణు మ

హిమంబుఁ గొండాడుకొంచు నేఁగెను బైకిఁ.

30౮

ఆ.వె. ఆటవయిచి తీరమందుఁ గౌపీనంబు

స్నానమాడ నొకట నది మునింగె;

లేచిచూచుసరికి లేదయ్యెనయ్యది;

యపహరించె దానిఁ గపియొకండు.

3౦౯

కం. తలపాగా రచియించును;

నలెవాటుగఁదాల్చు బుజముపైకి; మెడను దా

వళమట్లు వ్రేల్చు; జాట్టును

మొల; కీయక యాతఁ డెంతమృక్కుచునున్నఁ.

3౧౦

కం. కడ కతఁడు విసివి కానలఁ

బడి నిరశనవృత్తిఁబూని పయనమయి చనన్
నడిబాట నతనికంటం

బడె నాకౌపీన; మెట్లునచ్చెనో? యటకున్.

300

గీ. ఆతఁ డుత్తరదిశ నమ్మహాహిమాద్రి
యాత్రలుముగించి పొంది దివ్యానుభూతిఁ ;
బూర్ణ యాత్రనుగావింప బుద్ధిపొడమి
పయనమయ్యెను దక్షిణాపథమునకును.

301

విగ్రహారాధనము (౧)

ఆ.వె. నిగురుగప్పినట్టి నిష్పాచందంబునఁ,
బడగముడిఁచికొన్న పామునోలె,
గావిపుట్టములను గట్టి క్రుమ్మతె గుప్త
తేజఁడతఁడు దేశదేశములను.

303

గీ. సురఝురము పిచ్చుగుంటును దరిసినట్లు
జంగమంబైన తీర్థ మాస్వామి పూజ్య
పాదుఁడు సరేంద్రుఁ డరిగెఁ దత్ప్రభునిపుణ్య
భూతి నాళ్వారుసంస్థానమునకు నంత.

304

గీ. ఆపురీవీధి విచ్చేయు నతనిఁగాంచి
బింబిసారుని పురరథ్య వెడలుచున్న
బుద్ధదేవుని స్మరియించి పూర్ణభక్తి
బూజసేసిరి కరపద్మములను బ్రజలు.

305

కం. కనుఁగొని మఠముక్కం డం
 దునికినిఁగొనియుండి నొక్కరొక్కరె తద్ద
 ర్భనమునఁ గృతార్థతఁగొన
 ననిశం బరుదెంచుచుండి రా యతికడకున్. 301

స్త్రీ. వ్యాఖ్యానమొనరించు నరఁటిపండొల్చిన
 ట్లాపనిషదరహస్యములు విప్పి;
 పరవశుండయిచేయు భజనలు పాడుచుఁ
 జైతన్యముఖభక్తజనుల పాట;
 లతిలోకగతి నుపన్యసియించుఁ దా శ్రుతి
 స్మృతిపురాణైకవాక్యతఘటించి;
 గాలించిపైకెత్తుఁ గైస్తవ స్లేచ్చుల
 సిద్ధాంతములలోని చేవయెల్ల;

గీ. రామకృష్ణునిమహిమ సర్ల నముసేయు;
 సకలమతముల సామరస్యమును జాటు;
 స్వానుభూతిని పేదించు నాయతీంద్రుఁ
 డెల్ల జను లుల్లమందు సముల్లసిల్ల. 302

కం. ఒకఁడేదై నము ప్రాప్యం;
 బొక లేనర్థంబు; జాతియొకటే; సర్వం
 బొకటె; యని“ నేహ నానా
 స్తి కించన“యటన్న శ్రుతి నదికె నతఁ డెదకున్. 303

శా. ఆకారంబున మీన కేతనుఁడు, వి

ద్యారాని వాగ్దేవి, ప్ర
జ్ఞాకౌశల్యమునందు గీష్పతి, సమం
చదీతరాగంబునక
బైకాగ్రేసరుఁ; డాంగ్లవాక్పణులలోఁ
బ్రాచార్యవర్చ్యుం; డెనం
డాకర్నింసఁబడండు వాని సదుప

న్యాసంబు నాలించినక ?

30౯

సీ. మురళీధరుని గానమును విని ముగ్ధులై

వివశలై పఱతెంచు ప్రేతలట్లు
వత్సభూపతి ఘోషవతిహృద్యగీతికిఁ

జెవులుఁలు మదగజశ్రేణులట్లు
అలమహాశ్వేత వీణారావ మాలించి

క్రేళ్ళుదాటుఁడు బొలు లేళ్ళులట్లు
అహితుండికుని శ్రావ్యమైనట్టి నాగన్య

రమునఁ బైకుఱుకు సర్పంబులట్లు

గీ. వరసరేంద్రుని ధార్మికప్రవచనంపు

వార్త నాత్మక్రియాకలాపములు మఱచి

జనులు తండ్రోపతండముల్ వెనుదిరుగక

యెండనక వాసనాక, వత్తెల్లతలుల

310

గీ. ఇక్షుఖండంబు ముసిరెడు నీగలట్లు
సురభిశసుమంబు మూఁగు బంభరములట్లు
ఆ మహాత్మునిఁ జూట్టి యహర్దివంబుఁ
గోలుచుండిరి వాని వాక్కుధలు జనులు.

3-20

శా. ఆయాశ్వురు ధరాధినాథుని యమా

త్యాగ్యుండు దివ్యుని దే
శీయుఁ స్వామిని విన్న స్వప్రభుని నా
స్తిక్యంబు నిర్మూలమై
శ్రేయంబొందునటంచు నెంచి, కొనితె

చ్చెఁ స్వామి దర్శింపఁగా
నా యువ్వీపతి వచ్చి జోతలిడి

మర్యాదఁ విడంబించుచున్. 3-21

కం. “మీరలు లెస్సగఁ జదివిన

వారట; మీచేయరాని పనియుండద; యీ
తీరునను నీచయాచనఁ

బ్రారంభించితిరి గౌరవంబడుగంటన్

3-23

గీ. కావు గ్రుడ్డివి; కుంటివిగావు నీవు;

మల్లమర్తాండునట్లుండి మాన ముజ్జ

గించి క్రుమ్మలుదని యేవగించుకొనరె ?

కాయకష్టంబుచే బ్రదుకంగరాదె ?

3-24

గీ. ఈయమాయికలోకంబు నిట్లుగాని
మోసపుచ్చంగరాదంచుఁ బూనుచుండ
పలువు రాసాధభూతులు; వారినంటి
వార లొకవేళఁ గాకపోవచ్చు మీరు.”

ఆ.వె. అనుచుఁ గరుడువాతీనట్టి నిర్లక్ష్యభా
వమునఁ దన్నెదిర్చిపలుక నేనఁడు
సాహసించునంచు సరవి దేవానాంప్రి
యుండు నలికెఁ గొడుకకుండ లవము.

మ. యతి యాలించి తదీయవాక్య మనె “రా
జా! ముందువాక్రువ్వు; మా
తతమోహంబున రాజ్యనిర్వహణతం
ద్రాళుండవై భోగినీ
తత్తోద్రాగుచు నాడు చెందుకుఁ బ్రజా
ద్రవ్యంబు వెచ్చింతునో?
మతిమంతుండవు; కాయకష్టమున సం
పాదించితే యీసిరికొ ?

కం. అని వెనుకాడక పలుకఁగఁ
జనులందఱు చూచి స్వామిసాహసమును ద
మ్మును గోపించునో తే
డనుకొని చేష్టుడిగియుండ యతి కాతఁ డనె.

కం. “నాయిష్టంబది; పరులు మ
దీయచరిత్రంబుఁగార్చి యేలతడవ? నా
శ్రేయస్కురమెదో! యెఱుఁగుదు”
నా యతియనె నాజవాబు నదియే నీకున్ 329

మ. నినుయాచింపఁగరాను; నీవలనఁ గా
నిన్నేనిఁగైకొను బో!
తృణమున్ మేరునగరంబు నాకు నొకరీ
తిందోఁచు; సన్న్యాసి; ధా
త్రి నినుంబోలిన మత్తచిత్తులకు బో
ధింపంగ గుర్వాజ్ఞఁగై
కొని సంచార మొనర్తుఁ; గాయనుఖముల్
కోరంజుమీ! నీనలెన్ 330

ఆ.వె. అత్తచేయుదాని కారళ్లులేవు; పా
తకములేదు పెద్దతలలకండు;
నిన్నెదర్చి పలుక నేరమి నీప్రజ
సాగుచుండె నీదు నాగడంబు. 331

కం. ఓయీ! రంధ్రాన్వేషము
సేయకు; మేపుట్ట నెట్టిచిలువగలదో? క
ట్టా! యదిబుస్సని లేచిన
దూయంగావలయుఁ గాలు దుందుడుకుమొయిన్.” 332

కం. అని కొంపంబును హాస్యం
బును సమముగ మేళవించి బుధవరుఁడాడఁ
జనపతి ముడింగి తెలివిగ
క్షణమూరకయుండి తత్ప్రసంగముమార్చెన్. 333

గీ. “స్వామిజీ! కాదెహార్థ్యంబు? ప్రాణశూన్య
విగ్రహంబులఁ బూజఁగావించుక్రమము;
క్షైస్తవమహమ్మదీయు లీకరణి విగ్ర
హప్రతిష్ఠార్చనములు సేయర నిజంబు. 33౪

శా. ఓతప్రోతముగా జగంబలమి తా
నొప్పార నీశుండిలన్
రాతిరప్పను గట్టెఁగట్టను సమా
రాధించు నేలా? జన
వ్రాతం బిట్టలు? మొక్కఁ బుణ్యసతి వి
శ్వస్తం, దనుం బోలుచుం
బ్రాతివర్ధిలుమన్నరీతి ఫలలా
భంబొగదా! వారికిన్. 33౫

గీ. అనవుడు సరేంద్రుఁ “డితనికి నాణేదాకు
బోధఁగావొత్తు” ననుకొని ముందుసూచి
గోడపయి వ్రేలుచున్న యాక్షోణినాథు
చిత్రపటమును దెప్పించి చేతఁదాల్చి. 33౬

గీ. సేవకులబిల్చి “మీరు నిష్ఠేవనంబు
సేయుడి కాగితపుబొమ్మ; జేయ కిట్టు
లోండాండులమోములను జూచుచుంటిరేల?
కొదుకుకొందేల? మదినేల గొణుగుకొందు? 332

గీ. దీననున్నాడు మీధరాధీశ్వరుడని
తటపటాయించుచుంటి; రాధరణివిభుని
స్వస్వరూపంబుగాదిది; ప్రాణహీన;
మిందు నుమియంగఁ బిర్వీకదేల మీకు? 333

చ. అనవెఱఁగంది పెగ్గడ “మ
హాత్ము నరేంద్రునిఁ దన్ను తేఁడు ము
న్వెనుకలుసూడ కల్క-మెయి
బెట్టిదముల్ పలుకాడునేమొ! దు
ర్వినయ మొనర్చునేమొ!” యని
భీతివడంకు “చిదేమి! స్వామి! మా
జనపతిపూజ్యచిత్రమును
జన్నెపోనర్పగదూష్య మీక్రియ? 334

కం. “నావిష్ణుః పృథివీపతి”
నా వినుచున్నాము; భూమినాథుని చిత్రం
బావిష్ణుచిత్రమేకద!
దేవర! పాపక్రియోపదేశ ముచితమే?” 335

మ. పలుకంగానిటు లాయమింద్రుఁ డనియె

“ద్వదాజచిత్రం బిట

మలినీభూతమొనర్ప మైలవడునే

క్షా జాని? దూషించు మి

మ్మలుకంజూచు నె? చంపవచ్చు నె? త్వదీ

యస్తోత్రముల్ కాని పూ

జలుగానీ కొని సంతసంపడిన యా

చందంబు మున్నంటిరే?

380

ఆ.వె. రాతివిగ్రహమునఁ బ్రాణంబులేనట్లే

చిత్రమునకు లేదు జీవితంబు;

అయిన మీరు దానినర్చిత్ర భక్తిప్ర

పత్తులలర”నంచుఁ బ్రభువుఁగాంచి.

381

శా. “రాజా ! చూడుము ! నీదుసేనకులు చి

త్రంబుకవిలోకించి నిక

బూజల్ సేసినయట్లెచ్చేయుదు; రొక

పుక దానినిర్జీనపుక

నైజంబెన్నరు; దా నికెట్టియవమా

నంబుక సహింపంగఁబో;

రూపజై సంబడనీక కాతు రనయం

బుం ద్వత్పరోక్షంబునక.

383

గీ. విగ్రహంబులఁ బూజఁగావించువార
 లీశ్వరుప్రతీకమని దాని నెంచుకొందు
 దానికర్పించునర్చలు “దైవతంబు
 స్వీకరించున”యని విశ్వసించుచుండు) 388

కం. ఓతప్రోతముగ నమా
 మ్నాతుండగు నీశ్వరుండు నానాప్రతిమా
 వ్రాతమున నేలయుండం ?
 డాతనియర్చనమె విగ్రహారాధనన౯. 389

కం. ఏరూపముతోడ నలం
 కారంబులుగానబడ్డఁ గాంచనమొకటే !
 ఏరూపునఁదోచిన వే
 ర్వేటయి యీశ్వరుండొకండె విగ్రహములలో౯. 390

కం. “ఎవరేగతి భావించిన
 నపుదునుబ్రాహ్మముగ వారికారూపముతో
 భువి”నంచును భగవంతుం
 డు నచించెనుగీత నష్టనున కిదివిననో ! 392

కం. ప్రసచింపఁగ నివ్వధమున
 నవనీనాథుండు గరద్వయముమోడిచి “నా
 యవివేకము మన్నింపుము !
 తవిలితిఁబాశ్చాత్యమోహతంతువులందు౯. 393

కం. జనుషాంధుడనగు నాదగు

కనుగవఁదెఱచితివి; స్వామి ! కాకుంజిన నే
మునిఁగెడివాడను బాపా

బ్ధిని; నీ యీ ఋణము నెట్లుదీర్చుగల నితఁ

కం. అని చరణంబులవ్రాలఁగఁ

దనదర్పముకరఁగి, యతియుఁ దలఁగేలిడి యా
జనపతితో “ మన్నించును

నిను భగవంతుండై యాతనిం గొలుపు ” మనె

టారీఘాట్ స్టేషను ౨.

కం. కానీలేకయుఁ గరమున

నానాయాత్రలనతం డొనర్చు చొకతటికొ
బూనికిని రాజపుత్ర

స్థానమునఁ బ్రయాణకంబు నలుపుచునుండెన్.

కం. మలమలమాడ్చుచుఁబెనుమం

గలముకరణి నేలనెల్లఁ, గడు వేచుచుఁ బ్రా
ణులఁ బేలగింజలను వలె

జెలరేగె నిదాఘమంతఁ జెరగుచు నిప్పుల్.

కం. వడఁదాకి యెండిగొంతులు

పుడమింబ డెఁ బెక్కుజంతువులు గనుఁగొని న
ల్గడల మరీచికలను జల

తడాగములటంచు బ్రమసి తఱియఁబఱచుచున్

కం. సురగాలి దుమారంబును
గరమరుదుగ రేపి నాసికాకర్ణములం
జొరఁగా నుక్కిరి బిక్కిరి
పఱచుచుఁ గలఁచెం బ్రయాణపరులను రథ్య౯. 3718

గీ. అట్టి వేసంగి మట్టమధ్యాహ్నమందు
స్వామి పయనించు చొకనాఁడు ఘామశకటి
'టారిఘాట్టిన' డిగి నిరాహారుడగుట
డిలునడియుండెఁ గాల్చియఁజాలకుండె. 3719

గీ. పంచపాత్రెడునీ రివ్వికయించుచుండి
రోకయణావెల; కాస్వామినికటమందు
నెఱ్ఱనేగాని లేద; నోరెండుచుండె
నుస్సురనుకొంచు నందాతఁ డొరిగెనేల. 3720

గీ. వచ్చి యమకింకరునిఁబోని భటుఁ డొకండు
'వలదుపండంగనిటు' నందు వెలలనడఁచె
సదనముంగాచు నీచంపుశ్వాస మదియె
దొరనటంచును దర్పంబుతో మొఱుంగు. 3721

గీ. విస్ఫులింగంబులట్టులు బెట్టిదముగ
మండుచుండిన రాళ్లతో నిండియున్న
బయలునం గూరుచుండె నాభవ్యతముఁడు
పండునిప్పులకొలిమిఁ గూర్చిండినట్లు 3722

గీ. స్వామిసామివ్యమునఁ దరుచ్చాయుయందఁ
బురుషుఁ డొకరుండుగూర్చుండి మూటవిప్పి
భోజ్యములనారగించు చంబుపులఁగ్రోలి
త్రేన్చుకొంచును స్వామిజడనకుఁ జూచి

3౫౯

గీ. “తిండియుం దీర్థమునులేక యెండియెండి
యిగిరిచచ్చు పెకాఁబోలు! నీయతులకుఁ
బ్రాహ్మమగుమోక్షమం”చు నప్రాజ్ఞతముఁడు
కృపణుఁ డొనరించె బిట్టనపేళనంబు.

3౬౦

గీ. తుట్టిపాసా ర్తికిందోడు తుద్రభటుని
ధూర్తవర్తన, దానికిఁజోడు మెండు
మండుభువి, వీనిలెక్కింపకుండు నాతఁ
డీ యధముపేళనంబు లక్ష్మ్యించునొక్కొ?

3౬౧

ఆ.వె. “నడుమువంచి కట్టపడి కూలిసేసినఁ
గడుపునిండఁగూడుఁ గుడుతువుగద !
జోగిపేసమూని సోమరిపోతవై
తిండిలేక చచ్చుచుండె దేల?”

3౬౨

కం. అని మరియుఁదెగడఁగా దూ
షణభూషణధిక్రియావిజయిగావుట నా
ఘనుఁ డూరకుండె వినుచుకా;
శునకముమొలుఁగంగ నేన్గు క్షోభిల్లు నొకా !

3౬3

మ. అలభ్యంబులు, భోజ్యచోష్యములు, లే
 హ్యంబుల్ కడుం బేయముల్
 గలపశ్యంబు శిరంబునందునిచి యె
 క్కండెవ్వఁడో? యెల్లది
 క్తులు వీక్షించుచు వచ్చి స్వామికడకున్
 గుర్తించి పెట్టెత్తి సాఁ
 గిలి చిత్రాసనమున్ భువింబఱచి ని
 క్షేపించి యాపల్లమున్.

3౬౪

ఉ. “స్వామి యనుగ్రహించి నను,
 సాపడు”డంచును దోసిలొగ్గఁగా
 నామహనీయుఁ డద్భుతము
 నందుచు “భద్ర! యెవండవీవు? ని
 న్నే మునుజూచియుండ; నను
 నెవ్వరిగా భ్రమియించినావో? యీ
 గ్రామముకేనుగ్రొత్తసుమి!
 కావునఁ బొమ్మన నాతఁ డిట్లనెన్.

ళా. “దేవా! నేను మిత్రాయిన ర్తకుఁడ; రా
 త్రిక్ నాకుస్వప్నంబులో
 దేవోత్తంసుఁడు రామచంద్రుఁడు దయో
 త్సేకుండు ప్రత్యక్షుడై

ఏవంరూపుని నిన్నుఁగన్నఱిచి “నా
 యీభక్తునికొక్కటా
 సానైవశ్య భుజింపఁజేయు”మని యా
 జ్ఞాపించిపోయెననుకొన

3౬౬.

కం. కల కల్లగదా! యనుకొని
 చలింపక శయింప మరల స్వప్నమువచ్చెన్
 దొలివలె నె; బద్ధకించితి
 మెలకువగొని; యెవఁడొ? కేల మెయిఁదట్టె ననుకొన

3౬౭

గీ. భగవదాదేశమియ్యది వాస్తవముగ
 దాటరాదంచుఁ గైమోడ్చి తానమాడి
 దాల్చిఁదౌతంబు నండి పదార్థములను
 దెచ్చితి; భుజించి ననుఁబ్రసాదింపుఁడయ్య!

3౬౮

గీ. అనుచు బ్రతిమాలఁగా స్వామి యాలకించి
 రామచంద్రుని దివ్యదర్శనముకలిమి
 ధన్యుడగు వానినిం దాఁకి తలఁచి తన్ను
 ధన్యునిగ నారగించెఁ బదార్థమెల్ల.

3౬౯

ఆ.వె. అవిరతంబుఁడ న్ననన్యభక్తినిఁగొల్చు
 భక్తకొటి కొంగుఁబసిఁడియగుచు
 నేడుగడయునగుచు నెపుడు యోగక్షేమ
 మరయుచుండు దైవ మనఁగవినమె?

3౭౦

కం. ఈదృశ్యంబును గాంచుచు
నాదిక్కున నిలిచియున్న యామూర్తుఁ డెదం
బ్రాదుర్భూతవివేకుం
డై “దోసమునైపు”మని తదంఘ్రిలవ్రాలెన్. 320

క్షేత్రీనగరము. ౩

ఆ.వె. యాత్రసేయచాతఁ డాదేశమందున్న
క్షేత్రీనగరమున వసించె; బ్రజలు
దినదినంబుఁ దదుపదేశార్థమరుదెంఱు
పండ్లగంపకడకుఁ బఱచునట్లు 321

గీ. కంచుగీసినగతి వానిగళముమోగు;
నన్ని వేళల శ్రోత్రపేయముగఁబాడు
చిలను బుంభావభారతి యీతఁడనఁగ
సంతతము ధర్మబోధలు సలుపుచుండు. 322

ఆ.వె. మంత్రబద్ధులట్లు మాటాడరెవ్వరుఁ
గదలిపోరు; వానికడ నెయుందు;
రిద్ది నిద్రవేళ, యిద్ది భోజనవేళ,
యిద్ది స్నానవేళయేని ననక. 323

ఆ.వె. అరుగుదెంచువారియం దొక్కరుండేని
స్వామిభిక్షుగూర్చి పలుకఁడయ్యె;
జద్దితిన్న పడఁతి స్వపతియాకలిగూర్చి
యెఱుంగఁడన్నమాట సరిపడంగ. 324

గీ. చర్మకరుఁడొక్కఁ డీరహస్యం బెఱింగి
స్వామిదర్శించి తనజాతి స్పష్టపఱచి
“వంటఁజేయింతు బ్రాహ్మణప్రసరుచేత
భిక్షుఁడైకొండు! నాకుఁదృష్టిగ” నటంచు

౭౬

మ. బ్రతిమాలంగ యతీశ్వరుండనియె “స
ర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ”యన్
శ్రుతిబోధించు “చితండుపంచముఁడు; వి
ప్రుండీతఁ” డన్ భేదమున్
మఱిఁబాటింతు నె? నీవ నండికొని తె
మ్మా! శంకలందక్కి”యం
చతఁడర్పించిన మైలకూడుది నె; బ్ర
హ్మజ్ఞం డమూదృక్షుఁడే!

322

కం. ఎఱుంగంగవచ్చె డేత్రీ
పురపతి కాస్వామిఁగూర్చి; పోయియుతని నా
దరపూర్వంబుగ వేలుపుఁ
గరణిం దోడ్తెచ్చి పూజఁగావించెఁ గడున్.

32౮

ఆ.వె. అడుగులొత్తె; నుదికియాటవైచెను శాటి;
స్వయముమోసి తెచ్చి పఱచెఁబాన్పు;
మహితభక్తిఁ దత్క-మండలువుం దోమెఁ;
దొడిగెఁబాదుకలను బుడమితేఁడు.

32౯

ఆ.వె. భర్తమించిభార్య; భార్యను దామించి
భర్త స్వామిఁ గట్టి భక్తితోడ
సహరహంబుగొలుచు చాతని యుపదేశ
మమృతరసమునట్లు లానుకొనిరి.

3౮౦

ఆ.వె. స్వామి మెచ్చి వారిభక్తికి నారాజు
వాంఛితంబెఱింగి పాణిపద్మ
మతనిసిరనుపైని నాన్చి “పుష్కోదయ
ప్రాప్తిర” స్తటంచు వరమొసంగె.

3౮౧

గీ. “వివిదిషానందుఁ”డామహీవిభునిప్రార్థ
సమునఁ దా‘వివేకానంద’నామమొందె;
నాచురూపంబులప్రధానంబులైనఁ
గోవిదులు భక్తహృత్ప్రీతిఁ గూర్తురిట్లు.

3౮౨

కం. చనుచుండ నొక్కపరిఁ గా
ననమునఁ బులియొక్కఁ డాయనకు నెదురయ్యెన్
అనుకొనెనా? “నచ్చెబుట”ని
చనియెం బెడదారి నతనిచక్కిం గనుచున్.

3౮౩

ఆ.వె. “శివునియాజ్ఞ లేక చీమేనిఁగుట్టద”
టన్నసూక్తి సత్య మక్షరాల;
నరునిఁగాంచి మీఁది కుఱుకక వ్యాఘ్రంబు
పరుగువాఁతెనన్న నరిదియొక్కొ?

3౮౪

ఆ.వె. జయపురంబు, నాబుశైల, లిష్టా, భూజ
నగరపుణ్యపత్తన, మహిశూర,
కొచ్చిదేశములను గోర్కిమైగనుచు రా
మేశ్వరమున కాతఁ డేగెఁ బిదప.

3౮౫

దక్షిణయాత్రలు ౪.

మ. తొలిజన్మంబులపాపముల్ కడుగు సే
తున్నానముంజేసి, బి
ట్టెలమిన్ సైకతలింగదైవతము, రా
మేశాఖ్య, మాజానకీ
లలనాప్రాణపతిప్రతిష్ఠిత, మన
ల్పంబైనభక్తిన్ సమ
ర్చలుగావించి యతీశ్వరోత్తముఁ డెదం
బ్రాపించెఁ బెహర్షమున్

3౮౬

ఆ.వె. కడలికరుడులీడి 'కన్యాకుమార్యగ్ర'
మునకు నచట గడలిపోయె నతఁడు;
సరవి దుస్తరంపు సంసారసాగరం
బీదినట్టిఁ డేది యీదలఁడు?

3౮౭

ఆ.వె. ఆతఁ డమ్మవారి నర్చించి యచ్చటి
జలధితీరగండశిల వసించి
తనకు దారినడుమ ననుభూతమగు లోక
వృత్తమును స్మరించి యిట్లనుకొనె.

3౮౮

చ. చిలుకలవోలె శాస్త్రము వ

చిచినపల్కులె యెల్లకాలముం.

బలుకుచు స్వానుభూతి యణు

మాత్రముఁగానక తారు పట్టుకుం

దెలునకు మూఁడుకాళ్ళని ప

దిం బదిగాఁ బిడివాదమాడు మూ

రులగు మరాధికారులట !

రోతగదా! మతధర్మరక్షకుల్. ౩౮౯

మ. అడుగంటెన్ మనభారతీయమగు వి

ద్యల్; పుచ్చిపోయెన్ గడు

నడుధర్మంబును; వేషభాషణములున్

బాశ్చత్యలోకంపుఁ బో

కడలన్ మైలవడెన్; సమస్తజనల

క్ష్యం బర్థకామంబులై

పెడదారింబడి; బూతిగంధియయి యీ

విశ్వం బిసీ ! కన్పడున్.

౩౯౦

మ. తినఁగామూఁగుచు నెంగిలాకులపయిన్,

దీర్పంగఁ బెన్దప్పినిం

జనుచున్ సీ ! గవులూఱుగుంటలకు, వృ

క్షచ్ఛాయలంబండు చెం

డను వానన్, మెయిఁజింకిపాఁతలను మా

నంబెట్లొ ! రక్షించుకొం

చును జీవించెడిపేదలం గనఁగఁ జిం

చుందుకిఖి మీ దేందమున్.

౩౯౦

గీ. సప్తభూమికమైన ప్రాసాదములును,

బంచభక్త్యాన్నములు, జిల్లువలునపిండుఁ,

గడిఁదిసిరిసంపదలుగల్గి యడరువార

లెఱుఁగఁబోవర వీరు సోదరులటంచు.

౩౯౧

సీ. ముక్కారుఁబండుభూములు పచ్చగడ్డియు

మొలవని చవిటిపఱులుగ మాతఁ;

బ్రాణికోటులకు జీవనములిచ్చుచునుండు

వారిద్రశేణులు వట్టిపోయె;

బండ్లకొలంది నెప్పట్లఁబండులనీను

చెట్లమొత్తంబుల చేవదగ్గఁ;

బిదికినఁగడవలపెచ్చుగాఁబాలిచ్చు

నెల్లయాలపొదుంగు లెండిపోయె;

గీ. నోవఱులశక్తియడుగంపె నూచముట్టు;

దీసె విజ్ఞానవాహిని తేమమమిగుల;

నానవాలునుగాన్పింప కాటిపోయె

బొత్తిగాదేహబలరేఖ భూజనులకు

౩౯౨

గీ. అక్షరాస్యులు నూట దశాంశముండి;
రుండెవేయింటమెటియ యొక్కండుమాత్ర;
గలఁడు గండరగండఁ డొకండు కోటి;
భరతఖండంబు క్షయగోగిపగిది నుండె.

3౯౪

మ. ఘనశిల్పంబుల, దత్తశాస్త్రమున, సం
ఖ్యాశాస్త్రమందున్, రసా
యనతంత్రంబున భూఖగోళముల, నై
ద్యంబందు, నిట్లన్నిటన్
గనె లోకోన్నతి భారతంబు మును; లో
కాలోకముల్ దాటిపో
యెను దక్కర్తి; యదృష్టరేఖ యిపు డి
స్సీ! మాసిపోయెం గదా!

3౯౫

గీ. తమకు సేవకు వలసినంతగనె యలఁతి
యలఁతివిద్యల నేర్పింతు రాంగ్లవిభులు;
“మాటలకుఁగన్నతల్లియు మాఱుదల్లి
పెట్టున” కటన్నగతిఁ గానిపింతు వారు.

3౯౬

శా. చాలు మూలయు లేని

సాంఘికదురాచారంబులే యయ్యెఁబో
మేల్బుంబంతులు జాతిక భగతభూ
మిం ; దత్పురోవృద్ధికిన్

అలోచింపఁగ వేరుపున్దులు మఠా
 ధ్యక్షుల్ ; పురోహోగణం
 బేలా ! పెక్కులు ? దయ్యముల్ కరణి నెం
 తేఁ బట్టి పల్లార్చెడిన్.

3౯౭

గీ. నఖిశిఖాంతంబు మార్చె హైందవు నెల్లఁ,
 బ్రాఁకి పాశ్చాత్యసభ్యత వ్యాధివోలెఁ ;
 బౌరమార్థికదృష్టి కోల్ప డెను; దానఁ
 స్వార్థచింత విశేషించె నవధిఁగడచి

3౯౮

గీ. స్వస్వరూపంబు మఱచిరి భారతీయు
 లకట ! యాత్మస్వరూప మన ర్థమంచుఁ
 దృఢులయిరి పాశ్చాత్య లీయిరువురికిని
 గనులు డెఱిపింపనలె గలికమును వేసి

3౯౯

కం. అన్నట్లు స్మృతికివచ్చెను ;
 మొన్న “అమెరికా”ఖ్యదేశమునను “షికాగో”
 యన్నగరిఁ బ్రపంచమతస
 భన్నడిపింతురని వింటిఁ బ్రతికవల్లన్.

౪౦౦

మ. అదిగో ! సాగరుఁ డూర్మహస్తముల
 నాహ్వనించుచుండెం బ్రతీ
 చ్యదిశాయాత్రకు నన్ను ; విశ్వమతస
 భ్యశ్రేణిలో రామకృ

ష్టదయః భారతధర్మదుందుభి సభి

ష్టత్యంబు మ్రోగించి త్రి

ష్టమ నానాటికి నా రసంస్కృతికి ను

ద్వోభించి పాపంకులక.

రంగ

గీ. చిల్లిగవ్వేనియును నాదుచెంతలేద ;

అమెరికాదేశమున కెట్లు లరుగఁగలను ?

బిలిచె రత్నాకరుఁడు నన్ను వెఱపదేల ?

కలదునా తల్లియగు రత్నగర్భ మరియు. ”

రంగ

గీ. అనుకొని ముగించుకొని తీర్థయాత్ర సంతఁ

జెన్నపత్తనమునకుఁ విచ్చేసె సతఁడు ;

తరణి దర్శనమునకయి తమ్ములల్లు

తనుఁ బ్రతీక్షించు ప్రజల సంతసము పలుప.

రంగ

గీ. అపరశంకరుఁడని పండితాళి పలికె ;

బామరగణంబు “పైల్వానుస్వామి ” యనియె ;

యశావతము “మస్మథస్వామి” యనుచుఁ బొగడె;

వాని విద్యాబలాంగసంపదలు గాంచి.

రంగ

కం. అమృతంపుజల్లు పగిదిని,

హిమాంబుపూరంబు కరణి, నేతదుపన్యా

సము కంఠమాధురియు, వా

కృష్ణమత్కృతియుఁ గలిగి తద్ద శ్లాఘ్యంబయ్యె.

రంగ

కం. “తెలిసియుఁ దెలియ కహర్నిశ

ముల సలుపు సమస్తపాపములఁ దొలఁగింపన్

దలపుము! రేపును మాపును

సలసతఁగ్రమముం ద్యజింప కాపరమేశున్.

౪౦౬

కం. కొనిపోవుఁ బ్రాచ్యసభ్యత;

జనుధర్మాశ్రయత నీశసన్నిధి; కనుపున్

వెనుకకుఁ బ్రతీచ్యసభ్యత

ఘనార్థకామైకబద్ధ గావుట సతమున్.

౪౦౭

గీ. శ్రీపరాత్పరుసాక్షాత్కరించుకొనఁగఁ

దివిరి దగ్గఱిదారినిఁ దెలుపునట్టి

మతమె యత్యుత్తమంబైనమతము సుమ్ము!

అనుసరింపుము! తద్ధర్మమును గ్రహించి.

౪౦౮

గీ. కడుపుఁ జంకకుఁ దగిలించి పుడమినాల్గు

చెఱఁగులందు యథేచ్ఛఁగ్రమ్మఱుము; కాని

వేషభాషాప్రపర్తనల్ వీడకొయి!

వీడదే మానవత్వంబె వీడు నిన్ను.

౪౦౯

గీ. జ్ఞానముంబట్టి యుచ్చనీచతలు గలుగుఁ

గాని కేవలజాతిచేఁగాదు! కాదు!

కాన గర్వోన్నతంబు నీదైన చూపుఁ

గ్రిందికిం దింపి సామాన్యవృత్తి మనుము!

౪౧౦

కం. “చిలుకుడు సంస్కృతవిద్యా
జలధి; ననర్థ్యమగురత్నజాలము దానం
గలదుచుడి! దేవభాషను
వెలివెట్ట దరిద్రుడగును విజ్ఞానమునన్.

రంగ

ఆ.వె. ప్రకృతిశాస్త్రములను బరియించి నాస్తిక
వాదులై మెలంగవలదు! వలదు!
ప్రకృతిశాస్త్రములను భారతీయులతత్త్వ
శాస్త్రములను జతగఁజదువ మేలు!

రంగ

కం. నిరతంబు సాముసేయుడు!
శరీర మాద్యమగుధర్మసాధనముగదా!
మెఱుంగిడుకొను నన్యోన్యము
శరీరబలమును ధరిత్రి జ్ఞానబలంబున్.

రంగ

కం. పరదేశ్యులువ్రాసిన మన
చరితలు కల్లలకరుళ్లు; స్వమహిషత, స్వే
తరుల లఘిష్ఠత వారికి
గుఱి; భారతబుధులె వ్రాసెకొనవలె నింకన్.

రంగ

కం. తొలి గూడుగుడలిడి బీ
దల సాదుల మనుపవలయు; దదుపరి గఱపన్
వలె విద్యయు; మానవసే
వలె మాధవసేవలంచు భావింపుఁ డెదన్.

రంగ

THE NELLORE PROGRESSIVE UNION

L. P. HALL, NELLORE.

FREE READING ROOM & LIBRARY

గీ. “భూతదయ” “భూతదయ” యంచుఁ బ్రాంతిబలుకఁ
బోవకుఁడు! భూతదయగాదు భూతసేన
సకలభూతంబు లీశ్వరాంశములుగాన;
భూతదయ నా నహంయుతాస్ఫుర్తిదోఁచు. ” ర. ౬

గీ. అనుచుఁ బ్రత్యుత్తరించె నాయాయి ప్రాజ్ఞ
సంచయప్రశ్నములకెల్ల స్వామి సభల
విచ్చె సంతయములు మంచువిచ్చినట్లు;
తేజరిల్లెను జిత్తముల్ దెసలునోలె. ర. ౭

గీ. స్వామిసంకల్పముగ్రహించి సభ్యులెల్ల
నాయనప్రపంచమతసభాయాత్రకై న
వ్యయమునకు నైదుసూర్లరూప్యంబులొసఁగఁ
గైకొనండయ్యె గుర్వాజ్ఞగామి నపుడు ర. ౮

గీ. పశ్చిమాదికిఁజను నాత్మబాంధవుఁగని
ముడుఁగుతమ్ములచందాన మోడ్పుఁగేలు
పరగఁ బొరులు హైదరాబాదుకరుగు
స్వామివరు సాఁగనంపిరి భక్తిమెరయ. ర. ౯

గీ. హైదరాబాద్ నవాబు నాహ్వనమంది
పోయి దర్శించి యాతని ముగ్ధుఁజేసె;
జదువులసరస్వతియకదా! సందియంబె?
అతనిప్రాగల్భ్యముంగాంచి యబ్రపడఁగ. ర. ౧౦

గీ. వ్యాసుడో! వసిష్ఠుడో! యీమహామహుండు
 ఆంగ్లవిద్యాచణుండయి యనతరించె
 'శకపురుషుడన్నజెల్లు నీస్వామియంచుఁ
 దదుపదేశంబువిని ప్రజల్తలంచుకొనిరి. ర. ౨౧

ఉ. కానుకలిచ్చి ధన్యతను
 గాంచ నవాబుదలంచి పంపనా
 హ్వనము నిస్సృహుండగుట
 నాయన వానిదిరస్కరించె; నా
 పైని 'నిజా'మిఁకెట్టులని
 "పశ్చిమఖండపుయాత్రకై వ్యయం
 బేసిభరింతు" నన్న సద
 నియ్యదిగాదని యిచ్చె దీవనల్. ర. ౨౨

కం. 'ఇసలాము' మతముఁగూఱిచి
 ససిగ ముసల్మానుబుధుల సంప్రశ్నింపన్
 అసమర్థులయిరి వారలు
 సుసంగతంబగుజవాబుఁ జూచి వచింపన్. ర. ౨౩

గీ. తనదు పశ్చిమఖండయాత్రనుగుఱించి
 యెదను దలపోసికొంచు వహింప నిద్ర
 స్వామి గలఁగాంచెనొకనాఁడు రామకృష్ణుఁ
 డుదధిజొచ్చుచుఁ దనుబిల్చుచున్నయట్లు ర. ౨౪

గీ. అంత మేల్కొంచి స్వామి స్వాస్థాంగనతులు
 సేసి యనె “దేవ! యిగొ! ప్రతీక్షించుచుంటి
 దావకాజ్ఞకు; నేటికి సేవకుడగు
 నాపయి న్నీకు దయగల్గెనా?” యటంచు ర-౨౧

గీ. హైదరాబాదునుండి ప్రయాణమయ్యె
 స్వామి యాచార్యదేవుని రామకృష్ణు
 పత్నియగు శారదాదేవి పాదపద్మ
 దర్శనమొనర్చి దీవనలోతగగ్రహింప. ర-౨౨

కం. గురుపత్ని నాగ రెండవ
 గురుదేవతయంచు నెంచుకొందురు శిష్యుల్;
 గురువుకడకటచువిద్యకు
 గురుపత్ని శుభాశిషములగున్ దోహదముల్. ర-౨౩

గీ. శారదామాత దివ్యాశిషంబులంది
 స్వామి చింతించుచుండంగ వ్యయముగూర్చి
 సిద్ధసంకల్పుడగుట విచ్చేసె నొక్క
 కమ్మగొని లెంకయొక్క; డిట్లుగలదు దాన. ర-౨౪

గీ. “పూజ్యులగు వివేకానంద బుధతిలకుల
 పాదపంకజసంచరద్భంభరంబు;
 క్షేత్రపురరాజు, పెద్దల సేవకుండు
 వినతిపూర్వకముగ వ్రాయువిన్నపంబు. ర-౨౫

మ. భవదాశీర్వచనప్రభావమున నా

భాగ్యంబుపైకుబ్బె; మ
దృఢనంబం దుదయించెఁ జంద్రుఁడు; మదు

ద్యానంబుపుష్పించె; నా
భువియందుఁ లభియించె రత్నఖని; యీ

పుత్రోదయానంద మే
భవదీయంబగు దివ్యదర్శనముచే

వాంఛితంఁ బూరింపఁగన్. ౪౩౦

గీ. తమరు పశ్చిమఖండయాత్రను గుఱించి
ముచ్చటించుచునుంటిరి యచ్చటచట
నా వ్యయంబును భరించునట్టిభాగ్య
మొదవునే? నాకటంచుఁబొందుదును జింత”

౪౩౧

కం. అని యున్న జాబుఁగని యీ

క్షణమున “సంపన్నమయ్యె సర్వంబును నా
కనఘుఁడు గురుదేవునిదయ”

ననుచున్ జేత్రీపురప్రయాణ మొనర్చెన్. ౪౩౨

ఉ. పొచ్చెములేనిభక్తిమెయి

భూపవరేణ్యుఁడుఁ దల్లతాంగియున్

వచ్చినస్వామిదివ్యపద

పద్మయుగంబును సమ్మదాశ్రయం

గ్రచ్చఱగడ్డి స్వీయకర

కంజములన్ వరివస్యసేసి తా

రిచ్చిరి వానిచేతి కతఁ

డిచ్చిన యా పసిముద్దుపాపనిన్ ౪౩౩

గీ. శిరసుసంజేయినిడి 'చిరంజీవ' యంచు

నతఁడు "స్వస్యస్త"టంచు 'శ్రీర' స్టటంచు

బిడ్డనాశీర్వదించి, దీవించి వారిఁ

బ్రణతశిరసుల సంతోషపఱచెఁ గరము.

౪౩౪

౧౨ మొదటి అమెరికా ప్రయాణము.

గీ. సర్వసన్నాహములొసర్చి స్వామియాత్ర

కార్యుడగు క్షేత్రిపతి యాత్మకార్యదర్శిఁ

బంప వెంబడి, జేరి ముంబాపురంబు

నెక్కెనోడను వీడ్కోలునీయఁ బ్రజలు.

౪౩౫

శా. చీనాలోదిగి బౌద్ధమందిరము లీ

క్షింఁచెన్; జపాన్ దేశ్యముల్

నానాయంత్రపరిశ్రమాలయములం

దర్శించె; దద్వర్ణవి

జ్ఞానాభ్యున్నతి, దేశభక్తియును, ద

జ్ఞాత్యోర్వనిద్రాణ ని

ర్మాణప్రాధినిమెచ్చుకొం చమెరికా

రాష్ట్రంబుఁ జేరెం దుదిన్.

౪౩౬

కం. అతడు “షికాగో”నడుగిడ

“మతసభజరుగు నిక రెండుమాసములకు; ద
త్ప్రతినిధులును నిర్ణీతుల”;

యితి విని తనరాకయ్యెవృథయని వగచెన్. ౪౩౭

గీ. స్వామి క్షణమూరకుండి “శ్రీరామకృష్ణు
నాజ్ఞ, శారదాదేవిదివ్యాశిష్యములు
గావు నిష్ఫలములుగ; మార్గంబు నాకు
దొరకకుండద”యని ధైర్యమటకయుండె.

౪౩౮

కం. ప్రతిభాసమన్వితుండగు

నతండు పెదవింగదల్ప నచ్చటి ప్రజ య
ద్భుతపడె; గర్జాకర్ణిగ

శ్రుతమయ్యెను వానిలోతు సూరివరులకున్. ౪౩౯

కం. మతపరిషత్ప్రేషిత పం

డితులనె ప్రతినిధులఁగాఁగ నియమించెడి ప

ద్ధతి నుల్లంఘించి సభా

పతి స్వామిని నర్హతమునిఁ బ్రతినిధిగఁ గొనెన్. ౪౪౦

మ. నియతంబైన దినంబునందు సభ సం

ధింపంబడెన్; దిగ్విశా

లయశోధుర్యులు వేలమంది విబుధుల్

పాండిత్యనిష్ఠాతు ల

య్యయి దేశార్థములైన వేషములతో
నాసెనులై రందు ది
వ్వియ లాస్యంబులయొద్ద నిష్ప్రభములై
పెంపేది కానంబడెన్.

రరర

౧౩ విశ్వమత సభారంగము.

ఆ.వె. కావిశాటితోడఁ, గావిలుంగీతోడఁ
బసిఁడివన్నెలీను పాగతోడ
బ్రహ్మతేజముట్టిపడు నాననముతోడ
నచట దర్శనీయుడయ్యె స్వామి.

రర౨

కం. “ఎవరీతం? డెవరీతం?
డెవరీతం?” డంచు మోములై త్రికనిరి న
భ్యవరులు; వైలక్షణ్యము
ప్రవచింపఁగరాని దెదియొ? వారి కగపడెన్.

రర౩

చ. ప్రతినిధు లొక్కొక్కరై న
భాషతివేదిక నెక్కి తీసి కా
గితములు ముక్కుటద్దము లొ
గిన్ సవరించుచు మధ్యమధ్య దృ
క్తి సభపై నిగుడ్చుచును,
దాండవమాడుచు, బల్లగుడ్డుచున్
క్షితి స్వమతంబె మోక్షమును జేర్చునటంచు
నహంకరించుచున్.

రరర

కం. పులుముడు పులిమిరి యా యా
పలుకుల, నాపాతమధురభావంబుల, వా
రలు; 'బయటబటారము లో
పలను లొటార' మనుగతి నుపన్యాసములన్ రరగి

కం. ప్రతిప్రతినిధియును దనకా
గితమె మహత్తమమటంచుఁ గీర్తించుకొనెన్
బ్రతివాఁ డద్దమున ముఖ
ప్రతిబింబముఁగాంచి నుందర మ్మనుకొనఁడే? రరఁ

కం. తరువాతి వంతువచ్చెను
నరేంద్రునికి; మొదటఁ గంపనమునొంది యతం
డఱముడిఁగి రామకృష్ణుని
స్మరించి యుత్సాహమొంది చనివేదికకున్. రరఁ

గీ. మొగిచికేలు “సభాయై నమో” యటంచు
హైందవాచారముంబట్టి “అమెరికా స
హోదరీ సహోదరులార !”నాఁ దదీయ
నవ్యసంబుద్ధిఁ గరతాళనాద ముబ్బె. రరఁ

కం. అడఁగఁగ సముద్రఘోషము
వడుపునఁ గొండొక్కవడి కుపన్యసియింపన్
గడఁగె నతఁ డాశుఘక్కినిఁ
జిడిముడిగొనకుండఁ బలుకుచేడియపగిదిన్. రరఁ

గీ. “కలఁడు భగవంతుఁడొకఁడని యిలఁ గలట్టి
యెల్లరు మతస్థులొప్పిరిం; కేమి భేద ?
మనఁగ నదసియమందిరంబునకుఁబోవు
మార్గములె భిన్న భిన్నముల్; మతము లివియె ! రగి౧

గీ. పంకలెల్లయుఁ గడలికేపాఱునట్లు
వివిధమతసంప్రదాయముల్ వేయునేల ?
ఋజువులైనను, గుటిలంబులేని నిజము
సాఁగు నాపరమేశ్వరు సన్నిధికి నె. రగి౧

కం. “ఎవరేగతి భావించిన
నవుదును బ్రాప్యముగ వారి కారూపముతో
భవి”నంచును భగవంతుం
డు వచించెను గీత శర్జనునకుం బ్రీతిఁ రగి౨

గీ. శ్రీపరాత్పరు సాక్షాత్కరించుకొనఁగఁ
దివిరి సామీప్యమార్గంబుఁ దెలుపునట్టి
మతమె యత్యుత్తమంబైన మతము సుండు !
కాదు నిర్ణాయకంబు సంఖ్యాబలంబు. రగి౩

గీ. మానసం బద్ధమట్లు నిర్మలినమైనఁ
బ్రతిఫలించును దానఁ బరాత్పరుండు ;
జీవి యంతర్ముఖమున నీక్షించెనేని
నతఁడు సాక్షాత్కరించు; దివ్యత్వమొడవు. రగి౪

కం. భగవత్సాక్షాత్కార మ

నగ నపరోక్షానుభూతినా, మోక్షమునా

భగత్సాయుజ్యమునా,

భగవత్ప్రియన నొక్కభావమే చుండీ!

రగిగి

గీ. పుణ్యఫలముగ స్వర్గంబుఁబొంది జీవి

యది సమాప్తంబుగా భూమియందుఁబుట్టు;

గర్మనాశంబువలన మోక్షము లభింప

మరలఁబుట్టక కలియు బ్రహ్మంబునందు.

రగిఁ

గీ. జనుఁడు సేవింపవలయు నౌషధము విడక

దీర్ఘరోగంబు నశియింప దీర్ఘకాల;

మట్ల మనపూర్వపూర్వజన్మాఘ మడఁగఁ

బెద్దవడి దైవతంబు సేవింపవలయు.

రగిఁ

గీ. విరియఁగ మొగిల్ల పిండు వేవెలుఁగులడర

నంబుజాప్తుండు ప్రత్యక్షుఁ డగునుగాదె ?

సంచితంబగుకర్మ నాశమునుబొంద

సరగఁ బరమేశ్వరుండు సాక్షాత్కరించు.

రగిఁ

మ. చెఱసాలంద్రుబుధుల్ ప్రపంచము నిసీ !

జీవుల్ పురాజన్మలం

బొరిఁగావించిన పాపకర్మలఫలం

బుం బొంద నే తెంచుచుం

దురు; త త్తద్దురితంబుఁబట్టి కలుగున్
 న్యూనాధికంబైన శి
 ష్ట రుజాదుఃఖముఁ దొట్టి; శాశ్వతిక సా
 ఖ్యంబబ్బు మోక్షంబునన్.

౪౫౯

ఆ.వె. మరలమరల జననమరణముల్ లేకుండ

భగవదైక్యమగుట ప్రాణికిగుఱి;
 కర్మఁజిత్తశుద్ధి; జ్ఞానమద్దానఁ, ద
 ద్భగవదైక్యమొదవు దానఁదుదికి.

౪౬౦

౪. అన్యులెల్లరు దలఁచి సుధాబ్ధియంచుఁ

జిత్తగింపంగ సంసారజీవనంబు
 భారతీయులు ముఱికికూపంబటంచు
 నూబినేలంచుఁ గడు నేవగించినారు.

౪౬౧

సీ. పసిఁడిదువ్వులువలు విసిరిపాఱఁగవైచి

కావిపుట్టంబులఁ గట్టినారు
 రమణీయరత్న సౌధము లలక్ష్మ్యమొనర్చి
 చీకటిగుహల వసించినారు
 రసరసాన్నములు నీరసమంచుఁ బోఁద్రోసి
 వ్రేళ్లు వెల్లఁకుల సేవించినారు
 పువ్వులసెజ్జలు దవ్వుదవ్వుల రోసి
 పఱపురానేలలఁ బండినారు.

గీ. ఆత్మభోగార్థము విచిత్రయంత్రములను
బదులు గనిపెట్టుచుండంగ భారతర్షు
లాత్మమోక్షార్థము తపంబు నాచరించి
యాపరాత్పరుఁగాంచి రత్యద్భుతముగ

ర౬౨

గీ. అన్యదేశ్యుల గమ్యలక్ష్యంబు చూడ
నాకలోకంబు; ప్రాచ్యదేశర్షి “అదియు
సశ్వరంబిసి” యని రోసి శాశ్వతంబు
సపునరావృత్తియగులోక మభిలషించె

ర౬౩

గీ. అన్యదేశ్యులసంస్కృతి యాశ్రయించి
పత్తనపురంగములఁ దాండవంబునాడ
భరతదేశ్యులసంస్కృతి వాసముండె
శైలగుహలందు వనతరుర్చాయలందు

ర౬౪

కం. పరతత్త్వంబును సాక్షా
త్కరించుకొన్నట్టి ఋషులు ద్రష్టలు గల రెం
దఱా! హిందుదేశమందుం;
బరదేశములం దొకండు పరగెనె! చెప్పుడా!

ర౬౫

మ. తనచుట్టుం బెనుగూఁటి నల్లుకొని త
ధర్మంబునంజిక్కి పె
ల్చిన రాజులకపైకి నందె మడియు
సాలీం; డ్లటుల్ భోగ్యవ

స్తునికాయంబును సృష్టిసేసికొని హ
ద్దుల్మీఱి నందుండి మో
క్షణముంబొందఁగ దారిఁగన్గొనకు పా
శ్చాత్యుల్ శతాబ్దాలకుఁ

౪౬౬

గీ. ఇదె సనాతనమతతత్త్వ; మీమతంబె
హైందవీయంబు, వైదికం, బౌపనిషద,
మార్షము, నటంచు భిన్నభిన్నాహ్వయముల
వ్యవహరింతురు; వీని సిద్ధాంత మొకటె !

౪౬౭

గీ. విశ్వభాషలఁగల గ్రంథబృందమందు
నాద్యములు వేదముల; వానియాది దెలియ;
దట్లగుట వేదమతమును వ్యవహరింతు
విబుధులు సనాతనంబని పేరుపెట్టి

౪౬౮

గీ. అపనిఁ గ్రీస్తుమహమ్మదీయాదిమతము
లయ్యయిప్రపక్తలంబట్టి యాధునికము ;
లీసనాతనమతము గాకివ్విధంబు
ఉన్న దజ్ఞేయకాలంబునుండి కనుఁడు.

౪౬౯

గీ. కావున సనాతనమతంబె కన్నతల్లి
యశులమతముల; కిందులేనట్టి వితర
మతములం గానరావు ధర్మములు; దీన
నున్న వేకొన్నియో యొప్పుచుండు నందు."

౪౭౦

ఆ.వె. ఇట్లు సజలజలదమల్లు గంభీరరా
నంబుతోడ సభ నుపన్యసించు
చాఁగి నిముస, మడిగె హైందవమతతత్త్వ
మెఱిగియున్నవార లెంద? ఁంచు

౪౭౧

చ. అనవుడుఁ జేతులెత్తి రట

నైదుగు రాద్గురె వేలమందిలో

ననె నపు డావివేకుఁ డిటు;

“లక్కట! మామతబాలశిక్షలుం

గనుఁగొననట్టి పండిత శి

ఖామణు లెందఱ! వెఱ్ఱిగా విమ

ర్శనమొనరింతు; లాఁతు లిటు

సల్పిన మీరలు సైఁచియుందురే? ౪౭౨

గీ. స్వమతపరమతధర్మతత్త్వము లెఱింగి
పరమతవిమర్శనముసేత పాఁడియగును;

జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులఁ గాంచి వీరి

బాలకు లటంచు క్షమియింతు ప్రాజ్ఞవరులు.”

౪౭౩

ఆ.వె. అని యుపన్యసించి హస్తాబ్జములుమోడ్చి

వినయమునఁ గృతజ్ఞతను వచించి

యాసనంబుడిగ్గ నత్యద్భుతముగఁ జ

ప్పట్లవాన గురిసి పెద్దవఱదవాఱె.

౪౭౪

కం. ప్రతివిషయము కొంగ్రొత్తై
ప్రతిశబ్దము నూతనార్థబంధురమగుచున్
అతితమముగ నాశ్చర్యచ
కితులం గావించె నతనికృతభాషణలోన్. ౪౭౫

కం. దివిటికడ దివ్వెలవలె
'వివేకు'కడఁ గానఁబడిరి పెఱప్రతినిధు; ల
జ్ఞవలోకించిరి సభ్యులు
భువికి దిగిన దేవదూతపోలికి నతనిన్. ౪౭౬

కం. కరచాలనంబొనర్చిరి
తఱిసి మహామహులు పండితశిరోమణు ల
త్తఱి; స్వామిఁబ్రశంసించిరి
పరస్పరముఁ ద్రోసికొంచువచ్చి సభికులున్. ౪౭౭

చ. మతసభయందుఁబాల్సొనిన
మాన్యులలో శశివోలెఁ దారకా
వితతినిఁదేజరిల్లెను వి
వేకుఁడె సర్వకళాప్రపూర్ణుడై
కుతుకమెలర్ప సభ్యులు చ
కొరములట్టులు ప్రీతిఁ దద్వచోఁ
మృతమునుగ్రోలి; రివ్వీధము
నెవ్వరుఁగాంచరు పూర్వ మెన్నఁడున్

సీ. పులకండములమొత్తమును బైకిదొరలించు
 మాది నింపారెను మధురకంఠ;
 మతిలోకమైన పూజ్యతకు సాక్ష్యంబిచ్చు
 తెగనుండె వినయవిధేయవృత్తు;
 లమరగంగాప్రవాహమునకు సైదోడు
 రహినొప్పె నాశుధారాక్రమంబు;
 విజ్ఞానరాశిని వెనఁ జేటలంజెర్వు
 నట్టులం దగె నుపన్యాససరణి;

గీ. మేరమీఱినప్రతిభ, మైసా, రివెల్లు
 మించి యొకదానినొకటి యూహించరాని
 పగిది లోకోత్తరత్వంబుఁ బగటు; నిట్టి
 విబుధమణి “నభూతో నభవిష్యతి”క్షితి

౪౭౯

కం. అతని ముఖనిస్సృతంబగు
 ప్రతిశబ్దము వదల కక్షరము నాత్రముతోఁ
 బ్రతివారు వినిరి; నిశ్చే
 ప్తితులయి పీక్షించి; దుగ్గడించిరి వానిన్.

౪౮౦

శా. వార్తాపత్రికలెల్ల స్వామిమహితో
 పన్యాసముం, బాండితీ
 స్ఫూర్తిం, గీర్తిని, బూర్తినిం బొగడుచున్
 ముద్రించె వ్యాసంబులన్;

హార్తిబట్టై 'షికాగో' పత్తనజనరి
 బాపూజ్యూఁ మూరేగుచో;
 నర్తించెం బురకుడ్యపంక్తిని నగ
 ణ్యంబైన తచ్చిత్రముల్. ౪౮౧

కం. అహమహమిక నప్పారులు
 మహామహునికి నతనికి నమర్పించిరి తా
 రహరహ మాతిధ్యంబులు;
 విహాయసంబంటి యతఁడు వెలిగె రవినలెక. ౪౮౨

కం. అలకై స్తవపాషండుల
 కులపత్రిక వ్రాసె; "నిట్టికోవిడులకుఁ డా
 వలము భరతదేశము; వా
 రలకే మనబోధకులు గజపువార లిసీ? ౪౮౩

కం. రతనంబు శ్రీవివేకుం;
 డితరబుధులు గులకరా లిసీ! మతసభలో;
 రతనము లితరులునగుచో
 నతఁడు * "కులీనక" రతనమయగు నిక్కముగక. ౪౮౪

* ప్రపంచమందలి రత్నములన్నిటిలోఁబెద్దది 'కులీనక' రత్నము. ఇది ౩౦౧%
 కేరటతూకము గలది.

గీ. వేయునేటికి ? బాశ్చాత్యవిజ్ఞకోటి
వారి శుశ్రూషఁగావించి వ్రాల్చి శిరసు
వారివిద్యలుగఱచుటే వాంఛనీయ;
మందుకై బోధకులఁబంపు టర్హా” మనుచు. ౪౦౫

చ. “నలునదియొండ్రనాఁడు మత
నాయకులైన భవాదృశార్థ్య లీ
స్థలమున నిట్లు క్రైస్తవ ను
తంబు విమర్శమొనర్చియున్నచో
శిలలను రువ్వియో ? శిరసు
ఛిన్నమొనర్చియొ ? కాల్చివేసియో !
నిలువునఁ జంపియుం”దని య
నెఁ బుధుఁడొక్కఁడు డాసి స్వామితోఁ

కం. “స్వమతాహంకారోన్మా
దము నరనరముల జితించి తప్పితిరుగు ప
శ్చిమసీమఁ జికిత్సింపఁగ
నమోఘునైద్యుండవీనె !” యని యొక్కఁడనెఁ. ౪౦౬

గీ. సభ్యరంజన మొనరింపఁజాలనట్టి
వక్త్రపన్యాసమును వీడి బయలికేగు
పారిషద్యులఁగని సభాపతి వచించు
“వేఁచుడి ! యుపన్యసించు వివేకు”డంచు. ౪౦౭

గీ. “అయిదునిమిషాల తడవె మాటాడు”ననిన
గొణుగుకొంచేదో? పక్షపై నణుగుకొంచు
నయిదుగంటలు వేచియుం ద్రతనికొఱకు
వినరుకొంచును నా మండువేసగితటి.

౪౫౯

౧౪ అమెరికాదేశ పర్యటనము

కం. మతసభలోఁ బ్రాపించిన
ప్రతీతినింగాంచి స్వామ్యపన్యాసములకు
ఇతరత్ర యేఱుపరచిరి
మతిమంతులు గొందఁ టొక సమాజముపేరకు.

౪౬౦

చ. అనుకొనె స్వామి” యయ్యెమెరి
కాదిక పశ్చిమసీమలకు సనా
తనమతధర్మత త్వమును
దానఁ బ్రచారముసేయవచ్చు” నం;
చనుకొని రాసమాజగతు
లా మిషచే ధనముంగడింప వ
చ్చుననుచు; స్వార్థబుద్ధు లవి
శుద్ధులు పశ్చిమఖండమానవుల్.

౪౬౧

గీ. అమెరికాదేశమందు ముఖ్యాతిముఖ్య
పట్టణంబుల నన్నింటి స్వామి దిరిగి
సరసనాతనధర్మ ముపన్యసించి
మోహముండ్రుంచి పారి యపోహ లడచె.

౪౬౨

కం. పలువురు క్రైస్తవ గురువులు
 గల యొక సభయందు నమెరికాఖండమునకు
 బిలువబడి స్వామి చని యటు
 దులిపివయిచె హైందవమతదూషకుల నిటుల్. ౪౯౩

శా. “మీరల్ క్రీస్తుమహాత్ము శిష్యులరు మే
 లేల్ ; మీ మతాచారముల్
 చారిత్ర్యంబులు రొచ్చుగుంటల పరీ
 క్షంజేయ ; మా భారత
 క్షారంగంబు మరమ్మతుం జలుపు సా
 క్షా ద్వేషదూతల్వలె
 నోరుకొవాయయు లేని జానపదులకొ
 మోసించి లోకగొం ద్రినీ ! ౪౯౪

చ. గుడికడనిల్చి మీదుమత
 కోవిదు లచ్చటి కేగుదెంచుచుం
 జెడి జనసంఘమాఁపి “గమ
 నింపుడు ! విగ్రహపూజసేసి మీ
 ర్చెడుదురు ; నారకంబునకుఁ
 జేరుదురందురు ; మాదు వేల్పులకొ
 గుడులను , వేదశాస్త్రముల
 గ్రుక్కను ద్రిప్పక తిట్టుచుం ద్రొగిన్.

కం. పరనిందయు, నాత్మస్తుతి,
యరయఁగఁ గులవిద్యమీకు ; నా శాస్త్రమునక
బిరుదులుగాంచినవా ర్మత
గురువులు ; లోకోద్ధరణమే గుటికాఁబోలుక. ర౯౬

గీ. ఏల? ప్రేలేత్తిచూపుఁడా! యెవ్వఁడేని
మైందవుండొక్కఁ డీగడ్డ కరుగుదెంచి
మిమ్ము విమృశించినాఁడే? నమ్మెదము మేము
క్షోణి “శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణ” యటంచు ర౯౭

ఆ.వె. కత్తిదూసి నెత్తుకాల్వలు గట్టించి
కాదె? మీరు ఖండఖండములను
బ్రాహ్మకఁజేసితిరి; భవస్మృతంబునఁ బ్రేమ
సహసములకుఁ గలదె స్థలము నిలువ ? ర౯౮

మ. పతితోద్ధారముపేరుపెట్టుకొని సం
పాదించి యీసేమ ద్ర
వ్యతతిం గ్రీస్తుమతప్రచారమునకై
యద్దాని వెచ్చించి భా
రతదేశంబునఁ “జీల్చియేలుఁ”డను మీ
రా ధర్మముం గార్యరూ
పత నొందితచుచునుంటి; రా జనులు చూ
పకమాపయిక ద్వేషముక. ర౯౯

ఆ.వె. ఓనమాలురాని, యోబయ్యలకు నెర
గొలిపికాదె? మీరు గలుపుకొందు;
పాలకులును మీదు వంశస్థులగుటచే
సాగివచ్చు మీదు నాగడంబు.

౫౦౦

కం. శ్రుతియు క్త్యనుభవములచే
మతపీఠులతోడఁబోరి మార్చెను దొలిఁ ద
స్మృతమును శంకరుఁ; డీరలు
వెతకి నిరక్షరుల మార్చి వేతురు సరియే!

౫౦౧

కం. హిందూమహాసముద్రము
నందుంగల యడుసుదీసి యా మీపై మే
మందఱమువేసినను మా
యందలి మీచేయుద్రోహ మడఁగదు చుండీ!

౫౦౨

గీ. ఎంతవిద్వాంసులైన మీ రిక్కతమునఁ
గారు నిజమైనక్రైస్తవుల్ కారు! కారు!
పరమతద్వేషమును గ్రీస్తు గఱపినాఁడె?
అతఁడు జీవించియున్న నేమనితలంచు?

౫౦౩

కం. నిజముగ మీయాచార్యత
“సజీవమయి యుండవలయు” నవిదలఁచితి రే
ఋజుగతి మతప్రచారముఁ
బ్రజలకుఁజేయుండు! సవ్యపథమున మనుఁడా!”

౫౦౪

మ. అనుచుం కైస్తవదేశమధ్యమునఁ కైస్త
 స్తాచార్యసంసత్థులిం
 బెనుభూతం” బిదినాఁగ నిర్భయముగా
 నిశ్చంకగాఁబల్కి యి
 ట్ల నె; “నే నిచ్చకమాడ; నున్నయది యు
 న్నట్లందు మోమోటలే
 కను; దప్పించినవానినిఁ సఖునిఁగాఁ
 కైకొందు మాహైందవుల్” ౫౦౫

కం. సుడిగాలి ధూళిరేఁపిన
 వడువునను వివేకుఁడిడు నుపన్యాసమునఁ
 గడుఁగడు నుక్కిరిబిక్కిరి
 పడిరి మతాచార్యు లా సభారంగమునఁ ౫౦౬

కం. విని దీనిఁ గొంద టుత్తమ
 జనులెద సిగ్గిలిరి; పరు లశక్తతయును దు
 దుర్జనతయుఁగలవారగుటను
 ఘను నాతని బ్రువ్వఁ దిట్టఁగాఁ గడఁగి రిసీ! ౫౦౭

కం. అతనిపయి వేయఁబూనిరి
 మతకరిపూఁబోండ్ల వాని మనికి కనిపి కు
 త్పితమతులగు నామతగురు
 హతకులు నీలాపనింద లనవధికముగాఁ. ౫౦౮

కం. కుక్కలు మొఱిగిన నేనుఁగు
 లెక్కింపనిచంద మెద నిలిపి దూషణముల్,
 ధిక్కారములు, గణింపక
 ముక్కుకుసూటిగ నతండు పోవుచునుండెన్ ౫౦౯

గీ. ఆ యుపన్యాససంస్థకు నధికధనము
 స్వామ్యుపన్యాసములచేత వచ్చుచున్న
 దొంగ లెక్కలు సూపి యాదొర లొసంగి
 రందు నాలవవంతె యాయతివరునకు. ౫౧౦

కం. తెలిసికొని వారియన్యజుతఁ
 దొలంగి యాసంస్థనుండి దూరంబుగ, న
 ర్మిలి నుచితమొనఁగుచుండెను
 వలసినవారలకుఁ దా నుపన్యాసములన్. ౫౧౧

కం. ఎచ్చటవిన్న వివేకుని
 ముచ్చటె ! యెచ్చటఁగన్న బూజ్యతముని భా
 స్వచ్చితములే గోడల ;
 మెచ్చెడివత్తికలె నాఁ 'డమెరికా' యందున్. ౫౧౨

చ. పలువురు శిష్యులై యతని
 వద్దను బాసికపట్టువైచి భూ
 తలమునఁగూరుచుండి యమి.
 తంబగుభక్తియు శ్రద్ధయుం దగన్

గొలుచుచుఁ బాఠముల్ చదువు

కోఁగఁదొడంగిరి యాత్మవిద్యలో;
సలఁతితటికొ నుశిక్షితుల

నాతఁడొనర్పఁగ నైరి పండితుల్. ౫౧౩

గీ. ఆబుధుఁడు గుడజహ్నికాన్యాయమునను
దెలుపు దుర్గ్రహవిషయముల్ తేట తెల్ల
హాస్యమధురోక్తులనుముంచి హర్ష పఱచు;
చతనిబోధన మద్వితీయం బటండ్రు.

౫౧౪

గీ. అమెరికాలోని స్వామి జయారవంబు
పిక్కటిలె మాఱుమోఁగుచు దిక్కులెల్ల
స్వసుతు వైభవముంగాంచి భరతమాత
విడిచె నానందబాష్పంబు లెడఁదగరఁగ.

౫౧౫

కం. మదరాసుపత్తనంబునఁ
బెడపెద్దలు గూర్చిసభ వివేకానందుం
బదిఁబదిగఁ బ్రశంసించిరి
తదీయమతసేవకొనఁగి తగ జోహారుల్.

౫౧౬

కం. కలకత్తానగరంబునఁ
బలువురుపండితులుఁ బ్రాడ్వివాకులు, నుద్యో
గులుఁ, బత్తికాధిపతులును
సలంకరించి రొకసభఁ దదర్శార్థముగాక.

౫౧౭

కం. “భూనుతయశస్వికి, వివే

కాసందస్వామికి, మహాపూజ్యనికి

మానితసనాతనమతా

ఖ్యానకదుందుభికి నివియె ! సాష్టాంగంబుల్.

౧౧౮

శా. స్వామీ ! కై స్తవలోకమధ్యమున నా

స్మాకీనహిందూమత

ప్రాముఖ్యంబు సహస్రకంఠములతో

వ్యాఖ్యానముంజేసి త

ద్ధీమత్సంఘము బుద్ధిమార్చిన భవ

త్కీర్తుల్ శ్రవణపేయముల్;

సామోదం బభినందనంబులను మీ

కర్పించుచున్నా మిగో !

౧౧౯

మ. మనకు సభ్యతలే; దధిపతిత మా

స్మాకంబు సంఘంబటం

చు నవాచ్యంబులు పెద్దవాగెడు ప్రతి

చ్యుల్ పాసి దృగ్దోష మా

ననముల్ వ్రాల్చిరి నీప్రబోధమున; ధ

న్యత్వంబుఁగాంచెన్ నినుం

గని శ్రీభారతమాత; నీయనుజులై

గర్వించు మేము సుధీ !

౧౨౦

కం. తనుగనఁజాలక విశ్వం
 బునుగనఁగయతించు నెడ్డెఱ్ఱముఁకకు దయతో
 ననఘమగుదృష్టి నొసఁగిన
 మనీషిచంద్రా ! యివే ! నమస్కారంబుల్. ౧౧౦

గీ. అర్థమతథర్థసంప్రదాయములఁ బెరిగి
 తదవలంబంబు విడిచిన హైందవుల కీవు
 నాయకతఁబూని యార్హ ఋణంబుఁదీర్చు
 జాగరూకులఁజేసితి స్వామి ! జేజె. ౧౧౧

గీ. అర్థకామైకతత్పరం, బాత్మమాని
 యయిన పాశ్చాత్యఖండమిం కనవరతముఁ
 బ్రాచ్యఖండంబునొద్ద, ఛాత్రక మొనర్చు
 సాఁగు; నీయధమర్ణు లీజాతివారు. ౧౧౨

గీ. మీసదుద్యమ మెల్లభూమితలంబుఁ
 బ్రాఁకి శాఖోపశాఖలై వర్ధిలంగ
 స్వామి ! దీర్ఘాయురారోగ్యభాగ్యము లిడి
 చెలఁగి విశ్వేశ్వరుండు రక్షించు మిమ్ము. ” ౧౧౩

కం. అనుచు న్నభినందనలే
 ఖ నైకకంఠ్యముగ వ్రాసి కడుబుత్తిని పా
 రనిపి రమెరికాఖండ
 స్థ నభోమణియైవెలుంగు స్వామివరునకుఁ. ౧౧౪

కరి. పలువురు హిందూ దేశపు

నలుమూలలనుండి సదభినందనశత మి

ట్టులెపంపిరి ; పత్రికలుం

దొలిపుట నింపెను జోహార్లతోడనే ప్రీతిక.

౧౯౧౬

మ. పొరి నాపశ్చిమఖండదేశ విబుధుల్

పుంఖానుపుంఖంబు పం

పిరి యాహ్వనము లామహామహుని వా

క్వీయూషముంగ్రోల నా

తురులై ; స్వామియు నుద్దిధీర్షవయి యు

ద్యోగించి తద్యాత్రకై

చరియించె న్నగరంబులుం, బురము, ల

శ్రాంతంబుగాఁ బల్లెలుక.

౧౯౧౭

గీ. ఇసుకవేసిన రాలక యెల్లవేళఁ

జుట్టుకొనుచుండ చుట్టినచూఱఁగ్రోల

స్వామియుపదేశదివ్యవాచామృతంబు

వీర వారన; కాతండు విసువుగొనఁడ.

౧౯౧౮

మ. ఒకరా ? యిద్దఱ ? ముగ్గురా ? నలువురా ?

యూరూర వేవేలు స్వా

మిక్రపం గ్రైస్తవధర్మమువదలి సా

మీచీన్యసంపాదివై

దికధర్మంబును బూని తత్పదయుగాం
 తేవాసు లైరన్న, బం
 ధకషా లాఁతిమతంబు; హిందుమత మే
 తన్నోక్షకంబై తగున్.

౫౨౯

గీ. మతమునేకాదు; వారు నామములు, వేష
 ములును మాఱిచికొనిరి సమూలముగ నె;
 మాఱి హృదయంబై యెయ్యది మాఱిపోదు?
 అదియ మాఱుట కష్టసాధ్యంబుగాని.

౫౩౦

గీ. నా స్తికులు, క్రైస్తవులును, మానసికశాస్త్ర
 వేత్త, లజ్ఞేయవాదులు, భిన్న భిన్న
 ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞు లాతనివాదమునకు
 సంజలిఘటించి యయిపోయి రా స్తికులుగ.

౫౩౧

కం. వాదింపవచ్చి యయి త
 త్పదాక్రాంతండు క్రైస్తవమతాచార్యుం
 డాదినమునుండి శుశ్రూ
 షాదులఁగావించె శిష్యుడై స్వామి కొగిన్.

౫౩౨

ఆ.వె. స్వామిశో నొకండు చర్చింపఁగావచ్చి
 చదురులేమిఁ ద్రొకినిఁ జదికిలఁబడి
 గుండెజాఱి, నాలుకెండ, మంచముఁబట్టి
 బ్రదికెఁ జావుదప్పి తుదికి నెట్లా !

౫౩౩

గీ. స్వామిసందేశమాలించి వానిఁగొలిచి
యాత్మవిద్యోపదేశంబునంది తుదికి
సన్న్యసించిరి స్త్రీపుంసజనులుగొంద;
ఁజ్ఞతములభించెనేని స్పృహంబుగలదె? ౫౩౪

కం. తదుపన్యాసశ్రవణముఁ,
దదీయసాన్నిధ్యవృత్తిఁ, దచ్చిష్టత్వం
బాదపుటయుఁ బ్రజలు దలఁచిరి
యదృష్టఫలమేయటంచు నా ఖండమునన్. ౫౩౫

గీ. అతని సన్నిధియందున్న నతని దివ్య
బోధ లాలించుచున్న, స్త్రీపుంసగణము
దివ్యలోకంబునందువర్తిలుచు గొందు
రద్భుతంబు నతీంద్రియంబగు సుఖంబు. ౫౩౬

కం. ఎక్కడిపశ్చిమఖండం ?
బెక్కడిప్రాక్కాలికంబు హిందూమత ? మె
ట్లెక్కెనొ ? గిరిశృంగముపై
కెక్కినచదంమునఁ గ్రిందియేఱబ్రముగన్. ౫౩౭

మ. తమ ప్రాబల్యము నాఁడునాటికిని
విద్యనృండలంబందు క్షీ
ణముకాఁజొచ్చె; మతోద్యమార్థము వదా
న్యత్వంబు లోపించె లో

కమునక; రాబడిదగ్గె; క్రైస్తవగురుల్
గగ్గోలుపాటొంది స్వా
మి మహత్త్వంబున మచ్చదే దెగి రిసీ!
మిథ్యాప్రవాదంబులక.

౫౩౮

ఆ. వె. లోకబాంధవుని విలోకింపజాలక
గుహల నణగియుండు గూబలనగఁ
గట్ట! యెదురుపడక క్రైస్తవాచార్యులు
చాటుమాటులందు నణుగుచుండు.

౫౩౯

ఆ. వె. మాటలాడకుంటే మందని స్వామి ప్ర
త్యుత్తరింపబోడు దూషకులకు
సంతరదుల గెలిచినట్టివాఁ డెవ్వండు
సరకుసేయు బాహ్యశత్రువులను?

౫౪౦

౧౫. లండన్ సమాగమము

గీ. అమెరికాలోని స్వామి డిండిమముమోత
వినికి “లండన్” మహాపురీ విజ్ఞానము
అతని దరిసింప, దద్బోధ లాలకింప,
నట్టులను సాచియుండి రాహ్మనమంపి.

౫౪౧

సీ. “ ఈ దివ్యపూరుషుండే? షికాగోపురీ
మతసభానాయకమణి యనబడె; ”
“ ఈ జగాజెట్టియే? యీ మనక్రైస్తవా
చార్యులపాలి చిచ్చుఱిపిడుగట ”

“ ఈ మహాభాగుడే? యెలప్రాయమందు న
స్థలితవృత్తబ్రహ్మచారి యనిరి ”

“ ఈ పుణ్యమూర్తియే? యిల నరాకృతిఁగొన్న
చదువులవేలుపుఁజాన యంట ”

ఆ.వె. “ ఈ మహాత్ముకుండె హిందూమతాచార్యుఁ? ”

“ డీ ఘనుండొకో? యమోఘవక్త ”

యనుచు నోడదిగిన యా వివేకానందుఁ

గనులపండువుగను గనిరి ప్రజలు.

గీర ౨

కం. అతనికిఁ దత్పరులు స్వా

గతంబు నర్పించి పూజఁగావించి సుసే

వితునింజేసిరి ; “ అభ్యా

గత స్వయంవిష్ణు ” వన్న కథ సరిదాఁకన్.

గీర 3

శా. మాయావాదముఁగూర్చి, ముత్తైఱిఁగు క

ర్మంగూర్చి, యోగంబునుం

ప్రేయశ్శ్రేయములం గుఱించియు సగం

భీరంబు పాశ్చాత్యదే

శీయుల్ మున్ విననట్టి యంశములు భా

షించె న్నుపన్యాసమం

దాయా క్రైస్తవ హైందవీయమత

సిద్ధాంతంబులన్ విప్పుచున్.

గీర ౪

కం. అడిగినప్రశ్నలకిడు నా
తఁడు ప్రత్యుత్పన్నబుద్ధిఁ దగిన సమాధిఁ;
బిడివాదమునకు దిగెనా?
పడుపాటులు బ్రహ్మకెఱుక ; పలుకం దరమే ? ౫౪౫

కం. ద్యుతి నలుగడఁజిమ్మెడు వై
ద్యుతదీపసహస్రకంబు శ్రోవ వెలుంగున్
యతిచంద్రుండు సభాంతః
స్థితుఁడయి సభ్యుల కుపన్యసించుచునుండన్. ౫౪౬

కం. తదుపన్యాసపరంపర
పదింబదిగ నాఁగఁదొడఁగెఁ ; భామరులును స
మ్మదితాంతఃకరణుల ; త
ద్వదావదుని కౌశలం బవన్న్యంబుగదా ! ౫౪౭

కం. దొలుతటి గురుకులమందుం
బలె నాండురు, మగలు, నేలఁ బద్మాసనులై
కొలువందొడఁగిరి ; పాశ్చా
త్యలోకమును స్వామి సలిపె నధరోత్తరమున్. ౫౪౮

కం. జనసంఖ్యపెరగఁదొడఁగెను
దిసదినమును స్వామిసభలఁ దెప్పలఁదేలన్;
వినఁబడియె నతనినామమె
వనముల, వీధులను, విడిదిపట్టుల, నిండ్లన్. ౫౪౯

కం. ప్రకటించెను వార్తాప
 త్రిక లాతనియమ్భతోపదేశములను, ద
 త్సకలోదంతములను, విడు
 వక యొకటియుఁ బూసఁగ్రుచ్చుపదిగిఁ బొగడుచున్. ౫౫౦

మ. చుత్తిసం దేశముఁ బ్రత్యహంబు విను చా
 హ్లాదించి “ మిన్ మార్గెరెట్ ”
 సతి విద్యాధనశీలసంపదల కా
 స్థానం; బుపాధ్యాయి; య
 ర్పితముంజేసి సనాతనార్ష మత సం
 వృద్ధ్యర్థమై స్వామికిన్
 సతృణంబాత్మధనంబు, శిష్యయయి దీ
 క్షంబొందె మోక్షేచ్ఛతోన్. ౫౫౧

కం. నామకరణంబొనర్చెను
 స్వామి ‘నివేదిత’యటంచుఁ బ్రస్తుతయగు సా
 ధీమణికి; నామె భగవ
 త్కామినియై తను నివేదితంజేసి కొనెన్. ౫౫౨

ఆ.వె. విడువలేక తన్ను విడువ లండ్ కోపౌరు
 లమెరికాకుఁ దిరిగి యరిగె స్వామి
 ఆత్మదర్శనంబు నర్థించు ‘ హరిదాసి ’
 ముఖ్యశిష్యతతి సముద్ధరింప ౫౫౩

కీ. అమెరికాదేశ విశ్వవిద్యాలయముల
స్వామి యాహూతుడయ్యె నుపన్యసింప;
విని యువన్యాస మాతనివేడికొనిరి
ప్రాచ్యతత్త్వోపదేశకపదవిగొనఁగ

౫౫౪

కం. పిలువఁబడి మరల మరల
న్నొలికించెను రాజ,భక్తియోగంబుల నీ
ట్టలముగ బోధాసవమును
బలుసంస్థల; స్వామిఁ దేనెపట్టనిరి జనుల్.

౫౫౫

కం. మొదలిడి కఱపందొడఁగెను
వదలినపుటనుండి క్రొత్తపాఠంబుల నొ
ప్పిదముగ శిష్యావళికిం;
దదభ్యుదయకాంక్షఁ బ్రార్థనముసేయు గురుల్.

౫౫౬

కం. కనుచుం గ్రమ్మఱఁగ్రమ్మఱఁ,
బునఃపునము వినుచు నతనిబోధలు, ఛాత్రుల్
తనిసియుఁ దనియరు మది ధా
త్రిని శ్రేయసికేసత్యప్యతే?'' యండ్రు గదా!

౫౫౭

కం. గేహేశూరులు బళిరా!
గేహేనర్దులును నయిరి కీర్తిస్తుమతగురుల్
బాహుబాహి నెదుర్కొన
సాహసమెదజాఱ స్వామిసాన్నిధ్యమునన్.

౫౫౮

కం. “ అనుభూత్యాచరణంబులు
 వినా కఱపుచున్న క్రైస్తవీయగుదుల క
 న్నను లెస్స యవ్విగల యీ
 ఘనుండు శ్రేష్ఠుడని పత్రికలు స్తుతియించెన్. ౫౫౫

౧౯. కేంబ్రిజ్జి (అమెరికా) మహిశాసంఘాభినందనము.

గీ. అమెరికాఖండ “ కేంబ్రిజ్జి ” యందు స్వామి
 చని యుపన్యాసమొసఁగె స్త్రీసమితియందుఁ
 దమిని హిందూపురంధ్ర యాదర్శములను
 వారలాలించి యద్భుతంపడి స్తవింప ౫౬౦

కం. మఱునాఁడు సభ్యురాండ్రం
 దఱు స్వామిని గౌరవించి తనియక దానక
 బరిపూర్ణభక్తి భువనే
 శ్వరీ'మహామాత కిట్లువ్రాసిరి లేఖక. ౫౬౧

శా. “ మేరీమాత కుమారత్నమును స్వా
 మిక్ లోకకల్యాణకా
 ర్యారంభార్థము కీర్తిస్తానింగనినయ
 ట్లత్యంతపుణ్యాన దే
 వేరీ! కాంచితి దివ్యమూర్తియయి పృ
 థ్వీరత్నమై, సర్వలో
 కారాధ్యుండయి శ్లాఘ్యుడై తగు వివే
 కానందునిం బుత్రునిక్ ౫౬౨

కం. దరిసించి, యా మహామహు

కఱపులు విని, దేవదూతగా ననుకొని, శి

ష్యుటికంబు సేయుచుంటిమి

తరింప ; నీకతన మేము ధన్యల మంబా !

౫౬౩

కం. తానకసుతుమూలంబునఁ

గావించెడు లోక సేవఁగని భగవతి ! నీ

పావనపదపద్మములకు

మావిధి యందుము నమస్సమర్పణ మిదిగో !

౫౬౪

గీ. తల్లి ! “హిందూపురంధ్ర యాదర్శము”లను

స్వామ్యుపన్యాస మాలించి సత్యముగను

నీచరిత్రంబె యంచుఁ జింతించినాము

స్వామి రోమాంచహర్షబాష్పములఁబట్టి.

౫౬౫

ఆ.వె. పుత్రవతివి నీవ భువి వివేకానందు

కతన ; మాతృమంతుఁ డతఁడ జనని !

వేల్పుటాపునోలె విబుధార్ఘ్యవైన నీ

కతన ; మిమ్ముఁబట్టి క్షితియు ధన్య.

౫౬౬

కం. నీపెంపకము మహత్త్వమొ ?

నీ పుణ్యాశీఃఫలంబా ? నీ దివ్యతయో ?

నీ పుత్తుఁడు నీరాజన

దీపంబై వెలిఁగె భూమిదేవి కరమునన్.

౫౬౭

౩. వె. అందుకొనుము ! మాత ! అస్మదర్పితము కృ

తజ్ఞతాపురస్కృతంబునైన

వందనాళి ; మాకు నందింపుమీ ! దివ్య

జీవనంబు గలుగ దీవనంబు. ”

౫౬౮

౪. అమెరికాయందు స్వామియుద్యమము సాగె

మూడుపూలాలుకాయల పోలుపురోడ;

సరవిఁ జదలంతు నార్వవిజ్ఞానమందు,

హేంద్రపులయంచు బూజ్యత్వ మద్భుతముగ.

౫౬౯

౫. స్థాపనముసేసి “ న్యాయూర్కు ” పట్టణమున

స్వామివర్చ్యుండు వేదాంతసంఘ మొండు

అచట వేదాంతపాఠ, ప్రవచన, మోక్ష

పథగ వేషణ, మతసహత్వములమర్చె.

౪౭౦

౬. దరిసింప మరల “ లండన్ ”

పురజను లాహ్వానమంపఁ బోయెను ; శిష్యో

ద్ధరణంబు, జగత్తేమం

కరకార్యారంభ మివియె కద ! లక్ష్యంబుల్.

౪౭౧

౭. ఆరంభించెను స్వామి పాఠములు వే

దాంతంబునన్ ; మెల్లగా

వారిం గన్గొని వీరు, వీరిఁగని వా

ర్వార్వచ్చి భూమిష్టులె

తా రబ్రంబుగఁదాల్చి తొక్కల నమాం
తం బభ్రమార్గంబునన్
సౌరావాసము కేగుచున్నటులె చిం
తంజేయుచుం ద్రత్రటిన్.

౫౭౨

గీ. కర్మయోగంబు, జ్ఞానయోగంబు, రాజ
యోగహతయోగములు, భక్తియోగకథలుఁ,
బాటఁబాడిన యట్లె యుపన్యసించె
విజ్ఞఁ డాతండు ; కొట్టినపిండిదెల్ల.

౫౭౩

గీ. తివిరి పాశ్చాత్యతత్త్వశాస్త్రీయ, హిందు
తత్త్వశాస్త్రీయవిషయ సిద్ధాంతములను
ద్రాసునం దూఁచి తత్తారతమ్యములను
స్వామి సభ్యుల నిర్ణయింపంగ నడుగు.

౫౭౪

గీ. స్వామ్యుపన్యాసములు పెద్దవరదల వలె
ముంచివేసెను లండనుపురజనంబు;
నలజడి జనించె వారి హృదంతరముల ;
విపరిణామంబు గలిగె జీవితమునందు.

౫౭౫

కం. ఆతని సందర్శనమును,
నాతనితో ముచ్చటించు, టాతనితో సం
గాత మొనర్చుటయుఁ, బ్రజా
వ్రాతంబు విశిష్టపుణ్యఫలమని తలఁచెన్.

౫౭౬

చ. వదలిరి బేరసారములు

వర్తకు ; లిండ్లకుఁ బెట్టి తాళముల్
కదలిరి పిల్లజెల్లగొని

కాంతలు ; బాలురు పేడి రాటలక
ఉదయమునందు సాయమున

యోగివివేకుని బోధలక వినక;

దదమృతపానలాలసమ

నస్కుల కన్య మిలకరుచించునే ? ౫౭౭

కం. శతవృద్ధగు 'మాక్కుల్లరు'

యతి నామంత్రింపఁబోయి యాంగ్లంబునకుక

శ్రుతు లనువదించిన మఱొ

మతి యాతనిచేతఁ బెద్దమన్నన లందెక. ౫౭౮

కం. ఇరువురును జ్ఞానవృద్ధులె;

యిరువురుఁ దా త్వికులె; వారి యాకూటమి సుం

దరమయ్యెను రత్నముతో

ధర రత్నముగూడుకొను విధంబున బళిరా ! ౫౭౯

కం. చనె నంత స్వామి * 'ప్యారి'కి

'జినివా'కు న్న చటుగదలి "స్విజ్జర్లాండుం"

గని పిమ్మటఁజేరెను "జ

ర్మని"కి "డో"యిసను" బుధుని మన్నన లందక. ౫౮౦

* "ప్యారిస్" లోని 'స్' కారము మాకాక్షరము (Silent letter)

మ. తను స్తోత్రించు యతీంద్రుతోఁబలికే నర
 తన్ “ఁడోయినన్” పండితుఁ
 “డనఘా ! హైందవు తొరసుల్ నిగమవి
 ద్యారాశి; కస్మాదృశుల్
 వినుమీ ! డత్తులు; పంచమాంశకమే ప్రా
 ప్తించుంగదా ! మాకు; నొ
 య్యన వేయేండ్లు తపంబొనర్చినఁ జత్తు
 థాంశంబునున్ రాదుగా !”

గీ॥౧

ఆ.వె. బ్రహ్మరథముఁ దనకుఁబట్టినయట్టి “ఁడో
 యినను” పండితునకు నొసఁగి ముదము
 విడువలే కతండు వెంబడింపఁగ స్వామి
 మరల లండనునకు నరుగుదెంచె.

గీ॥ ౨

ఆ.వె. అతఁడువచ్చినట్టి యానాఁడు ‘లండను’
 పౌరజనము దలఁచేఁ బండువుగను
 దప్పిగొన్నయట్లు దదోభధనములకుఁ
 బరుగువాఁడె దొంటికరణి బత్తి.

గీ॥ ౩

కం. మరల నుపన్యాసంబులు,
 మరలం బోధనలు, మరల మరలం బ్రశ్నో
 త్తరములుఁ స్వామిప్రయత్నం
 బరయఁగఁ బ్రతివాని మోక్షమందించుటయే.

గీ॥ ౪

కం. కని తనయుద్యమ మెంతే
గొనసాగుచు వేరుదన్నుకొనఁ బశ్చిమ భూ
మిని, స్వామి పయనమయ్యెను
దన మాతను మాతృభూమి దరిసింపంగఁ.

౫౮౫

మ. తనవేదాంతమతోపదేశములచే
తఁ లోకముఱ్ఱుఁత లూఁ
పి నివ ర్తించి తదీయదృక్పథముఁ దె
ల్పిం దత్వజిజ్ఞాస నా
త్మను బుట్టించె; విచిత్రవృత్తమిది; ప్ర
త్యగిక్ష్వాహంబుఁ దూ
ర్పనకుండ్రిప్పిన ప్రాజ్ఞ చంద్రుఁడు నరేం
ద్రుం డర్చనీయుం డిలఁ.

౫౮౬

గీ. తెలిపి తనయాశయంబు శిష్యుల కతండు
పయనమునకు ముహూర్తనిర్ణయ మొనర్ప
నదలి ప్రేపల్లె మధురకుఁ బయనమైన
శౌరినింబోలె గాంచిరి పౌరులెల్ల.

౫౮౭

౧౭. లండనువీడ్కోలు

ఆ.వె. ఛాత్రపుంగవుండు 'స్టర్లి' మహాశయు
యాజమాన్యమునను యతివరునకు
వీడుకోలొసంగ విపులసన్నాహంబు
నాగరాళి యొక్కనాఁడొనర్చె.

౫౮౮

మ. కమనీయంబు వితానమంటప మలర

కారంబుఁ గావించి, ధూఁ
పములక్, దీపములక్, మనోహరముగా
భాసించి, పూఁదోరణలో
ప్రముఖద్వారములందుఁగట్టి యొకసౌ
వర్ణాసనంబందు స్వా .
మి మహోత్సాహతఁ గూరుచుండ నిడి రు
స్థిలింప హస్తధ్వనుల్ .

గీ.౯౯

కం. విభనోపేతము, దివ్యం

బభూతపూర్వమగు నా సభాంతరమందున్

అభినందనపత్త్రంబును

సభాపతి పఠించె నిలిచి 'స్తరి' బుధుఁ డిటుల్ .

గీ.౧౦

కం. “శ్రీమహాసీయగుణా! ఉ

ర్వీమండలమండనా ! వివేకానంద

స్వామీ! సర్వప్రేమీ !

గోమీ! గ్రహీయింపుమీ! యిగో! మాప్రణతుల్ .

గీ.౧౧

చ. దినదినవర్ధమానమయి

దిక్కుల శాఖలు విస్తరిల్లఁగా

ఘనముగ నేలవేరులు ది

గన్ బ్రబలంబగు మాదు సభ్యతం

గొని తగ నాత్మవిద్యయను

గొడ్డలిపెట్టులువేసి చేసిచే

దనమును, దివ్యజీవనర

థంబున క డ్డెడలించి తో యతీ! ౫౯౨

గీ. యుగయుగంబులనాటి; దనూహ్యమైన
యాదిగల దార్ష సంస్కృతి యార్యమిశ్ర!
'ప్రాతది పసిండి'యను మేలిపలుకు మాకు
ననుభవమునకువచ్చె నీదైన దయను.

౫౯౩

గీ. బుద్ధభగవాను నెల్లరు పూజసేతు
“రాసియా జ్యోతి” యంచు ; మహాత్మా! నీవు
శోభమానుండ వల'జగజ్యోతి'నాఁగ
నగు స్వభావోక్తియిది; కాద యతిశయోక్తి

౫౯౪

ఆ.వె. నేలవిడిచి సామునెఱపుచు గడపైని
నెక్కి తాండవించు నీప్రజలకు
నీవు “బ్రహ్మవిద్య యిదిగాద” “యిది”యంచుఁ
దెలిపి గర్వముడిపితివి మహర్షి !

౫౯౫

కం. వడఁగొన్నయట్టి వారల
కెడినీరన జీవయాత్ర నెంతయుఁదాపం
పడు మాదృశులకు దేవా!
ఇఁడె గడునూఱటఁ ద్వదీయహితబోధనముల్

౫౯౬

కం. నీమేలు మఱువఁజాలము

స్వామీ! కైకొంటి మమ్ము ఛాత్రులఁగా; మీ
భూమికి మాభూమికిని

క్షేమంకర! కట్టినావు సేతువు నడుమన్

౧౯౭

గీ. లోకబాంధవు భాతి సుశ్లోక ! నీవు

పూర్వపశ్చాద్ధగోళముల్ పొందఁబెంపు

నిలిచి పర్యాయమున వాని వెలుఁగఁజేసి

తమముఁబాపుము దివ్యబోధమున సతము.”

౧౯౮

మ. పెరలుం బల్వు రొకల్లోకఘ్నగ సభా

వేదీతటి నిల్చి “స్వా

మిరుణం బెట్టులుదీర్పఁజాల”మనుచున్

“మేమింక నేరీతిఁ దం

డిరినిం బాసినయట్టి యర్భకుల మా

డ్కిన్నుందు?” మం “చెల్లరుం

బరిదేవించుచు స్వామి నాఁపు”డనుచున్

భాషించి రుద్రాబ్జమృతై

౧౯౯

చ. పలుకుచు బల్కు చొక్కఁడు స

భాస్థలి నిల్చి యెలుంగు రాల్పడన్

బలుకఁగ రాక పైపలుకు

మానె సగంబున; నాఁచి యాఁచి యె

ట్టులూ! యొకరుండు, వాక్కులఁగ

దుం దడఁబాటువహించు చొండు, మా
టలఁదునియించుకొం చొకఁడ

టన్ స్వకృతజ్ఞతఁ దెల్పిర త్తటిన్ ౬౦౦

కం. ఒక కన్నానందాశ్రువు,

లోకకను దుఃఖాశ్రుకణము, లొలికింపంగా

సకలజనంబులు స్వామికిఁ

బ్రకటించిరి తమజోహఁ ర్లపారపుభక్తిన్

౬౦౧

గీ. తదభినందనపత్త్ర మాతఁడు గ్రహించి

సభ్యకరతాశనాదముల్ చదలుముట్ట

శాంతరసమొల్కుచున్న యాస్యమున నిలిచి

శిష్యవత్సలుడై వచించెను సమాధి.

౬౦౨

కం. అనుకొన్న ముహూర్తంబున

జనవంద్యుం డాంగ్లశిష్య సహితుండై త

న్ననుపఁగ వేవేల్పెద్దలు

వనధితటిన్ని లించి నావపయిఁ బయనించెన్.

౬౦౩

గీ. పత్రికావార్తలం బట్టి స్వామిరాక

నెఱిఁగి యాసేతుహిమ శైల భరతదేశ

మార్గధర్మసముద్ధరయైన యతని

కర్పణమొనర్పనుండె సుస్వాగతంబు.

౬౦౪

౧౨. సింహళ స్వాగతము

ఆ. వె. విజయభేరితోడ వేంచేయు యతి కర్ణు
పాద్యముల నొసంగఁ బరమభక్తి
నోడరేవునొద్దఁ గూడిరి సింహళ
ద్వీపగతులు పెక్కువేలమంది.

౬౦౫

మ. మినుముట్టంగను హర్షనాదములు స్వా
మిం దింపి; కైసేసి యా
యన కంఠంబును బూలమాలికలతో,
నర్పించి నీరాజనల్,
పెనువాద్యంబులు మ్రోగ బుష్పరథసం
విష్టు యతిం బుష్పతో
రణమార్గంబున వారు సేర్చిరి సభా
రంగోల్ల సద్వేదికన్.

౬౦౬

కం. అనఘుం డలంకరింపఁగ
గనకమయాసనముఁ గురిసెఁ గల్పితసుమవృ
ష్టి నభంబునుండి వింతగ ;
జనకౌతూహలము పెరిగెఁ జాలకయెల్లల్.

౬౦౭

గీ. దివ్యలోకంబునుండి ధాత్రికిని దిగిన
దేవఋషి కట్లు ప్రజలు జేజే వరింప
శాంతరసమును, బ్రహ్మతేజంబు మెరయ
వేయిసూర్యులపెట్టయి వెలిగె గడ్డె.

౬౦౮

కం. హిందూప్రతినిధి యగు “ ఆ
నందకుమారుండు ” ముందునన్ నిలఁబడి యా
నందాశ్రువుల వివేకా
నందస్వామ్యంఘ్రులకుఁ బ్రణామమొనర్చెన్. ౬౦౯

ఆ. వె. “ స్వాగతంబు ! స్వామివర ! వివేకానంద !
స్వాగతంబు ! నీకు జ్ఞానరాశి !
స్వాగతంబు ! నీకు సర్వలోకారాధ్య !
స్వాగతంబు ! నీకుఁ బరికాంక్షి ! ౬౧౦

కం. స్వామీ ! విశ్వమతసభా
ధామము శృంగమున నార్వధర్మపతాకన్
స్థేమమున నిలిపి పశ్చిమ
సీమ తలను వ్రాల్చు నీకు జేజేలయ్యా ! ౬౧౧

గీ. ఓ మహామతి ! యయ్యగస్త్యోదయమున
బురదవిఱిగినయట్లు నీహాకకతన
విఱిగి పాశ్చాత్యపాపండ్ వివిధమతము
లాసభం దేతె జలమట్టు లార్వమతము. ౬౧౨

కం. మనలను బానిసలనుకొను
జనులను మనబానిసలుగఁ జలిపితి స్వామీ !
నిను గౌరవించుటనఁ జం
ద్రునకున్ నూల్పోగొనంగు త్రోవ యగుఁగదా ! ౬౧౩

ఉ. ముప్పదిమూడుకోట్ల జన
ముల్ తలయెత్తి మనంగజేసి నా ;
వెప్పుడు నీదుపేరు స్మరి
యించుకొనంగను జేసినావు ; క
న్విప్పొనరించి మోక్షపద
విఠ నడిపించితి వన్యధర్ములఁ ;
ఇప్పుడమిఠ భవాదృశుల
నెయ్యెడలం గనమైతి మోముపీ! ౬౦౪

గీ. మన సనాతన మత ధర్మమునకు స్వామి !
నీనొనర్చిన మహనీయ సేవఁ దలఁప.
బదములు సమర్థములుగావు పలుకుటకును
వ్రాయుటకు ; మౌనమే సమర్థకము నిజము. ౬౦౫

కం. ఏతఁడు జననంబందుట
జాతినమున్నతి వహింపఁజాలును భువి యం
దాతని జన్మమే సఫలము;
లాఠులుగారే ? యజాగళ స్తనసదృశుల్. ” ౬౦౬

చ. అనిపరియింపఁగాఁబడిన
స్వాగతపత్రిక స్వీకరించి యా
యన కరతాళనాదనిన
హంబులు నింగినిముట్ట నిల్చి వం

దనములచేత వారికే గృహ పరమాన సమాజము.

తజ్జతదెల్పి వచించె దా "సనా
తనమత ధర్మదేవతదే

త్వత్ప్రతసత్కృతి"యంచు నమ్రుండై.

మ. మరియుం బల్కెను స్వామి "ఆర్షమతధ
ర్మంబుం గ్రియాశూరులై
చరియింపుండు! గ్రహించి సాంఘికదురా
చారంబులం ద్రోలుండి!
పరిరక్షింపుఁ డనాథలోకముఁ గృపా
వచ్చిత్తులై నిచ్చు; లి
ద్ధరణిక్ మాధవసేవగాఁదలఁపుండి!
తత్సేవ మోక్షార్థులై."

౬౧౮

కం. అతఁ డంతటఁ "బావనభా
రతవర్షము"గుఱిచి కనులు రహివిప్పి కనన్
శ్రుతపూర్వముగాని కథా
తతితోడ నుపన్యసించె దత్రత్యులకున్.

౬౧౯

గీ. ఆ 'కొలంబో' పురమునుండి యతఁడు గదలి
"కాండి" 'జాఫ్నా'దులందు స్వాగతముఁగొంచు
దివ్యసం దేశ మిడుచుండె దీర్ఘసేవ
కట్లు తనుఁజూడవచ్చినయట్టి వ్రజకు.

౬౨౦

౧౯ భాస్కర సేతుపతి స్వాగతము

కం. అటనుండి స్వామి 'పాంబక్'
పుటభేదనమునకుఁ జనియె; భూనాథుం డా
దట "భాస్కర సేతుపతి" య
చటఁ బ్రతిపాలించుచుండె నందర్శింపన్.

౬౨౧

మ. అతఁ డాస్వామిపదాంబుజంబులకు సా
స్త్రాంగప్రణామంబు లా
యతభక్తి నవరించి యిచ్చియును బా
ద్యార్థ్యంబు, లర్పించి హా
రతి, నాసీనునొనర్చి యాత్మశకటీ
రాజంబుపై, లాఁగె నూ
డ్చి తురంగంబుల రాజవీధిఁబడి "జే
జే స్వామి"కం చాడుచున్.

౬౨౨

గీ. రామలింగేశ్వరస్వామి స్వామివరుఁడు
దర్శనమొనర్చి యాత్మసందర్శనమున
కరుగుదెంచిన భక్తసంప్రార్థితుఁడయి
భక్తియోగంబుగుఱిచి యుపన్యసించె.

౬౨౩

గీ. "తీర్థమందురు తత్త్వోపదేశనమును,
దదుపద్యేషను; నిలను ద్రత్వాప్తి పొంటె
దేశదేశంబులందు యాత్రింపవలయు;
నతఁడు హేమమును రవివోలె నఘము లడఁచు.

౬౨౪

ఆ.వె. భక్తిలేనిపూజ పత్తిచేటందురు;

పత్తిపూజ సలుపవలయు భక్తి;

హృదయసరసిజమున నీశ్వరార్చనసేత

యుత్తమోత్తమంపు బత్తి సుండు.

౬౨౫

కం. గుడిలోపలివిగ్రహమే

యెడఁదను భ్రమియింపవలవ దీశ్వరుఁడని; యా

తఁడు పడుగుపేకలై యె

ప్పెడుఁ దరతమభావముడిగి విశ్వమునందున్.

౬౨౬

కం. విరిదండ బొందునలె నీ

శ్వరుండు భాసిల్లు జీవజాలమునఁ, దదీ

శ్వరు సేవింపుఁడు దీనో

ద్ధరణద్వారమునఁ జూపి త్యాగము సతమున్.

౬౨౭

గీ. సకలకాలంబెనో ! దురాచారములనె

సలుపుచు జనుండు దీర్ఘయాత్రలకు వెడలుఁ;

గడుగఁజాలపు జలములక్కల్మషములఁ

గాలు నను తాపతప్తుండు గా నతండు."

౬౨౮

ఆ.వె. ఇట్లు బోధసేసి యెలమిఁగొల్పిన స్వామి

బ్రీతిగొలుప నాఁడు సేతుపతియు

నన్నవస్త్రదాన మాచరించెను; బీద

సాదు లెదిగినట్లు మోదపడిరి.

౬౨౯

గీ. సేతుపతిరాజు శ్రీస్వామి మాతృభూమి
నడుగువెట్టిననాటి చిహ్నముగఁ బెద్ద
ప్రస్తరస్తంభ మొండు నిర్మాణపటచి
యందుఁ జెక్కించె నీ క్రింది యక్షరములు.

౬౩౦

మ. “ అనవద్యుండు ప్రతీచ్యఖండము వివే
కానందుఁ డుద్బోధఁబా
వనముంజేసి సనాతనార్ష మతమున్
స్థాపించి సౌభాగ్యముం
బెనుపొందించి, సశిష్యుఁడై భరత భూ
మిండిగ్గి మున్ముందుగాఁ
దనపాదార్పణముంబొనర్చిన పవి
త్రక్షేత్ర మీసీమయే.”

౬౩౧

ఆ.వె. రామనాథనగరరాజు భాస్కరసేతు
పతిని ననుగమించి స్వామి సభను
స్వాగతము గ్రహించి స్తవియించె ‘రాజ్ఞర్షి’
యంచు ధర్మరతుని నతనిఁబెద్ద.

౬౩౨

ఆ.వె. మహితుఁ డతఁడువెడలి మధురను, తిర్చునా
పల్లి, కుంభఘోణపత్తనములఁ
గనుచు, స్వాగతములు గొనుచుఁ జెన్నపురంబుఁ
జనుచునుండె ధూమశకటిపైని.

౬౩౩

ఉ. స్వామిదిదృక్షమాణజన సంఘ

మొకానొకస్తేషనొద్దఁ ద

త్వామిని రైలునాఁపుమని

ప్రార్థనఁజేసి, వృథాశులై క్షణం

బేమియుఁదోఁచకుండి దుది

నెల్లరు నిన్నపటాలబద్దెలం

‘దేమయినన్ సరే’ యని శ

యించిరి పెద్దశతించి యత్తటిన్. ౬౩౪

ఆ.వె. దూరదర్శియైన ధూమశకటయంత

బండినాఁపఁ, గనులపండువుగను

దర్శనంబొనర్చి తండ్రోపతండముల్

ప్రజలు గొనిరి స్వామిపాదధూళి

౬౩౫

కం. ఆశీర్వాదించి, ధర్మ

ప్రాశస్త్యము, దుర్గతోద్ధరణమును దగ ను

ద్దేశించి కఱచె స్వామి ; హృ

దాశ ఫలించుటను వారలరిగిరి ప్రీతిన్.

౬౩౬

మ. భగవానుండగుస్వామిరైలు నట “నాఁ

పంజాల”నం చెంతయుం

బొగరుంబోతయిపల్కు ‘మాస్తరు’ మహా

మూఁగుండు దర్శించి కే

ల్పాగిచేకస్వామికి ; నాప్రజంబలికె
 “మీ పుణ్యాన నేగంటి శ్రీ
 భగవత్పాదాని ; దోషి నైతిమొదటం ;
 బ్రాహ్మింతు”నంచుక దగ్గ.

౬౩౭

౨౦ చెన్నపుర స్వాగతము.

గీ. స్వర్గపురలక్ష్మి ధర్మదేవతకుఁబోలె
 జెన్నపురలక్ష్మి యాగాగ్నిసన్నిభుఁడగు
 స్వామి కాతిభ్యమర్పింప సజ్జితయయి
 చెలుపుమెయినిల్చె “ఎగ్మూరుప్తేష”నందు

౬౩౮

కం. పురజనులెల్లరుఁ దమ హృ
 త్తురంగమంబులనుగట్టి తోడ్కొని వెనఁదె
 చ్చిరి తద్విశంబమోర్వక ;
 యరుడెంచెను రైలు జయజయధ్వని చెలఁగక

౬౩౯

ఆ.వె. త్రొక్కుకొంచు నొండొరులఁ ద్రోసికొంచును
 స్వామిగూరుచున్న బండి డాసి
 ప్రజలు గర్భగుడినిఁ బరిభవితైడువేల్పు
 భాతి మెరయుచున్న వానిఁ గనిరి.

౬౪౦

కం. తోమాఁలెఁబోని చక్కని
 పూమాలను జారుకంతమునఁ దొడుగంగ
 దామోదరుఁడై మెరసిన
 స్వామికిఁబాద్యార్ఘ్యములను సలిపిరి పూజల్

౬౪౧

సీ. 'జయ ! వివేకానంద ! జయ ! రామకృష్ణ శి
 ష్యాగ్రగణ్యా ! స్వామి ! స్వాగతంబు"
 "జయ ! సనాతన ధర్మ సంస్థాపనాచార్య !
 జయ ! విద్వదగ్రణీ ! స్వాగతంబు"
 "జయ ! విశ్వమతసభాజయపట్టభూషణ !
 జయ ! పుణ్యపూరుషా ! స్వాగతంబు"
 "జయ ! భారతీయ యశశ్చంద్రికా చంద్ర !
 జయ ! దీనసేవకా ! స్వాగతంబు"

గీ. స్వస్తి! భువనేశ్వరీ పుణ్యభాగ్యమూర్తి !
 "స్వస్తి ! శ్రీ విశ్వనాథార్య వంశరత్న !"
 అని పతాకితమగు తోరణాధ్వమండుఁ
 బ్రజలు మెరవల్లు నడిపింప స్వామివెడలె. ౬౮౨

కం. పునరుక్తవదాభాసము
 లనఁదగె జయజయరవంబు, లాయతివర ద
 ర్శనములును, పానిమృదుభా
 షణసంశ్రవణములు, నాప్రజాస్తోమములోఁ. ౬౮౪

కం. స్వకళాశాలసమీపము
 నకురాఁగ మహోత్సవము ప్రణతులిడి విడి త
 చ్చకటాశ్వంబుల లాగిరి
 స్వకరంబుల 'జే'యటంచు బాలురు స్వామిఁ. ౬౮౪

ఆ. వె. అడుగులంటి, కావిమడుగుఁగండ్లకునద్ది;
తోడనడచి, పాదధూళిఁదాల్చి,
గాలిదాఁకుఁగోరి, కడిది నేవించిరి
చిన్న పెద్దలెల్లఁ జెన్నపురిని.

౬౪౫

మ. నవరాత్రంబులు చెన్నపత్తనమునన్
వాసించి కావించె శి
ష్యవరప్రార్థితుడై యహర్దివ ముప
న్యాసంబులన్ స్వామి” హైం
దవవేదాంతులు”; “భారత్వరితశిఁ”; బ్ర
త్యక్సీమ నాయుద్యమ
పువిధానంబు”ల “భావిభారతపథం
బుం”గూర్చి రుచ్యంబుగన్

౬౪౬

గీ. చెన్నపురమందు స్వామి యున్నన్నినాళ్ళు
ప్రజకుఁ దిరునాళ్ళయయ్యెను; స్వామికథయు
రామకథయయ్యె నదనీయరమ్యమూర్తి
శ్రీసదాశివమూర్తియై చిత్తమెక్కె.

౬౪౭

గీ. ధర్మశాస్త్రోక్తసన్నాప్తిధర్మముల న
తండు పాటెంపడఁట; నిషిద్ధము సముద్ర
యాన మొసరించెనంట; యయ్యఘము మోఁపి
తెగడికొనుచుండి రచటి శ్రోత్రియులు వాని.

౬౪౮

మ. తిలకోపాహ్వాడు, లోకమాన్యుడు, మహా
ధీ బాలగంగాధరుం

డలస్వామిం దనపుణ్యపత్తనమునం

దర్శించి సందేశవా

క్కుల నాలింపఁగఁజేయ రాష్ట్రీయులకు

త్కుండయ్యె; నాకోర్కి ని

ష్ఫలమయ్యెన్ ససిలేమి స్వామికిఁ దదా

హ్యనంబు సెల్లింపఁగన్.

౬౪౯

ఆ.వె. లోకమాన్యుడతఁడు; లోకమాన్యుఁడతఁడు;

నొండొరువుల కెడఁదనుం డెఁ బ్రీతి;

కర్మయోగి యతఁడు; జ్ఞానయోగి యితఁడు;

క్షేమకరులె జగతికిని నిరువురు.

౬౫౦

ఆ.వె. పలవరించుచుండె స్వసుతరత్నము, లోక

రత్నమైన స్వామి రాకకొఱకు

వంగ దేశమాత పవలును రేయియుఁ

గనుచునుండె దారి దినదినంబు.

౬౫౧

ఆ.వె. చెన్నపురికి స్వామి చేరిన ట్లాలింప

నారటంబు హెచ్చె నతనిఁ గాంచఁ;

బ్రీయజనంబు దగ్గఱించినకొలఁది సం

బంధిహృదయ మక్షమత్వ మొందు.

౬౫౨

౨౧. కలకత్తా స్వాగతము

కం. కలకత్తానగరమునకు

వెలల బయలుదేరు శ్రీ వి వే కానందున్

జలనిధి తలపైదాలించి

కొలువరిచందమున మోసికొనిపోయె దగన్

౬౫౩

మ. అలదర్బాంగ మహామహీధవుని యా

ధ్యక్ష్యంబునం బెద్ద పె

ద్దలతో స్వాగతసంఘమేర్పడియె ; బ్ర

హ్మనించి మున్నుండు న

భ్యులు ప్రద్యుద్గమియించి పావనపదం

బుల్ మ్రొక్కి యయ్యోడ దిం

పి లలిందెచ్చిరి వేలురైలుపయి స్వా

మిన్ నంగభూభాగ్యమున్.

౬౫౪

ఆ. వె. వేచియున్న వేలవేలజనం బైక

కంఠ్యమను జయప్రకారరసము

ప్రీతి వంగ జనని వేనోళ్ళ దదభినం

దన మొనర్చునట్లు దనరె నపుడు.

౬౫౫

మ. తను, శుభ్రాంశుని నాచకోరముల చం

దానం బ్రతీక్షించు వా

రి నమోవాకములం గడుందనిపి త

ప్రేష్టుండు వార్వారు వే

సినపూదండలరాసి మున్ని విజయం

చేసెం బ్రహ్మోళీముఖం

బున సౌధస్థపురంధ్రు లాదట

మెయిం బుష్పంబులం జల్లంగఁ.౬౫౬

గీ. ఆంగ్లశిష్యసమేతుడై యరదమందు
వచ్చుస్వామిని దరిసించి పౌరజనులు
సపరిజనముగ నూరేగు శంకరునకుఁ
బగిది గొబ్బండ్లు, బూలు, నివ్యాళులిడిరి.

౬౫౬

ఆ. వె. ఆఁపి స్వామిరథము నచట మధ్యేధ్వము
తురగములను విప్పి తోలి దవ్వు
జనులు లాగినారు 'జైస్వామి' కనుపల్కు-
భూనభోంతరముల బోరుకలఁగ.

౬౫౭

ఆ. వె. స్వామి యుత్సవంబు సాగిన రథ్యలో
నేల రాలినట్టి పూల నేటి
నేత్రములకు నద్ది నిర్మాల్యముగ నెంచి
పౌరజనము శిరసుపైనిఁ దాల్చె.

౬౫౮

మ. చనుచుం దోరణలం, బతాకలను, భా
స్వంతంబుగా నున్న ర
థ్యను వాద్యధ్వని పిక్కటిల్లఁగ వివే
కానందుఁడానాఁటి య

ద్రునికాయంబు గరుత్పరంపర సము
 త్కృత్యంబుఁ గావించి వ
 చ్చిన వాస్తోష్పతినిం దలంపునకుఁ దె
 చెప్పం దద్వజ్రాశేణికిఁ.

౬౬౦

కం. జనులెవ్వరుఁ గనివిని యెఱుఁ
 గని స్వాగత సభను స్వామిఁ గాంచనపీఠం
 బున నునిచి పుష్పవృష్టి న
 తనిపైఁ గురియించి స్వాగతముఁ జదివిరిటుల్.

౬౬౧

గీ. “స్వాగతము ! రామకృష్ణ శిష్యాగ్రగణ్య !
 వంగ జననీ శిరోరత్న ! స్వాగతంబు !
 భారతజ్యోతి ! కైకొమ్ము స్వాగతంబు !
 వైదికమహోద్ధరణ ! యిగో ! స్వాగతంబు !

౬౬౨

గీ. “ఇది మహాదయంబ” “యిద్ది బ్రహ్మాత్మనం”
 “ బిదియె విజయదశమి యిలకు” ననిరి;
 సర్వపర్వములును స్వామి మొత్తంబయిఁ
 కూడినట్లు మాకు నేడు దోచె.

౬౬౩

కం. ధరియించినావు స్వామీ !
 నరేంద్రనామంబు చిన్ననాఁ; డది యయ్యెం
 బిరు దవుడు నివుడు; పొగడం
 దరంబె ? త్వత్ప్రిత్యనుదీర్ఘదర్శిత్వ మిలన్.

౬౬౪

ఆ.వె. అతిహాసనున్న యార్షధర్మజ్యోతిః
జమురు నింపి లెస్స శతసహస్ర
భానుదీప్తి వెలుగు దానిచే నెల్ల ఖం
డముల యిరులఁ దొలఁచినావు స్వామి !

౬౬౫

గీ. రత్నగర్భాహ్వయంబు సార్థత వహించె,
స్వామి ! సుతరత్నమైన నీ జన్మమునను;
'మాతృదేవో భవ' యటన్నమాట నిలిపి
తివి భరతమాత ఋణమును దీర్చివైచి.

౬౬౬

గీ. రాష్ట్రముల నీకతన వంగరాష్ట్ర మలరె;
దేశములయందు భారతదేశ మొప్పె;
ఖండములయందు 'ఆసియాఖండమమరె';
“అత్యతిష్ఠద్దశాంగుళ మ్మ”నఁగ స్వామి !

౬౬౭

ఆ.వె. మా సహోదరుడవు; మా సహాధ్యాయివి;
మా సఖుండ; వింక మా గురుండ;
వొక్కటేమి ? స్వామి ! నిక్కంబు మాకేమి
కావు ? నీకు నేమి కాము మేము ?”

౬౬౮

గీ. సభ్యపక్షంబునఁ బరించి స్వాగతంబు
రజతపేటిక నిడి సమర్పణ మొనర్ప
స్వామి తదనుగ్రహార్థంబ సంస్మృశించె;
ధన్యవాదంబులు వియత్పథంబు నంటె.

౬౬౯

ఆ.వె. అంత స్వామి లేచి హర్షధ్వనులతోడఁ
దన కృతజ్ఞభావమును వచించె
మొగిచి కేలుదోయి దృగమృతపూరంబు
సభ్యజనము మీఁద జాలువాఱు.

౬౨౦

మ. 'ఎవరెట్ట' శృంగముకన్నఁ దుంగమునుడి !

హిందూమతం బొండె; యి
య్యవనిం; గన్నడరాత్మదర్శనముకై
యంతంత యత్నించిన
ట్టి వివేకుల్ మననేలఁ దక్క, 'నహి' చుం
డి ! యార్షధర్మంబుక
న్న విశాలంబు సహిష్ణువైన దొకఁడ
నయం బీ ప్రపంచంబునఁ.

౬౨౧

కం. శ్రుతియు క్త్యనుభవముల నీ
మతంబె స్థాప్యంబు; లాఁతిమతములు గావీ
క్షితి; మన కుపదేశింపఁగ
నితర మతాచార్యనర్గ మేమి యెఱుంగున్?

౬౨౨

కం. మన కెద్ది పేయమో ! దా
ని నుపాదేయముగ మది గణించు ప్రతీచ్యుల్
మనకుం గఱపెడివారట!

జనుషాంధులు చూపఁగలరె సరియగు బాటన్? ౬౨౩

ఆ.వె. ఒక్కయూరి కొప్పుచుండు వేషోవలు;

దనరు నందు సత్పథంబొకంజె;

ముక్తికున్న మార్గముల నార్థమార్గంబె

య్యుర్వియందు నుత్తమోత్తమంబు.

౬౭౪

కం. మనల సనాతన సంస్కృతి

యనుదార, మనుత్తమంబు, నని పొగడికొనం

బని తీటునె? యశాషధగుణ

మును వర్ణించిన నె రోగము ప్రశాంతిలునే?

౬౭౫

కం. “సకలంబు బ్రహ్మమయ” మని

శుకానువాదంబొనర్తు సూదులు గడు జా

తి, కుల, తరతమత్వంబులు

ప్రకటించుచు; సందోసంగై స్తవల కిదే!

౬౭౬

కం. కులతారతమ్యరాహువు

గళంబు వెల్వడినఁగాని కనఁబడదు నుండి!

ఇలవేరికినిఁ బ్రహ్మము;

కలుగదుగద! మోక్షమపుడుగానియరయఁగన్.

౬౭౭

ఆ.వె. వట్టిసాంఘికములు వర్ణధర్మంబులు;

కావు పారమార్థికములు దలఁప;

ఆకు నాకుచుండి రవివేకులై బెల్ల

మవలఁ బొఱవైచి యవనిజనులు.

౬౭౮

గీ. తల్లి రోసిన పిల్లను దాదిరోయు ;
బ్రాహ్మణుఁడుదాఁకకున్న నెవ్వండు దాఁకు ?
మాలనింగాంచి శ్రోసి దాదాలకేఁగ
నీశ్వరుఁడు వాని దాదాలకేఁగఁడేమి ?

౬౭౯

ఆ.వె. వాదులాట వలదు పరమతస్థులతోడ ;
నెవరితోవ వారినేఁగ నిండు ;
ఆత్మరక్షణార్థ మాయత్తులరగుండు ;
రమ్మనుండు వారు రాఁదలంప.”

౬౮౦

కం. అనిమరియు ‘షికాగో’ పుర
మునుపన్యాసముల సారమును, దద్దేశం
బునఁ దనపూనిన యుద్యమ
మును బూసంగ్రుచ్చినట్లు బోధలొనర్చెన్

౬౮౧

౨౨. ‘రామకృష్ణ నేవా’ సంఘస్థాపనము

కం. తరువాతఁ గొలఁదినాళ్ళకు
జరిపించెను రామకృష్ణ జన్మోత్సవ మే
గురుపున కేశిష్యుండును
జరిగింపనిపగిది లోకసంస్తుత్యముగన్

౬౮౩

కం. మతసామరస్య పూర్వము
క్షితివేదాంత ప్రచారకృత్యము, దీనో
ద్ధృతి, దేశీయపరిశ్రమ
తతివృద్ధియు, సంస్థ ముఖ్య ధర్మములయ్యెన్.

౬౮౪

ఆ.వె. సూత్రములకు వ్యాఖ్యచొప్పున నిమ్మాడు
ధర్మములకు వివృతి దద్దఁబెరిగె ;
త్యాగసేవలే ప్రధానంబు ; శుద్ధన
స్వామివరులె దానినడపువారు.

౬౮౫

మ. నిగమాంతంబుల నాత్మమోక్షణమె వ
ర్ణింపంబడెన్ లక్ష్యమై ;
తగ నీసంస్థకు దీనమానవసము
ద్ధారంబు వేటొండు రెం
డగులక్ష్యం ; బిదె యార్థధర్మమగు ; గ
ణ్వాదుల్ స్వమోక్షార్థ లి
వ్వగ దుఃఖార్తశకుంతలాదులకు సే
వల్ సేసి రక్షింపరే ?

౬౮౬

౨౩. స్వామి దివ్యానుభవములు

ఆ.వె. దాని దీనిఁగూర్చి తన్నుఁబ్రశ్నించెడు
వారలకు వచించు స్వామివరుఁడు
స్వానుభూతు లప్పుడప్పుడు ; శంకింప
వలనుగాదు ; నమ్మవలయు వాని

౬౮౭

గీ. “ అమెరికాఖండమున నొక్కయంబుజాక్షి
నిండుఁబ్రాయంపుఁజిన్నది ; నే వచింపఁ
గృష్ణకథ విని యెడఁద రేకెత్త బత్తి
విడిచి సర్వస్వ మొక్కదీనిని దపించె. ”

౬౮౮

మ. “ఎలప్రాయంబునఁగామ పీడ పడ లే

కిద్దానినికొ మించు బా

ధ లభింపం బ్రశమిల్లు నిద్దియని ని

రగజ్వలత్వేన్వదిసి

స్థలిఁ గూర్చుంటిని ; మాయమయ్యె స్మరసం

తాపంబు; నేఁ బొందితికొ

బలవద్బాధను బుండువాఱుట నితం

బద్వండ్వ మార్గాసముల్.”

౬౮౬

ఆ. వె. “పెక్కుచోట్ల నాకుఁ జెనుపిశాచంబులు

కానిపించి నన్ను దీనముగను

గాంచుచుండ వానికథ నెఱింగి విముక్తి

కొఱకుఁ బ్రార్థనములు జరిపియుంటి.”

౬౯౦

ఆ. వె. ‘అమరనాథ’ శివుని నర్చించు నాకు సా

క్షాత్కరించి కని ప్రసన్నదృష్టి

సంస్పృశించి శిరసు “స్వచ్ఛందమరణంబు

గలుగు నీ” కటంచుఁ బలికి పోయె.

౬౯౧

మ. “గుడినింగూల్చిరి క్రూరకర్ములు దురు

ష్కుల్; దేవి మైలయ్యె” నం

చెడ క్రోభిల్లుచునుండ నొక్కయెడ నే

నెందుండియో వింటి ని

నుడువుల్; “ నీదగు కొంపగూలినటులక

దుఃఖింతు; వేమయ్యే? నా

కెడరే? మెవ్వఁడు బాపు వాఁడు? నను ని

స్సీ! నీవు రక్షింతువే?”

౬౯౨

గీ. తుద్రదేవతావిష్టుఁడొక్కొనువుఁ డొకటఁ
గడిఁది జ్వరతాపమునఁ గేకలిడుచుఁ, బఱచు,
చెగురుచును, సొమ్మసిలుచుండ, నే స్పృశింప
వానియాదల, ద్రుటిలోన స్వస్థుఁడయ్యె.

౬౯౩

కం. మఱునా డేటనేని సభాం
తరమందు నుపన్యసింపఁ దలఁచిన విషయం
బఱిఁదిగ నారాతిరి యె
వ్వరో? నాకుంగఱపుచుండు స్వప్నంబులందుక. ౬౯౪

చ. అలసటఁజెంది కూలఁబడి

నప్పుడు బాటను, జింకిపాతయుం

గలుగని వేళఁ గప్పుకొన,

నాకట నేలనువ్రాలి నత్తఱిం

బలము నొసంగి గాత్రమున,

బట్టను బైబడవైచి, కూర్చి ని

చ్చలమగు చద్ది చేతికిడి

సాకె మహాత్ముఁడెవఁడొ యాత్రలక

కం. జ్వరితుడయి శిష్యుడొక్కఁడు
మరణోన్ముఖుడైనతఱి సమఃపూర్వముగా
గురుదేవు సస్థితీర్థము
శిరసునఁ బ్రోక్షించి త్రాగఁజేసితి; బ్రతికెన్. ౬౯౬

కం. ఒకనిమొగంబును గనఁగ నె
సకలంబగు ప్రకృతియగును సాక్షాద్భూతం
బు క'రామలకంబన రా
మకృష్ణుని యనుగ్రహము సమగ్రము న్నాపై. ౬౯౭

౨౪. శిష్య సన్న్యాసదీక్ష

గీ. తన మతంబునఁ దనబోధ లచుసరించు
చు త్తమబ్రహ్మచర్య సముజ్జ్వలులగు
నాత్మశిష్యుల కతఁడు సన్న్యాసదీక్ష
శాస్త్రవిధి నిచ్చి యిట్లు శిక్షణ మొనర్చె. ౬౯౮

ఆ. వె. “మీర లింతదనుక దూరస్థులయి లోక
మునకు జపతపముల మునిగి సతత
మాత్మమోక్షమునకె యారాటపడుచుంటి;
రింకవలయు లోకహిత మొనర్ప. ౬౯౯

కం. గురుదేవుడు వాక్రువ్వఁడె ?
దరిద్రనారాయణులను దమి సేవింపం
బిటువీకను బుట్టఁగ వే
మఱులేనియు శ్వాసమయ్యు మహియం దనుచున్.

గీ. జాతిమతభేదములు ద్రుంచి సతము మీరు
గ్రుడ్డివాండ్రకుఁ గన్నులై, కుంటివాండ్ర
కడుగులై, ఝుధార్తుల, కామయావితతికి,
నోరెమ్మై, యశాషధంబయ్యు నోమవలయు. 200

కం. నెలకొలుపుఁ డన్న సత్రం
బులు, విద్యావైద్యశాలములు భైక్షముచేఁ;
గొలువవలె సర్వథా పతి
తులఁ; డమ్ములవలె సముద్భుతులఁ జేయవలెన్. 201

గీ. మాతృగమనాదులగు మహాపాతకముల
కరలైనను మన కనుకంపనీయు ;
లవని ననుతాపవహ్ని దాహం బొనర్చి
స్వర్ణమునుబోలె వానిఁ బావను నొనర్చు. 202

కం. ప్రతిహానియందుఁగల ని
ద్రితశక్తిని మేలుకొలిపితిరయేని క్షితిన్
అతఁడు హనూమంతుండయి
ప్రతిరోధములేని వీరవరుడై పోలుచున్. 203

ఆ.వె. కడుపు గాలుచుండఁ గావలె నెవనికి
ధగ్గుబోధ? తాపధమునఁ గాక
శాంతపడునె? తీవ్రసన్నిపాతవ్యాధి
పూచుఁ జందనంపుఝూత పైని. 204

ఆ.వె. “కర్మబంధకంబుగాదె ? మోక్షార్థికి”
 నంచు మీరు సంశయించుచుండెడు ;
 ముక్కు-మూసికొనియె మునులు గూర్చుండిరే ?
 చేయరైరె లోకసేవ వారు ?

201

ఆ.వె. స్వసుఖనిరభిలాష భాస్కరుండటు లోక
 బాంధవులుగ మెలగవలయు మీరు;
 గాలకూటమట్లు కామినీకాంచనం
 బులను దొలగద్రోయవలయుఁ జుండు !

202

ఆ.వె. కోసివేసి మమతఁ, ద్రోసివేసి యహంత
 మానవాళియెల్ల మాధవులని
 నీచమనక దేనినేనిఁ గార్యంబును
 సలుప నుత్సహింపవలయు ! వినుఁడు !

203

గీ. కాదు ! మన లక్ష్య మాత్మమోక్షం బొకండె
 లోకమోక్షంబుగూడ నాస్మాకలక్ష్య;
 మిద్ది వెలియైన యాత్మమోక్షేచ్ఛ దగదు;
 పరులు పస్తుండఁదాఁదింట భావ్య మగునె ;

204

మ. తమప్రారబ్ధఫలం బవశ్యమనుభో
 క్తవ్యమ్మటం చార్తబృం
 దము నీక్షింపనివా రపండితులు స
 న్నాస్తిబ్రువుల్ చుండి ! యా

స్వమతాదర్శము రామకృష్ణగురు భా
ష్యం బిద్దిగా ; దాత్మమో
క్షముతో పాటు యతింపఁగావలె జగ
త్కల్యాణ కార్యార్థమే. 200

కం. యములగు నస్మాదృశులే
యమోఘముగ నిర్వహింప న్న్యులు పైకా
ర్యములను ; గృహి సంస్కృతి పం
కము నుండి పదంబుఁ గదపఁగాఁజాలఁ డయో!" 201

గీ. ఛాత్రు లుపదేశములు శిరసావహించి
వ్రాల నడుగుల దీవించి స్వామివలికె
“ జేరితిరి మీరు జీవితశిఖరమునకు ;
ధన్య మీమాత ; మీజన్మధన్య ” మంచు. 202

కం. పదఁపడి సుగ్రీవాజ్ఞగ
నెద గురునానతిఁ దలంచి యేగిరి శిష్యుల్ ;
మొదలిడిరి నాఁటినుండియె
వదలక తూచా లొసర్ప స్వామివచనముల్. 203

గీ. అలనివేదితతో ‘తోస్తఫైను’కాంత
‘ఓలిబుల్’ సతి, ‘మెక్లాడు’ యువతి, ‘ముల్ల’
రంగనయు బ్రహ్మచారిణులయి సురాప
గాతటిఁదపింపఁజనిరి దీక్షనువహించి. 204

గీ. తీక్షణతపములనేని సాధింపరాని
యాత్మసాక్షాత్కృతి లభించె నాసతులకుఁ
దనదు గురుదేవుఁడిడిస చందమున స్వామి
తనదు కరపంకజమున నొడలను చాచు. 209

ఆ.వె. వచ్చికర్మతుండు స్వామిబృచ్చించె “న
స్పృశ్యులగు ప్రతీచ్యశిష్యుల కెటు
నీవు బ్రహ్మవిద్యనేర్పితి? వారో
గలిసి కుడుతువిద్దికాదె దొనఁగు? 210

కం. ఇతరులనుకొందురనియును
మదిఁదలఁపక యొక్కయునతిమండలితోడన్
సతతంబు జరింతువు ‘మిం
డతపసి’ నను బిరుదు నీకు న్యాయము చాల్చు” 211

ఆ.వె. అనుడు స్వామియనియె “వార్య! యియ్యవని నె
వ్వనితాతములై బ్రహ్మవిద్య?
చేరి కోరినట్టి జిజ్ఞాసువులకెల్లఁ
గాదు నాక కఱవఁ గడఁగవలయు. 212

కం. మడుఁగేమిటి? మైలేమిటి?
పుడమిని సన్న్యాసులకు; నపుణ్యులనే నీ
తఁడు తాఁకులఁ బుణ్యులఁజే
యఁడె? చేయఁడేని నెట్లు యతియనఁబరగున్? 213

కం. లోకము మూయఁగ గలదే?

మూకుడు; త్సుద్రులగు కోతిమూఁకల యజువుల్

గైకొనము; ధర్మమార్గము

నేకరణిసి విడువఁజాల మేలా పెక్కుల్ ?”

2-20

కం. ఒకనాఁడు స్వామి (శ్రీ) రా

మకృష్ణమతస్పృష్టిసేయ మదిదలఁపఁగఁ గొం

చ కహంప్రథమిక నిజ శి

ష్యకోటి గావించె సిద్ధ సంకల్పునిఁగాఁ.

2-21

ఆ. వె. నామ శేషుడయ్య రామకృష్ణుఁడు మఠా

కృతివహించి మౌనవృత్తి బూ నె

శిష్య శిక్షణంబు; సిద్ధులు మరణిం తె?

అపరమూర్తిదాల్చి యవరింతు.

2-22

కం. గురుకులవిధానమున నే

ర్పఱచి కళాశాల శిష్యవర్గంబునకుం

గఱపుచు, గళ, లాగమములు

జరిపెను గాలంబు గొంత స్వామి మఠమునఁ.

2-23

గీ. అమరనాథాదులయిన త్రేతములఁ గొంచు

తమినిఁబయనించి దేశదేశములయందు

స్వాగతంబులు గొంచు స్వభక్తతతికి

ధర్మశిక్ష నొనర్చు చాతండు దిరిగె.

2-24

౨౫. ద్వితీయ 'అమెరికా' ప్రయాణము

అ. వె. తన్ను నమెరికాకు దయసేయుడని రాగ
 విన్నవంబుపైని విన్నవంబు
 శిష్యవత్సలుండు, శ్రేయోభిలాషి; జి
 జ్ఞాసుదీప మతఁడు చనియె మరల.

౨౨౫

కం. తనతన సమీపమందే
 జనకుండు వసింపవలయు సవి బుత్తుఁడు గో
 రిన, నాతఁ డెల్ల పుత్త్రకు
 లను బర్యాయమునఁ గాంచి లాలించుఁగదా !

౨౨౬

గీ. స్వాగతములంది స్వామి 'న్యాయార్కు' పురినిఁ
 బోయి యాహూతుఁడయి 'కాలిఫోర్ని యాకు'
 'లాసు ఏంజిల్సు' నకు "ఓకులాండు" నకును
 నట శతాధికమిడ నుపన్యాసములను.

౨౨౭

కం. స్థాపించి రతని పేదాం
 తోపన్యాసముల విని యహో ! ' సమితుల' నా
 నా పత్తనములఁ బౌరులు
 దీసి జనింపంగఁ దదుప దేశములందున్.

౨౨౮

కం. దినదినము నుపన్యాసము,
 దినదిన మభిలాషిశిష్యదీక్షాదానం
 బనుదినము సంఘసంస్థా
 పనయాత్రలు; లేదు తీరుబడి స్వామికటన్.

౨౨౯

కం. చెఱకును బిండిన కరణి న

మెరికా దేశజులు స్వామి మిక్కిలియును బిం
డిరి; యతిది రసముమాత్రము

తఱుగక చిప్పిల్లె ధారధారలుగాఁగన్.

230

అ. నె. స్వామి విడువరైరి పౌరులు; వారిని

స్వామి విడువఁడయ్యెఁ బగలు లేదు;

రాత్రిలేదు; నిద్దురయులేదు; శృంఖలా

బద్ధు లట్టులుండు వారు సతఁడు.

231

అ. నె. బ్రహ్మచర్య పట్టభద్రుఁ; డస్థలితతే

జన్ముఁ, డవని భీష్మసదృశుఁడైన

స్వామి యొక్కనాఁడు బ్రహ్మచర్యముఁగూర్చి

వైద్యరాజసభ నుపన్యసించె.

232

అ. నె. “బ్రహ్మచర్య మిలను బ్రకృతివిరుద్ధమం”

చన్న మీదువచన మర్థశూన్య;

మున్న వారు వేగు రూర్ధ్వరేతన్ములు

భరత దేశశైల వనము లందు.

233

కం. వినయే యుండరు మీరలు

మునీండుఁడగు శుకునిఁగూర్చి; పూవుంబొండ్ల

తనిఁగని బిత్తల లయ్యును

వెనుకొడరు; లోకదృష్టి విరహితుఁడనుచున్.

234

చ. జనకునికై వివాహమెల

జవ్వనమందె పరిత్యజించి వా
జ్జననములం, గ్రియక, మగున

మాట స్పృశింపక వీరమకాళి శాం
తనవుడు బ్రహ్మచర్యమును

నైషికుడై నడపెన్ శతాబ్దముల్
జనములు చేతులెత్తి సుతి

సల్పిరి ధార్మిక చక్రవర్తిగాక. ౨౩౫

కం. గురుదేవుడు దన తల్లిగ

స్మరించి బ్రాహ్మణిని బూజ సలిపెను; గలరి
ద్ధర ససిధారావ్రతములు
చరించియున్నట్టి బ్రహ్మచారు లనేకుల్.

23౬

కం. ప్రకృతి విరుద్ధంబనికద

ప్రకటింతురు మీకు సాధ్యపడనట్టిక్రియక;
ప్రకృతిసహజంబునుడి ! యా

గికసిద్ధులఁ బుడికికొన్న కృతులకు మాకుక.

232

గీ. బ్రహ్మచర్యవ్రతం బధర్మముగ మదినిఁ

గొనఁ దలంఁతేనిగో ! నట్టి గొడ్లు మీరు !

ధర్మజనుపాంథులరు; 'పవిత్రత'యటన్న

నర్థమెఱుంగని మూర్ఖుల రవనిమీరె."

౨౩౮

కం. అని కొదమసింగమన న

య్యనఘుడు గర్జింప గుండెలదరంగ, నొకడుం

గనరాడయ్యెను (శ్రీ) స్వా

మి నెదుర్కొనువాడు; నిర్గమించిరి మెల్లక. 23౯

కం. నెఱఁజని 'శాఖాఘాతానికొ'

పుర 'కనకద్వారభవనమున' నాతండ

త్తటి "విశ్వమతాదర్శము"

గుఱించి భాషించి మేలుకొలిపెను జనులక. 2౪౦

చ. తనియకవారు స్వామి పద

తామరసంబులఁ గొల్చి పాఠముల్

దినదిన మభ్యసించుచుఁ బ

దింబది సూక్తులు వించు, యోగ సా

ధనము లొనర్చుకొంచుఁ దము

ధన్యులుగా నెద నెంచుకొంచు, జీ

నన మొనరించుచుండె, భన

బంధము లూడ్చుతలంపు పెంపునక.

కం. ఒకతూరి 'జానయోగం';

బొకపర్యాయంబు "రాజయోగంబును"; వే

ఱొకతడవఁ "గర్భయోగం"

బొకపరి యతి కఱచె భక్తియోగంబు నిఱుల్. 2౪౧

౨౬. రఘునాథదాసచరిత్ర

చ. మును 'రఘునాథదా'సను ప్ర
 భుత్వమునారి సిపాయి యొక్క తా
 వున 'పహరాజవా' నయి ప్ర
 బుద్ధత నుండఁగ నాటిరేయి నా
 తనికడనుండి భక్తజన
 తండము పెద్దగ రామనామ కీ
 ర్తన మొనరించుకొంచునుగఁ
 దత్తణమందు నొడల్ గగుర్పఁగాఁ.

ఆ. వె. తీసిపాటవైచి వేసంబు, బ్రాసంబు,
 సరగ దూకి భజనసంఘమందుఁ
 గలిసిపోయె గానఁగారాక; మినుముల
 రాసియందు నల్లపూసనోలె.

౨౪౪

కం. అతఁడొనరిచిన నియోగ
 వ్యతిక్రమంబునకుఁగినిసి వానిని సేనా
 పతి "ఓయి! యెఱుంగవే? త్వ
 త్కృతాపరాధార్హ దండ మీటు గాల్చుటయే." ౨౪౫

కం. అని గుఱివెట్టి తుపాకిని
 క్షణమూరకయుండి మనను గరఁగఁగ" ఓయీ !
 నిను సైచితి నీతడవకుఁ;
 జను; మిఁకముందెన్నఁడిల్లు చరియింప"క నెఁ. ౨౪౬

కం. మఱునాటిరేయి నాతఁడు

మఱచి గతకథానకం బమాంతముగ నొడల్

పెరుగంగ భజనసంఘపు

వఱదంబడిపోయె నా ప్రభాతం బెటకో!

282

ఆ. వె. దండనాయకుండు దయచేసి “రఘునాథ

దాసు” బ్రహరితిరుగు తావునందె

కాంచి తాఁ బరామృశించె ముమ్మాఱులు;

బదులునల్కె “దాసు” ప్రశ్నములకు.

283

గీ. దాసు మర్నాటి ప్రౌద్ధుట దండనాథుఁ

దఱిసి నచియించి తన నాటితప్పిదమును

దన్నుదండింపుమనుచుఁ బార్థనమొనర్చె;

నక్కజంపడె దళవాయి యతని కథకు.

284

ఆ. వె. నమ్మడయ్యె దండనాథుండు దదపరా

ధంబు; దోషినంచు దాసు నలికె;

బ్రహరిఁ జుట్టినట్టివాఁడు ‘రాముఁడె’ యంచు

నిరువురెడఁద నిశ్చయించుకొనిరి.

285

ఆ. వె. దండనాయకుండు దాసుని ధన్యుఁగాఁ

దలచి కౌఁగిలించె; దాసు మ్రొక్కి

రామదర్శనమున రారాజమానుఁడై

యున్నవానిఁ బెద్ద సన్నుతించె.

286

ఆ. వె. ప్రభువు కొలువు కోసి భక్తన రేణువుండు
దాసు గోరియవుడు దండనాథు,
దాస్యబంధము క్షీ దత్తణంబందె సం
సారబంధము క్షీ సాధనముగ.

౨౫౨

కం. ఈదృశభగవద్భక్తులు
మా దేశమునందుఁ గోట్లమంది కలరు ; ప్ర
హ్లాదుండు గృహ స్తంభము
లో దేవునిజూపెఁజూడి ! ఖలుండగు పితకుఁ.

౨౫౩

కం. పరికించితి యతి, యాతఁడు
“ సరస్వతీ ” తీరమున వసతిగొని యన్నా
తురులకు స్థాపించిన స
త్తువును ; స్మరియించి యతని ధన్యుడనైతిఁ.”

౨౫౪

గీ. దినదినమొనర్చుచు మహోపదేశమిట్టు
లమెరికాదేశ సంచార మాచరించి
“ మతచరిత్రసభా ” హ్వన మతఁడు పొంది
‘ ప్యారి ’ పత్తనమునకుఁ బ్రయాణమయ్యె.

౨౫౫

గీ. భరతభూమినొ బ్రభవించి ప్రబలియున్న
“ సర్వమతదర్శనచరిత్ర ” స్వామి యచటి
బుధుల ఖండనమండన పూర్వకముగ
నచ్చెరువుగొల్పు చిడె నుపన్యాసములను.

౨౫౬

అ.వె. “స్వారి” నుండిచని “వియన్నాకు, “కాన్స్టాంటి
నోపిలు” నకు “ఏధేనుసున” కీజి
పుటున” కందు ధర్మబోధామృతమును వ
రించి చవుడుబండజేసె లెస్స.

౨౫౭

౨౭. భరతదేశాగమనము — మఠాగమనము

అ.వె. అచటినుండి స్వామి యాత్మదర్శనలాల
సముల దేశములను సరవిగనుచు
స్వాగతార్చనంబు లందుచుఁ బయనించె
దివ్యభూమి భరతదేశమునకు.

౨౫౮

కం. మఠమునకు స్వామి యేగెను
హఠాత్తుగా నొక్కరేయి; నపు డానందో
ల్లుఠితాత్మలగుచు శిష్యుల
ముఠా తదభ్యర్చసేసి ముదముం బొందె.

౨౫౯

అ.వె. స్వామి నాటగోలె నహియించి మఠభార
మును యథాపురంబు మూసికొనును.
దినకతిపయమున నె తనజీవితాబ్జమ”ం
చెద నెఱింగె దివ్యదృష్టి కతన.

౨౬౦

కం. అనశిష్టంబు, విశిష్టము,
నపుకర్తవ్యంబుఁ దీర్ప యతివర్ముఁ డహ
ర్దివ మంతేవాసులకుం
బ్రవచించుచు నుండె ధర్మసాతావళిని.

౨౬౧

నీ. బ్రహ్మభూయావలంబనమైన పానన

బ్రహ్మచర్యం బొక్క-పరి వచించు ;

బ్రాచ్యప్రతీచ్య తత్త్వజ్ఞానముల భేద

సామరస్యము లొక్క-సారిఁ బలుకు ;

నస్పృశ్యతాది దురాచార నిర్మూల

న ప్రమాణము లొక్క-నాఁడు గఱపు ;

ధర్మసాధనము గాత్రముగానఁ బుష్టికై

వ్యాయామకృతి నొక్క-పారిఁ బెలుపు ;

గీ. దివ్యజీవనమును, మాతృదేశసేవ,

సమరవాఙ్మయ, మాన్వవిద్యారహస్య

ముల గుఱించి పెక్కు-తూరులు బోధసేయు

స్వామి క్రొంగొత్తయైన శిక్షాక్రమమున.

౭౬౨

కం. పునరుత్తులు, జర్వితచ

ర్వణంబులును స్వామిభాషకుఁ జెనుభూ

షణములు; పరభాషకు దూ

షణములు; విచ్చిత్తికతన సవినండుబుధుల్.

౭౬౩

గీ. చండశాసనుఁడతఁడు ఛాత్రగణము

తనదు గీచిన గీతను దాటిరేని

మఠమునం దిండిపెట్టక “మాధుకరము

నెత్తికొండని” పంపు రేకేత్తఁగింక.

౭౬౪

గీ. కఠినములయందు నాస్వామి కఠినతరుండు
మృదువులందు విచారింప మృదుతరుండు
చండభానుండ యయ్య సూర్యుండు లోక
బాంధవుండన్న బిరుదును బడయలేదె ?

౨౬౫

౨౮. స్వామియనారోగ్యము

కం. మొదలిడిను గుంటినడకలు
తదీయ మారోగ్య; మెడద దానిఁ గొనక తా
నెదురీదఁ దొడఁగినట్టులు
స్వదైనికక్రియలు విడకసాఁగించు కొనెన్.

౨౬౬

గీ. మల్లమార్తాండుఁడైన యామస్కరిగని
వ్యాధి భయమొంది దౌలకుఁ బాటుచుండు;
మరల నెదిరించు; వెనుకకుఁ బఱచు మరల;
వార లొండొరులకుఁ దీసిపోరు బలిమి.

౨౬౭

కం. భువనేశ్వరమ్మ యొకనాఁ
డు వివేకానందునకు నిటుల్ కబురుంబం
పె; “విచారించుచునుంటిని
భవదస్వాస్థ్యంబుఁగూర్చి పవలునురేయున్.

౨౬౮

ఆ. వె. నీదుచిన్న నాట నే నమ్మవారికిఁ
బొరలు దండములను మ్రొక్కుకొంటి
సేమమయ్యెనీకుఁ; జెల్లింపుమీ ! మ్రొక్కు
నేడు నీవు; మరల నెగడుమేలు.

౨౬౯

వి నే కా నందము

మ. తనమాత్రాజ్ఞను స్నానమాడి దివిష
ద్దంగా ప్రవాహంబునక
జని చెల్లించెను బొమ్మదండములు; పూ
జల్ సేసె; గాళ్యాలయం
బును జుట్టెం దగ సప్తవారములు; గై
మోడ్పుల్ ఘటించె; బొస
రెచ్చను హోమంబు; లశక్తుడయ్యు నెఱవే
ర్చెన్ స్వామి సర్వక్రియల్. 22౦

కం. తనమాతృ ననారోగ్యము
గని యాతఁడు దివ్యదృష్టి గడుగడు బత్తిం
జని దర్శన మొనరించె; స్వ
జననియు గాళజననియు సమలాతనికె. 22౧

గీ. అయ్యెఁబై చెయ్యి వ్యాధిది యంతకంత;
కతఁడు నానాఁడు దీసికట్టగుచునుండె;
దనదు కర్తవ్యములఁ దీర్చవెనుదివియక
కొలఁదులందాఁటి నిచ్చ వర్తిలుచునుండె. 22౨

కం. ఒకనాఁడు స్వామి దలఁచెను
“స్వకియ కర్తవ్యమెల్ల సాధించితి; మా
మక దేశికసందేశము
బ్రకటించితి; నేనదృష్టవంతుడ నంచుకె. 223

ఆ. పే. స్వరము సన్నగిల్లి పలుకఁ జాలకయును

బ్రవచనం బొనర్చు బట్టుదలను;
ఉపవిశింపలేకయును జేయుఁబెద్దయు
సేపు ధ్యాన మతఁడు రేపుమాపు.

228

గీ. ఆతఁ డొకనాఁడు చూచి పంచాంగకంబు

నొక్కతిథి గుర్తువెట్టె; మరొక్కనాఁడు
దిరుగుచు స్వశిష్యుఁడో గాంగతీరమందుఁ
దన్నుదహియింపు డిట నంచు స్థలమునూపె.

229

మ. తరులంబువ్వులువాడె; నాశ్రమశకుం

తస్వాద్యకంతం బప

స్వరగీతంబుల నాలపించె; మొదవుల్

పాలేప కుద్విగ్నతం

జరియింపంగఁ దొడంగ మేతవిడి; త

చ్చాత్రుల్ ప్రయత్నించియున్

జొరరై రాత్మసమాధి నొక్కదినమం

దు న్నేమి కానున్నదో ?

22౬

మ. చమురున్ వత్తియులేక యీభరతదే

శం బొక్కటే కాక ఖం

డము లైదింటిని వెల్లజేసిన యఖం

డ జ్యోతి నాఁడాటె; లో

కము లెల్లంబడి చిమ్మచీకటుల బ్రుం
గంజొచ్చె; నీమర్త్య లో
కము పాతాళములోకిఁ గూలిన యటుల్
కంపించి ర పైలరుక్.

232

గీ. అనని వీరేశ్వరాంశమైనట్టి స్వామి
మేనినుండి మహాజ్యోతి మింటికెగసి
రివ్వుమని ప్రాకి కాశీపురీస్థమైన
లింగమును జొచ్చి యందు విలీనమయ్యె.

225

గీ. తన సహస్రకరంబులఁ బెనఁగుచున్న
స్వామిసూక్ష్మశరీరంబు భానుబింబ
మొయ్య భేదించికొని బిలం బుచ్చిపోయి
బ్రహ్మలోకంబునను ముహూర్తమున వ్రాలె.

226

ఆ.వె. స్వామిసూపినట్టి స్థలమునఁ దద్భస్మ
రాశియందు నొక్క రమ్యమైన
యూలయంబు వెలిసె ; నా వివేకానందుఁ
డటఁ బ్రతిష్ఠఁగాంచె నద్భుతముగ.

250

సాధు వత్తము

పుట	ఆసాధువు	సానువు
1.	కృష్ణంభోట్టు	కృష్ణంభోట్టు
2.	డెరంగు	డెరంగు
3.	మున్నూట	మున్నూట
4.	త్తుటి	త్తుటి
5.	సంరేద్రు	సంరేద్రు
7.	ధాన్యంబునన్	ధాన్యంబునన్
8.	శ్రీ	శ్రీ శ్రీ
20.	నతడు	నతడు
22.	కుటీచకుం	కుటీచకుం
28.	సమాధినిష్ఠ	సమాధినిష్ఠ
32.	ఇదమిత్యేమని	ఇదమిత్యేమని
33.	త్తుటి	త్తుటి
34.	జనతప్రశ్నల	జనతప్రశ్నల
36.	జగద్గురుతనాదునటుందురు	జగద్గురుతనాదునటుందురు
40.	వ్యధన్	వ్యధన్
41.	బలివృష్ట	బలివృష్ట
53.	అఱ	రఱ
58.	గనుగొని	గొనకొని
„	గురుడభ్యర్థించితే	గురుడభ్యర్థించితే
59.	దవస్థ	దదవస్థ
60.	చయము	చయము
61.	మానసంరక్ష	మానసంరక్ష
69.	రామకృష్ణుడు	రామకృష్ణుడు
78.	చెవులూరు	చెవులూరు
85.	స్వీకరించు	స్వీకరించు
87.	గూర్చుండి	గూర్చుండి
95.	వచించిన	వచించిన
97.	దాటి	దాటి

పుట	అసాధువు	సాధువు
97.	జాతిక	జాతకీ
98.	హైందవు నెల్ల	హైందవుల నెల్ల
100.	ప్రపర్తన	ప్రపర్తన
100.	తలపుము	తలపుము
101.	స్వమహిషత	స్వమహిష్తత
108.	నాసిను	నాసీను
110.	నదసియ	నదసీయ
111.	భగత్సాయుజ్యము	భగవత్సాయుజ్యము
112.	నేవగించినారు	నేవ మొందినారు
113.	తరుచ్చాయ	తరుచ్చాయ
115.	పాడి	పాడి
122.	యీ సిమ	యీ సీమ
124.	దుద్భవత	దుష్టవత
131.	చందమున	చందమున
143.	సాగుచు	సాగుచు
162.	రామకృష్ణ	రామకృష్ణ
173.	పదపడి	పదపడి
174.	మది	మతి
175.	యవతింతు	యవతింతు
186.	కాళజనని	కాళీజనని
,,	స్వకయ	స్వకీయ

ఈ గ్రంథకర్త ఇతర గ్రంథములు

౧. తత్సమచంద్రిక	౫ ౦ ౦
౨. కావ్యాలంకారసంగ్రహము (సవివరణము)	౮ ౦ ౦
౩. జాతకకథాగుచ్ఛము (ప్రథమభాగము)	౧ ౮ ౦
(ఆంధ్ర), మద్రాసు, మైసూరు విశ్వవిద్యాలయములచే పాఠ్యముగా నిర్ణీతమైనది)	
౪. జాతకకథాగుచ్ఛము (ద్వితీయభాగము)	౧ ౮ ౦
(మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థి B కి పాఠ్యము)	
౫. కీరసందేశము—ద్వంద్వయుద్ధము	౧ ౪ ౦
(మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయముచే పాఠ్యముగా నిర్ణీతము)	
౬. గోవర్ధనాచార్య సప్తశతీసారము (శృంగారము)	౧ ౦ ౦
౭. పువ్వులతోట (ఖండకావ్యములు)	౦ ౮ ౦
౮. కావ్యమంజరి	౦ ౮ ౦
౯. నడుమంత్రపు సిరి (అధిక్షేపకావ్యము)	౦ ౮ ౦
౧౦. ఖడ్గతిక్కన	౦ ౧౨ ౦
౧౧. అమృతకణములు (శృంగారము)	౦ ౮ ౦
౧౨. వాసవదత్త	౧ ౦ ౦
౧౩. రేణుక విజయము	౧ ౦ ౦
౧౪. ఆంధ్రప్రబంధకథలు (గద్యము)	౧ ౮ ౦
౧౫. వివేకానందము (పద్యకావ్యము)	౨ ౦ ౦
౧౬. ఆంధ్రకళావిలాసము (గద్యము)	౧ ౦ ౦

అ ము ద్రి త ము లు

౧. డిత్తడబ్బికోపాఖ్యానము (అధిక్షేపకావ్యము)
౨. వ్యాకరణము
౩. పండ్లగంప (శృంగారపంచశతి)
౪. జాతకకథాగుచ్ఛము (తృతీయభాగము)

ప్రాప్తి స్థానము :—

శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణకాస్తి

రర జీరా,

సికింద్రాబాద్ (దక్కను)

